

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyház folyóirata

1990 Karácsony hava

I.évf. 3.sz.

TARTALOM

Tanulmány

Oscar Cullmann: A János evangélium és az istentisztelet. II.....	3
--	---

Karácsonyi prédikáció

Borbáth Dániel: A mindeneget nekünk ajándékozó Atya. Róma 8,32	14
Csiha Kálmán: Karácsony. Máté 2,10-12	17
Nagy László: Názáretből Betlehembe. Lukács 2,1-7	20
Az első karácsonyi prédikáció bevezetése. Lukács 2,8-12	22
Ma. Lukács 2,11	25
Székely András: Isten szeretet. 1János 4,16	27
Tőkés István: Karácsonyi beszéd. János 3,17-18	30

Prédikációk az esztendő végén

Csiha Kálmán: Két kéz. Dániel 5,5.25-28; Márk 5,23	33
Molnár János: A jövődőt keressük. Zsidókhoz 13,12-14	36
Nagy József: Én vagyok az út! János 14,6a	39
Eduard Thurneysen: A jövődő már elkezdődött. Ézsaiás 2,1-5	40'

Esketési beszéd

Adorjáni Albert: Menjek-e veletek? 2Mózes 33,14-17	43
--	----

Temetési beszédek

Csiha Emese Hitetlen felett. Ézsaiás 16,9b	45
Pap Géza: Tudom, az én Megváltóm éli. Jób 19,25	46

Karácsonyi ünnepély

Nagy József: A betlehemi csillag	48
Csiha Kálmán: Karácsonyi versek	51

Vendégeink

Sepsy Károly: Jó gondolat. Példabeszédek 19,21	55
--	----

A szerkesztőbizottság elnöke: dr.Csiha Kálmán püspök
Főszerkesztő: Nagy László
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Az Erdélyi Református Egyház Igazgatótanácsa
Készült a Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontjának
nyomdájában

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Tanulmány

Oscar Cullmann

A János evangéliuma és az istentisztelet. II.

5. Keresztelő János végső bizonyágtétele

János 3,22-36

Ha még egy bizonyíték lenne szükséges arra nézve, hogy a Nikodémusszal folytatott beszélgetésben az újjászületés problémáján keresztül tényleg a keresztségről van szó, úgy a perikopa szoros formális összeköttetése a közvetlenül következő szakaszban Keresztelő végső bizonyágtételével további megerősítésként szolgál. Éppen most mutattunk rá, hogy a keresztségben végbemenő újjászületés objektív szerzője az, aki az égbe ment fel, aki kettős értelemben "emeltetett" fel. Most ebben az összefüggésben ismételten jogos az új Lélek-keresztséget a János keresztségétől elhatárolni. Ismét láthatjuk, hogy ez a kérdés az őskeresztyén körökben, melyekhez a János evangéliumának szerzője is tartozik, nyilvánvalóan létfontosságú kérdéssé válik. Szükséges ismételten rámutatni, hogy a János keresztsége nem lehet az a "felülről" való keresztség, amelyről éppen most volt szó, mert nem János az, aki "az égbe szállott fel, miután onnan szállott alá", hanem ez Jézus. És ismét maga Keresztelő az, aki ezt előtárja, és éppen ugyanarra a féltékenységre való utalással, amely tanítványai között keletkezett a Jézus által ajándékozott keresztség sikerei miatt. Ez a féltékenység János tanítványai és a zsidók közötti harccá vált a KATHARISZMOSZ fölötti istentiszteleti kérdésben (25.vers). Éppen János tanítványainak ez a féltékenysége bizonyítja azt, hogy a Jézus műve és a János keresztsége közötti viszonyt nem értették meg. Mesterünk nem vállalkozik arra, hogy erre megtanítsa őket.

Keresztelő beszédének a Nikodémusszal folytatott beszélgetésre való hivatkozása a 31. versből egészen nyilvánvaló. ANOTHEN: ez az a vezérmotívum, amelyből a Nikodémusszal folytatott beszélgetés kiindult, s amely itt ismét visszatér, de most, ebből kiindulva, mind a két keresztség vagy helyesebben mind a két keresztség szerzője helyes viszonyba kerül egymással, hisz a megelőző perikopából is nagyon jól tudjuk, hogy a keresztségnek, amelynek az emberben egy "ANOTHEN SZÜLETÉST" kell véghezvinnie, egy olyan embertől kell származnia "aki felemeltetett, miután onnan szállott alá". De most Keresztelő maga világítja meg a 31. versben ezt a viszonyt: "HO ERCHOMENOSZ EPANO PANTA ESZTIN. Aki felülről jött, mindenek felett való" - és ez Jézus, mert ő, János, nem anothen, nem az égből való, hanem a "földről", mert ez az anothen eredet azzal, aki csak tanú, összeférhetetlen.

Bizonyításképpen Keresztelő a 34-35. versekben halkan még egyszer Jézus megkeresztelkedésére emlékezik: "mert nem mérték szerint ajándékozta a Lelket". Az alany minden bizonnyal Isten, aki megkeresztelkedésekor Jézusra árasztotta a Lélek teljességét. A jánosi híradás az 1. fejezet 32-35. verseiben azt hangoztatja, hogy a Lélek Jézusra nemcsak momentán, abban a pillanatban szállott alá, hanem tartósan "megnyugodott" - EMEINEN rajta. Tehát egyedül Jézus az, aki a Lélek keresztségét hozhatja és az anothen születést az emberek számára megvalósíthatja. Ő az anothen erchomenosz, és nem Keresztelő.

Keresztelőnek ebben a végső bizonyágtételében is a János evangéliumának egy teljességgel aktuális érdekét látjuk, és a testté lett Krisztus idejéből ez az epizód is arra szolgál, hogy a keresztség helyes megértését biztosítja és a téves értelmezést leküzdje.

6. A samáriai asszonnyal folytatott beszélgetés

János 4,1-30

Ez a beszélgetés is elsősorban istentiszteleti beszélgetés. Nyilvánvalóan ezt bizonyítják a beszélgetés középpontjában álló, a PROSZKÜNÉSZISZ-ről, a helyes imádról szóló versek. Már a templom megtisztításáról szóló történetben láttuk, hogy az evangélistá feladata az, hogy Jézus életéből kimutassa, hogy a megfeszített és feltámadott Krisztus személye a templom helyére lépett. Itt a "Lélekből és igazságban" való imádás lép a templomi imádás helyébe. Az EN PNEUMATI imádása szemben a templom éppen olyan jelentéktelen, mint a samáriaiak Garizim hegye. Ez teljesen megfelel annak, amit eddig hallottunk, hogy Krisztus minden istentisztelet középpontja, mert itt a Lélek, melynek eljövetele Krisztus megdicsőüléséhez köttetett (7,39), jellemez minden istentiszteletet.

Az a Lélek, az a PNEUMA, "AMELYBEN" minden imádás történik, amint azt a Nikodémusszal folytatott beszélgetésben is állítottuk, az a Lélek az, aki a keresztségben az újjászületést munkálja. Ha a Lélek minden keresztyén istentisztelet középpontja, akkor azonnal nyilvánvaló, hogy milyen nagy szerepet játszik a keresztség a keresztyén istentiszteletben. Így értjük meg, hogy a samáriai asszonnyal az "élő vízről" szóló beszélgetés a keresztségről szóló fejezethez csatlakozik, és valóban állítható, hogy a János evangéliuma első fejezete perikopáinak elrendezését az istentiszteleti gondolat határozza meg.

De a keresztséghez való kapcsolódás a beszélgetésben belül is fennforog. Mielőtt az istentiszteleti imádás központi kérdéséhez eljutnának, az "ÉLET VIZE HÜDOR DZON" körül forog a beszélgetés. Most már eléggé ismerjük a jánosi kifejezésmódot ahhoz, hogy eleve gyanítsuk, hogy ez a kifejezés, mely közelebbről "folyó vizet" jelent, kettős értelemben használtatik. De itt ezenkívül határozottan arról is szó van, hogy Jézus a 13. versben nyilvánvalóan megkülönbözteti a valóságos vizet, amely a beszélgetés okát szolgáltatja, egy olyan másik víztől, amelyet ő ad majd ivás céljából, és amelyiknek az a hatása, hogy aki abból iszik, soha örökké meg nem szomjúhozik.

Vajon a János evangéliumában mi a közös vonás ezzel az "életvízzel" (10. és 14.vers), amelyik a keleti világban olyan nagyon kidolgozott fogalom volt? Feleletül vegyük a 7,37-39 verseit. Ott így kiált fel Jézus: "Ha valaki szomjúhozik, jöjjön énhozzám és igyék. Aki hisz énbenem, amint az Írás mondja, élő víznek folyamai ömlenek annak belsejéből." Ebből kiindulva a samáriai asszonnyal az "élő vízről" szóló fejtegetés összefüggése a Lélekkel való imádról szóló központi versekkel egészen nyilvánvaló, de ebből nyilvánvaló az összefüggés a megelőző 3. fejezettel is, amely a keresztséget tárgyalja. Ha a samáriai asszonnyal való beszélgetésben a Lélekről van szó, emellett nem szabad elfelejtenünk, hogy ez a Lélek-keresztségben közöltetik és az újjászületést munkálja (víztől és Lélektől János 3,5). Az innen továbbvezető párhuzamos locus is (7,37 s köv.) bizonyosan a keresztségre vonatkozik. A víz és a Lélek összekapcsolása, ami a Nikodémusszal folytatott beszélgetésben a keresztségre vonatkoztatott, az "élő vízről" szóló beszélgetésben különleges módon kifejezésre jut, amikor itt maga a víz a Lélek megjelöléseként jelentkezik.

Arra is emlékeznünk kell, hogy az a vidék, ahol ez a jelenet lejátszódik, a samáriaiak megszentelt helye: a Jákób kútja (Gen 33,19,48,22). Hogy itt egy MEGSZENTELT FORRÁSRÓL van szó, az világosan kitűnik a samáriai asszony szavaiból (12.v.) "Avagy nagyobb vagy-e te a mi atyánknál, Jákóbnál, aki nekünk adta ezt a kutat?" Jákób, e forrásvíz ajándékozója kétségen kívül egy másik víz adományozójával áll szemben, és ez a szembeállítás különösképpen akkor jelentésteljes, ha ezzel azt is tudjuk, hogy a Jákób kútjának szent vize jelentését veszti, miközben a keresztség végtelenül hatásosabb vízával nyer összehasonlítást.

Bultmann szerint ezzel az "élő vízen" semmi esetre sem a keresztség ajándéka, főleg nem a Lélek gondoltatik, hanem a kijelentő személyével azonos kijelentés. A helyes szemlélet az, hogy végső soron maga Jézus

az ajándék, de másfelől ő a Lélek ajándékának adományozója is. A János evangéliuma szerint Jézus a keresztségben éppen úgy cselekvőként van jelen, mint az eucharisziában. Az "élet vize" és a keresztség közötti összeköttetés az "élet kenyere"-hez való párhuzam által is érthető, a 6. rész 35. s köv. versei szerint, ahol a másik sakramentumról, az eucharisziáról van szó, ez a viszony távolabbról abból a sakramentális karakterből is érthető, amit az "élet vize" a környező világban birtokolt.

Természetesen a 4. részben a víz "ivásáról" van szó, ami a Lélekre és a keresztségre való vonatkozással nehezen egyeztethető össze. Ráadásul még a víz megivása képezi a beszélgetés materiális kiindulási pontját; szabad legyen itt arra emlékezni, hogy az ókor egynémely gnosztikus keresztelő szektájában a keresztvizet megitták.

Így van szó itt is, akár a Nikodémusszal folytatott beszélgetésben, az újjászületésről. Így az újjászületés, úgy jelentkezik, mint az "örök életre" való születés.

A már idézett 13. vers alapján arra emlékezünk, hogy a Lélek általi újjászületés a keresztségben csak egyszer és éppenséggel csak egyszer, de egyszer s mindenkorra történik meg: "az nem fog soha örökké megszomjúhozni". Ez pontosan az a gondolat, amely a János evangéliuma 13. fejezetében, a lábmosásról szóló elbeszélésben visszatér. Meg fogjuk látni, hogy ez a jelenet ís teljesen a sakramentumra vonatkozik és a keresztségnek az úrvacsorával szembeni lényeges ismertetőjeleként az egyszerűséget emeli ki.

A különféle allegorikus magyarázatok az öt férfiről, akik a samáriai asszony urai voltak, és a házasságról, melynek keretei között most él, nem kielégítőek. Itt azt láttuk, hogy az evangélista ebben a beszélgetésben is az istentiszteletre és a keresztségre való ráutalást lát, és talán azt a kérdést is felvethetjük, hogy vajon a samáriai asszony életének a leleplezésekor valamiképpen nem arra gondolt-e, hogy a keresztség megelőzi az eddigi élet bűnösségében való leleplezését. De ez a kérdés csak feltételelesen tehető fel. Mert magában a szövegben bűnről nem esik szó.

Éppen ilyen elővigyázattal tehető fel az a kérdés is, hogy vajon abban a TÁPLÁLÉKBAN, amelyről az e beszélgetéshez csatlakozó 31-34. versekben van szó, az evangélista felfogása szerint nem az úrvacsorára való utalást kell-e látnunk. Az a tény, hogy Jézus maga ezt' a táplálékot a 34. versben az Isten akaratának cselekvésére és az általa végbevendő mű beteljesítésére értelmezi, ha megfontoljuk, elgázíthat arra nézve, hogy a kánai csoda milyen módon utal a halál még el nem érkezett órájára és miként hangoztatja maga Jézus is a 6,38-ban közölt eucharisztiai beszédében, hogy ő az Atya akaratát cselekszi.

De bizonyos az, hogy ez a történet, az evangélista felfogása szerint, éppen a gyülekezet számára az istentisztelet egy fontos kérdésére és a keresztségre mutat rá.

7. Gyógyulás a Bethesda tavánál

János 5,1-29

Sokak számára erőszakos rendszerezésnek tűnhetik, amikor ezt a történetet is annak az állításunknak a bizonyítására emeljük ki, hogy az evangélista fő törekvése és kívánsága az, hogy az ősegyház istentiszteleti életének vonalait a Jézus életére vonatkoztassuk. Azonban már mások is ezt a történetet a keresztséggel kapcsolták egybe. Így tett Tertullianus is a keresztségről szóló traktátusában (De baptismo, cap.5), amikor azt írja, hogy az a gyógyerő, melyet a tó vize már megelőzően birtokolt, ráutal lelkünk eljövendő gyógyeszközére, "amint az rendesen történik, hogy dologi valóság lelki dolog ismeretére vezet bennünket". Amikor elközéltettek a napok, hogy Isten kegyelme az emberekre gazdagabban kiáradt, akkor "a víz több erőt, az angyal nagyobb hatalmat kapott" (lásd Jn 5,4). "Ami akkor évenként egyetlen embert mentett meg, az naponta egész népeket szabadít meg és győzi le a halált, miközben a bűnket elmossa. Mert miközben a keresztség a bűnt megbocsájtja, elenchedi a bűntetést is."

Azonban nagyon elővigyázatosoknak kell lennünk az evangéliumi történetek egyházatyák általi értékelésében, mert koruk aktuális kérdései a történetekkel kapcsolatban gyakran mesterkélt exegézisre vezették őket. De ami a János evangéliumát illeti, mindazok, amiket annak jellegéről állítottunk, arra a megállapításra jogosítanak fel, hogy itt és most éppenséggel az kell hogy legyen az exegézis célja, hogy ezeknek az elbeszéléseknek az őskeresztységben betöltött aktuális érdekeit kidolgozzuk. Így amikor Tertullianus ezt az elbeszélését a keresztiségre vonatkoztatja, akkor az nem allegorikus önkény.

A közvetlenül megelőző fejezetek után, melyek kifejezettebben vagy beszédesebben utalnak a keresztyén gyülekezet keresztiségére, ez a történet is a keresztiségre vonatkozik.

Ha ezt az elbeszélést is a szinoptikus gyógyulástörténet szellemében értelmezzük, úgy a szinoptikus történetekből ismert elemeken kívül még olyan más elemeket is tartalmaz, illetve a szinoptikus evangéliumokkal közös olyan elemeket is különösképpen hangsúlyoz, melyek megengedik számunkra ennek az elbeszélésnek a választott vonalunkra való vonatkoztatását.

Valóban nem látszik esetlegesnek az, hogy az evangélista a szinoptikusokból ismert analóg gyógyulás-tudósítások közül éppen azt választotta ki, ahol a Jézus általi gyógyulás olyan félreérthetetlenül van szembeállítva a gyógyító erejű Bethesda tavába való alámerítés általi gyógyulással. Ott már nyilvánvalóan történtek csodák, amikor az angyal "a vizet megmozgatta"; tekintet nélkül arra, hogy a 4. vers eredeti-e vagy sem, a víziangyalokról szóló képzet minden bizonyian feltételezhető. Mostantól fogva nem szükséges arra az egy pillanatra várni, amikor a víz megmozdul, és többé már nem is ehhez a meghatározott helyhez van kötve a gyógyulás. Sőt inkább, MOST JÉZUS LÉP A VÍZMOZGATÓ ANGYAL HELYÉBE. Jézus a maga személyében műveli a gyógyítást és a gyógyulással együtt a bűnök bocsánatát.

A GYÓGYULÁS ÉS A BŰNÖK BOCSÁNATÁNAK összekapcsolása, amint az a 14-16. versekben történik, a szinoptikusoknál is megtalálható. De itt a helyettesített víz-csodával való összefüggés vonatkozásában megkülönböztetett jelentést nyert, ami ismét a keresztiségre utal. Itt az evangélistának a háttérben bizonyára annak a másik víznek a gondolata áll, melyben a bűnök bocsánata Jézus által elérhető. Minden keresztelés aktusában a bűnbocsánat csodája történik. A KERESZTSÉGBEN FOLYTATÓDNAK KRISZTUS GYÓGYÍTÁSCSODÁI. Jézus a gyógyultaktól nyomatékosan azt kívánja, hogy többé és többet ne vétkezzenek; "hogy rosszabbul ne legyen dolgod" (14.v). Emlékezzünk arra, hogy az őskeresztyénségben a bűnök bocsánata, ami a keresztiségben bekövetkezik, magában foglalja a "többé ne vétkezz" felhívást is (Róm 6), és hogy a keresztiség után elkövetett bűnöknek rosszabb következményei lesznek (Zsid 6,4 és köv., továbbá 10,26).

Végül szóba jöhet a SABBAT fölötti vita is, amely ebben az elbeszélésben szorosan össze van kapcsolva az őskeresztyén gyülekezet aktuális istentiszteleti problémájával. Abban az időben, amikor az evangélista ír, a gyülekezet a pihenés napjaként többé már nem a sabbatot, hanem a hét első napját tartja. A Barnabás-levél (15,9) kifejti, hogy az igazi sabbat mint a "nyolcadik nap" még nem teljesedvén be (lásd Zsid 4,9), magamagát az érkező új éonra vonatkoztatja, miközben az igazi sabbat alatt egyidejűleg valóban a vasárnapra gondoltak. Mert miként a keresztyén istentisztelet általában, úgy a keresztyén istentisztelet megünneplése is az érkező Isten-országának előeseménye, éppen úgy, miként Krisztus feltámadása, amit a hét első napján ünnepeltek, az általános feltámadásra utal. Lehetséges, hogy "Isten mind ez ideig munkálkodik" heosz arti (5,17) ige, mely a sabbat napján való gyógyítás igazolásaként csak a János evangéliumában szerepel és a szinoptikusokban nem található meg, hasonló gondolatmenetet feltételez, úgy, miként ezen a helyen egyidejűleg az érkező új éonra és a vasárnapra mint annak jelenlegi előképére való célzás található. Mindenesetre biztonsággal nem igazolható, hogy itt az evangélista ezen a módon a vasárnapra gondolt; de nagyon is szabad azt állítanunk, hogy az evangélista a gyülekezet által a SABBAT FIGYELEMBE

NEM VÉTELE MIATT a maga kora számára ebben a történetben igazolást lát, amely számára minden egykori víz-gyógyulás-csoda felváltását jelenti Krisztusban a bűnbocsánat - keresztség - csodája által.

8. Az étel-csoda utáni beszéd

János 6,26-52

Azt a hosszú beszédet, melyet Jézus a János evangéliumában az étel-csoda után ennek magyarázataként tartott, már a legrégebbi idők óta a legtöbb exegeta mint eucharisztiai beszédet értelmezte, miként magának az elbeszélésnek is néhány vonása (halak) rokonságot mutat az úrvacsorával; ilyen rokon vonás a 11. versben használt eucharisztiai terminológia is. Noha a magyarázók egynémelyike, mint pl. Alexandriai Kelemen és Origenes, akik Jézusnak az élet kenyereéről szóló beszédében az úrvacsora sakramentumára való hivatkozás nélkül csak szimbolikus célzást láttak az emberi léleknek a Jézus igéjével való táplálására, mégis ez a fejezet a János evangéliumának az a része - amint azt a jánosi perikopák nagy számán keresztül ebben a dolgozatban végigvezettük -, amelyik mindig csak erre a magyarázatra vezet. Itt a szerző magával Jézussal húztatja meg a vonalat a dologi csodától a sakramentum csodájáig. Amire az étel-csoda csak előremutat, az lesz itt e beszédben kifejtve, miközben a többi perikopa nagyobbik részében az olvasóra marad, hogy egyik-másik - természetesen a legkülönbözőlegesen hangsúlyozott - célzásból a sakramentumra való utalást kiolvassa. Az úrvacsorához való kapcsolat a karakterisztikus úrvacsorai szavak előfordulása által már egészen külsőlegesen is megmutatkozik: 11. vers: EÜCHARISZTEIN; 51. vers: DIDONAI; 11. vers: HÜPER, ARTOS, AIMA, FAGEIN, PINEIN.

A beszéd két részre tagozódik: a 27-47. versek az első részt, a 48-56. versek a második részt képezik. Mind a két rész a sakramentumokról szól; az első KRISZTUS SZEMÉLYÉT mint az élet kenyerét ábrázolja; a második közvetlen módon az úrvacsorai kenyeret tünteti fel. Mindenik rész végén külön szakasz következik a hit szükségességéről az élet kenyereinek elfogadásában (36-47, 60-61). Az úrvacsorai tanítás összefüggésében a hit szükségességének a hangsúlyozása tartalmazza a feleletet azokra az ellenvetésekre, melyeket az úrvacsorai ünnep ellen már az evangélista korában is bizonytalannal felvetettek, s amelyek az ősegyház idejében a kívülállóknak részéről állandóan mint különösen botránysos ellenvetések jelentkeztek. Az evangélista idejében is számosan adódhattak, akiknek a kenyér evéséről szóló beszéd "kemény" SKLÉROSZ beszédnek tűnt fel (60.v.), és akik ezen megbotránkoztak (61.v.). Ezek felé irányul a hit nélkülözhetetlenségéről szóló szakasz. Hit nélkül, ami Isten ajándéka, a kenyér evése hatástalan. Ha az első rész úgy ábrázolja az "Isten kenyerét", mint ami "az égből száll alá és a világnak életet ajándékozik" (33.v.), úgy ezen nemcsak valami "szellemi" kijelentés gondoltatott, hanem a TÖRTÉNETI JÉZUS SZEMÉLYE, aki a János evangéliuma szerint nemcsak a kijelentést hozza, hanem ő maga a kijelentés. De távolabbról itt is megtaláljuk azt a gondolatot, amely minden textus mögött meghúzódik, és amit keresünk is, hogy a sakramentumokban a keresztség és az úrvacsora sakramentumában Krisztus személye ajándékoztatik sajátos módon a gyülekezet számára. Így itt is Jézus történeti megjelenésére és a Feltámadottnak az úrvacsorában való jelenlétére gondolhatunk. Hogy az általunk felismert jánosi módszer MIND A KETTŐT EGYÜTT szemléli, ezt éppen a 34. vers mutatja: "Mondának azért néki: URAM, MINDENKOR - PANTOTE - add nekünk ezt a kenyeret." A PANTOTE adverbiumot szükséges most hangsúlyoznunk. Ez az ajándék nem maradhat az étel-csoda egyszeri aktusára korlátozva, de a történeti megtestesülésre (inkarnációra) sem, mivel Krisztus halála után is szükséges, hogy ez a kenyér tovább ajándékoztassék: mindenkor. Feleletül Jézus ezeket a szavakat mondja: "Én vagyok az életnek kenyere" (35.v.). Ő az életnek kenyere, s ő ezt az övétől sohasem vonja meg.

Az eucharisztiahoz már itt az első részben még egy újabb kapcsolat is létesül. Krisztus megjelenését a gyülekezet úrvacsorájában már az

őskeresztységben is úgy értelmezték, mint az idők végén való megjelenésének előzményét. Ez az eucharisztikus vonatkozás, melyet a kánai csodában a messiási étkezés előképeként ismertünk meg, itt a mannáról és a pusztáról szóló beszéd által nyer kifejezést. Ugyanis a zsidó eschatológiában a manna a messiási idők egyik jele. A zsidók azt várták, hogy a manna-csoda az idők végén állandóan ismétlődni fog. Ezt halljuk a szíriai Baruch apokalipszisében (21,8): "Abban az időben a manna készletei esnek a földre. Abban az időben enni fognak belőle, mert az az utolsó idő lesz." Távolabbról tudjuk, hogy a mi időnkben a sakramentumok pontosan azt a szerepet játsszák, mint amelyet a csoda játszik a történeti inkarnáció idejében, és amelyet játszani fog az idők végén. Így találja meg az úrvacsora-csodája, melyben a gyülekezet számára az élet kenyere ajándékozzatik, a maga helyét az élet-csoda és a végső idők manna-csodája között.

Az úrvacsorának az eschatológiához való viszonya jelegzetes módon már a 34. és 44. versekben is kifejezésre jut: "Én azt feltámasztom az utolsó napon." Bizonytal a FELTÁMADOTT teste az, amely az úrvacsorában jelen van. Ő TEREMTI már most az életet, a feltámadást bennünk, és ehhez csatlakozik a feltámasztásunkról szóló ígélet is.

Mielőtt a beszélgetés a második részben még közvetlenebbül tüntetné fel az úrvacsora elemeit és magát az úrvacsora aktusát, a hit szükségességéről szóló fejtegetés keretei között (42-43.v.) szó van arról az összeütközésről, amelyik annak a Krisztusnak az emberi származása ismeretéből adódik, aki itt azt mondja önmagáról, hogy ő az életnek a mennyből alászálló kenyere. A testté lett Krisztus alacsony származása miatti botránkozás megfelel az a fölötti botránkozásnak, hogy gyülekezetében a Feltámadott a megevett egyszerű kenyérben bizonyítja meg jelenlétét. Ez az összefüggés Jézus alacsony földi származása és az úrvacsorában való megjelenése között. Krisztus, az életnek kenyere, éppen a mennyből származik, de amikor alászáll a földre, itt mindig a legalacsonyabb megjelenési formákat választja, a történeti testté léteiben éppen úgy, mint egyházában most. Így mindkét esetben kemény, bosszúságra ingerlő beszédéről, SZKILÉROSZ LOGOS-ról van szó (60.v.). Hogy ebben a fejezetben ez a viszony valóban fennáll, azt a 43. és 61. versek közötti párhuzamosság bizonyítja, ahol mind a két esetben arról van szó, hogy a hallgatók zúgolódtak a GOGGÜDZOUSIN-ról szóló beszéd, elsősorban Jézus általánosan ismert származása, második esetben "Jézus testének (szó szerint: húsának) szétrágása" és "vérenek ivása" miatt.

De ezzel már a beszéd második részéhez érkeztünk.

A beszélgetés újólalag visszatér a manna-csodára, de most már nem a Mózes általi kijelentés kedvéért, hisz Jézus a saját maga személyében a kijelentés, hanem a manna és az eucharisztia kenyere állanak most egymással szemben. Krisztus maga marad továbbra is személyesen a kijelentés, de többé már nem történeti inkarnációjában, hanem az egyházban és itt éppenséggel az úrvacsorában, amiben nem "dologiasan", hanem sokkal inkább cselekvőben van jelen. A manna az atyákat csak pillanatokig táplálta; nem ajándékozta számukra az életet, hisz mindnyájan meghaltak (49.v.). A manna "mulandó /Károlyi fordítása szerint: elvesző/ étel" (27.v.). Ezzel szemben az a kenyér, melyben a feltámadott jelen van és feltámadást teremt, megőrzi a haláltól mindazokat, akik abból esznek (50.v.). Az a gondolat, hogy az úrvacsorában a Feltámadottal való egyesülés történik, az úrvacsoráról szóló összes páli tanítás alapjául szolgál: 1Kor 10,14 s köv., még inkább 11,17. Mivel a Feltámadottal való közösségről van szó, ezért van olyan rossz következménye az emberi test számára annak, ha valaki az úrvacsorát méltatlanul veszi és nem különbözteti meg azt, ami test (1Kor 11,29). Az apostol azonban még tovább megy, és a korinthusi gyülekezetben előforduló betegséget és halált is az ilyen méltatlan evésre vezeti vissza.

Miként Pálnál, úgy itt is nemcsak a feltámadott testtel való közösségről van szó, hanem tulajdonképpen a Jézus által végbevitt engesztelő tett elsajátításáról is. Mind a keresztség, mind az úrvacsora a Krisztus halálához van kötve. Erről van szó mindenütt, ahol a János

evangéliuma a sakramentumokra utal. A halálra és a feltámadásra való tekintettel az eucharisztia, miként a keresztség is, jelenné váló Krisztus-történet. Miért áll itt a SZARKSZ hús, és nem a test - SZOMA kifejezés? Amikor mindenik úrvacsorai textusban a SZOMA áll? A sakramentum dologi oldala itt botránkoztató módon van felfokozva. Az ige az 54. versben, miként a megelőző versekben is, nem az egyszerű "enni" - ESTHIEIN

FAGEIN cselekvő szó, hanem a durva, konkrét "szétharapni" TROGEIN ige. Ezt csak akkor értjük meg igazán, ha meggondoljuk, hogy az úrvacsora dologi részének a hangsúlyozása az első részben már oda jutott, hogy az égből alászálló életelem a teljesen és egészen testté lett Krisztus, akinek az atyját és az anyját ismerik a zsidók (42.v.). Pontosan úgy, miként a jánosi leveleknek, a János evangéliumának is erős ANTIDOKETISTA érdeke van. Ez az evangélium számára kezdettől fogva arra szolgál, hogy megmutassa: Krisztus valóságos és nem csak látszattestben munkálkodott, hogy a Logos valóban "húsban" (testben) jelent meg. Az isteni dicsőség DOKSZA testben SZARKSZ jelentetett ki: ez az egész evangélium vezérmotívuma.

De ez nemcsak a történeti Jézusra vonatkozik, hanem a feltámadottra is, amennyiben jelenlétét a földön kinyilvánítja. A sakramentum lényegéhez tartozik, hogy a PNEŰMA itt is a SZARKSZBAN jelentkezik. Mivel éppen a negyedik evangélista az, aki bárki másnál jobban hangsúlyozza a Logos istenségét, és mivel ennek megfelelően fejezetünkben is éppen úgy beszél az eucharisztziáról (63.v.), hogy abban a döntő, az életet teremtő elem semmi esetre sem a test - a SZARKSZ -, hanem a PNEŰMA, éppen ezért bárki másnál inkább arra törekszik, hogy az e tételéből levonható félreérthetetlen végkövetkeztetésének elejét vegye akkor, amikor a Lélek hatásának közvetítőjeként a testet a SZARKSZOT - is komolyan veszi.

Ezért használja ezt az éppenséggel botránkoztató beszédmódot a hús szétrágásáról. Ez a botránkozás éppen úgy hozzátartozik a sakramentumokhoz, mint a Logoshoz az emberi test. A jánosi Krisztus e beszéddel azért akarja hallgatóit megbotránkoztatni, hogy arra figyeljenek, amiről minden Krisztusban adott kijelentés esetében szó van.

Tanítványainak azon megjegyzésére, hogy a hús szétrágásáról és a vér ivásáról szóló beszéd "kemény" beszéd (60.v.), megfelel Jézus (61-62. versek), és arra utal, hogy mennyire meg fognak majd botránkozni MENNYBEMENETELE miatt. Mit jelent ez ebben az összefüggésben? A mennybemenetel csodája nyilvánvalóan segíteni akarja a tanítványokat az úrvacsora csodájának megértésében. A mennybemenetelnél a Lélekről van szó. Hisz mindenesetre a sakramentumokban az a fontos, ami életet teremt (63.v.). Krisztus mennybemenetele alapján és mennybemenetele után most a Lélek munkálkodik, természetesen testben, aminek valóságát egészen komolyan kell venni, mialatt MÉGSEM A TEST AZ, ami "életet" teremt, mert "a test önmagában/nem használ semmit" (63.v.). A TROGEIN TÉN SZARKA súlyos kifejezés és a HÉ SZARKSZ OUK OFELEI OUDEN mondat között nem áll fenn ellentmondás, sőt, éppen ellenkezőleg, ez az egymásmellettiesség egészen egybehangzik a János evangéliuma alap gondolatával.

A mennybemenetel említése az eucharisztia csodájának megmagyarázására egészen megfelel a Nikodémusszal folytatott beszélgetésben a keresztségben végbemenő újjászületés csodájának magyarázatára használt analógia említésével (3,13).

A 64. versben a hit szükségességének ismételt hangoztatása összefüggésében ISKARIOTES JÚDÁSRA való célzás található. Ez a célzás újjólág megerősíti azt a tényt, hogy ez az egész beszéd az eucharisztziát tárgyalja, és hogy az eucharisztziára /vagyis az úrvacsorára, N.L./ való utalás nem utólagosan vétetett bele e beszédbe, hanem az egész beszéd keretéhez tartozik. A szinoptikusokból tudjuk, hogy Júdás Iskariotes is jelen volt az utolsó vacsorán, és hogy Jézus Júdás árulását már ott előre megmondotta volt. Valóban nem olyan magától értetődő dolog, hogy egy olyan valaki, aki az életet ajándékozó étkezésben részt vett, Jézust elárulja. Ez a kérdés a jánosi fejtegetések összefüggésében különösen problematikussá válik. Mivel ezen a helyen az Isten által munkált hit szükségessége van kiemelve, itt Júdás annak példaként jelentkezik, hogy a hit az eucha-

risztiában nélkülözhetetlen, és hogy ebben a vonatkozásban a "test" egyedül semmit sem használ.

Az 53. és 56. versekben nemcsak evésről, hanem a vér ivásáról is szó van. Azonban a test, a hús evése itt erőteljesebben van hangsúlyozva, mint a vér ivása. Ez egyrészt azzal függ össze, hogy e beszéd az étel-csodához kapcsolódik, amelyben a bor semmi szerepet sem játszott. Másrészt ez abból magyarázható, hogy az eucharisztia sakramentumának borára a János evangéliuma már előbb, éspedig a kánai csoda elbeszélésében utalt. Ott a bor áll előtérben, itt a kenyér. Mind a kenyér, mind a bor együvé tartoznak, és így a 6. rész tartalmilag a 2. résszel kapcsolható össze: ott egy bor-csoda, itt egy kenyér-csoda, és mind a kettő arra a bor-és kenyér-csodára utal, amely a gyülekezetben az eucharisziában végbemegy.

E két történetben az evangélista Jézus életének vonalát az úrvacsora sakramentumára vezeti, miként a megelőzően tárgyalt tudósításokban a keresztségre vonatkoztatta. Hogy a keresztség és az úrvacsora, e két istentiszteleti forma együvé tartoznak, azt már azokból a teljesen párhuzamos tartalmi lényegmeghatározásukból is láttuk, melyeket ezekből az utalásokból emeltünk ki. A lábmosásról most következő elbeszélés különösképpen érdekes abból a szempontból, hogy ugyanabban a történetben formálisan is egymás mellé állítja a keresztséget és az úrvacsorát, de ez az elbeszélés egyben arra is alkalmat szolgáltat, hogy e két sakramentumot egymástól elkülönítse.

9. A lábmosás

János 13,1-20

Amint a 2. rész 22. verse nyomatékosan megjegyzi, hogy a tanítványok csak MOST UTÓLAG emlékeztek Jézusnak a templomról mondott beszédére és nyilvánvalóan csak később is értették meg azt, ugyanígy mondja itt Jézus Péternek a 7. versben: "Amit én cselekszem /miközben lábatokat megmosom/, te azt most nem érted, de ezután majd megérted." Ami itt Péterről van elmondva, az magára az evangélistára is érvényes. Ő is annak az értelmét, ami itt történt, annak a jelenhez való mélyebb vonatkozásait csak most meta tauta ismerte fel.

Lássuk ezeket a vonatkozásokat! A lábmosás ugyanazon az estén történt, amelyen Jézus a szinoptikusok szerint az úrvacsorát szerezte. A lábmosás aktusa önmagában nem volt különlegesség, nagyon is megfelelt az általános és szokásos erkölcsnek. A rendkívüli csak az volt, hogy JÉZUS VOLT AZ, aki a tanítványai lábát mosta. Érthető, hogy a szinoptikusok, akik teljes érdeklődésüket az úrvacsora szereztetésére koncentrálták, ezt a jelenetet - amely e sajátos étkezés előtt történt - nem említették meg.

Ellenben nehezebben érthetőnek tűnik az, hogy a JÁNOS EVANGÉLIOMA AZ ÚRVACSORA SZEREZTETÉSÉRŐL NEM TUDÓSÍT, jóllehet ennek az eseménynek az elbeszélése, amint Pál az 1Kor 11,23-ban említi, a legrégebb idő óta rögzített és ismert volt. De éppen az a jánosi igyekezet, melynek felmutatásán fáradozunk ebben a munkában, szolgáltatja számunkra e tény magyarázatát. Itt most közelebbről arra emlékezzünk, hogy az evangélista evangéliuma első felében már kétszer beszélt az úrvacsoráról: először a kánai csodával, majd a 6. fejezetben az étel-csodával kapcsolatosan. A János evangéliuma számára karakterisztikus az, hogy az úrvacsora tárgyalása során egyszerűen nemcsak a szereztetési történetet közli, mint a szinoptikusok, hanem közben megmutatja azt, hogy JÉZUS ÉLETÉNEK EGYÉB TÖRTÉNETEIBŐL hogyan létesíthető kapcsolat ehhez a sakramentumhoz. Így közöl az evangélista ugyanarról az esetről tudósítva, melyen az úrvacsora szereztetett egy jelenetet, mely annak szereztetése ELŐTT történt, és amelyik magára az úrvacsorára csak ráutal. Ezért itt egy olyan iskolapéldáról van szó, mely ebben a vonatkozásban egy pillanatra betekintést nyújt számunkra a János evangéliuma természetébe.

Ahogy a különféle eucharisztiai gondolatok közül a 2. fejezetben az engesztelő halál, a 6. részben az úrvacsora életajándékozó feltámadás-erejének gondolata van különösképpen hangsúlyozva, itt a SZERETET-KÖZÖSSÉG gondolata áll az előtérben: közösség Krisztussal és ezáltal a tanítványok közössége egymással. Amikor Péter azt válaszolja, hogy "az én

lábaimat nem mosod meg soha" (8.v.), akkor azt feleli neki Jézus, hogy pedig csak ezen a módon részesülhet benne. Közben az eucharisztia sakramentumára gondolt, amely alapján valósul meg a közösség Krisztussal. Egy verssel később a testvérek egymással való közösségéről van szó. Az úrvacsorában mind a kettő szorosan együvé tartozik, miként Pálnál 1Kor 10,16-17-ben Krisztus teste, a megdicsőült Krisztus feltámadott teste és a gyülekezet közösségben van egymással. Most már megértjük, hogy miért a lábmosás történetét, nem pedig a szereztetés történetét közli az evangélista, aki itt EGY olyan úrvacsora-gondolatot akar illusztrálni, melyről a másik két jánosi úrvacsora-textusban, vagyis a 2. és a 6. részekben még nem volt szó. E célra különösen jónak bizonyul a lábmosás jelene.

Most egy másik olyan alaphoz érkezünk, mely a szerző számára alkalmas nyújt, hogy e jelenet elbeszélése mellékleteként indirekte az úrvacsoráról beszéljen. Ez az esemény ugyanis lehetővé teszi számára a KÉT SAKRAMENTUM, az úrvacsora és a keresztség sakramentuma közötti kapcsolat létesítését. Meg fogjuk látni, hogy az evangélista szerfölött szereti e kettő szembeállítását, amiből mi /ti. O.Cullmann NL./ a két sakramentum lényegének meghatározásában messzemenő PARALLELIZMUST állapítunk meg.

A 9-10. versek nyilvánvalóan a keresztségre céloznak. Péter azt kéri, hogy Jézus mossa meg egészen és ne csak a lábait; amire Jézus így felel: nem, aki egyszer (egészen) meg van mosva, annak a lábmosáson kívüli második megmosásra nincs szüksége. E szavaknak csak ez az értelme lehet: aki a keresztséget megkapta, ha újból vétkezik, NINCS SZÜKSÉGE MÁSODIK KERESZTSÉGRE, mert senki sem keresztelhető meg kétszer. A "megfüröszteni" ige jelentése a keresztségre vonatkozik, annál is inkább, mert a keresztség az őskeresztyénségben az egész test valóságos alámerítéséből állott.

A második keresztség visszaütését a Zsidókhoz írott levélben is megtaláljuk (6,6), ahol azzal van a visszaütés megalapozva, hogy Krisztus kétszer nem feszíthető meg. Tudjuk, hogy az őskeresztyénség területén olyan áramlatok is keletkeztek, amelyek a keresztség megismétlésére törekedtek; voltak olyan szekták is, mint a hemerobaptisták, melyek naponként kereszteltek. Tehát itt ez a gyakorlat visszaütést idéz.

Ez elbeszélés nyomán azonban egy dolog szükségessé válik, és pedig az, hogy a tanítványok a keresztség után elkövetett bűnök miatt a gyülekezetben Krisztussal és a testvérekkel az eucharisziát újból és újból megünnepeljék. Ezt jelenti a 10. versben a "csak a lábait - ei mé touts podasz" kifejezés. Ezek a szavak nem szerepelnek mindenütt, de az egészből mégis igen jól kimutathatók. Bultmann ellenében, aki más kutatókkal együtt e szavakat későbbi interpolációnak tartja, e szavak eredetisége tartalmuk alapján is elfogadható. Bultmann e szavak törlésére érzi indíttatva magát, és e leckeegységben is, mint a tárgyalt többi perikopa esetében is, textusunknak a sakramentumhoz való viszonyát kétségbe vonja és ezen az alapon a két szükséges megtisztulás közötti különbséget össze nem egyeztethetőnek találja, mivel véleménye szerint a heloumenosz jelentése: egészen tisztának lenni. Bultmann itt oly messzire megy, hogy e perikopában az evangélistának a sakramentum szükségessége elleni polémiáját látja jelezve, mellyel csak az egyház gyakorlata kedvéért egyezhet ki.

A valóságban itt az evangélista egyfelől a két sakramentum együvé tartózkodását akarja megmutatni. Viszont másfelől éppen a kettő közötti különbséget kell felmutatni: a keresztség EGYSZERI, meg nem ismételtető, miként Krisztus halála sem ismételtető meg. Ezt a gondolatot, természetesen más formában, már a samaritánus asszonnyal folytatott beszélgetésben is feltaláltuk. Ellenben van egy sakramentum, melyet MEG KELL ISMÉTELNI, a megismétlésre pedig a szeretet-közösség sakramentuma, az úrvacsora van rendelkezve. Ezt jelenti a 10. versben az ei mé touts kifejezés. A keresztségben az egyes lélek egyszer s mindenkorra részesül Krisztusban, az eucharisziában a gyülekezet gyülekezetként újból és újból.

A továbbiak során látni fogjuk, hogy a két sakramentum szembesítése a lándzsaszúrás csodájában is fennforog, abban az utolsó textusban, melyről még beszélni fogunk, és amely újjólag különös nyomatékkal mutatja fel a János evangéliumának dolgozatunkban kimutatott igyekezetét.

A lándzsaszúrás, amelyről csak a János evangéliuma tudósít, egyenes összefüggésben áll a crurifagiummal, vagyis a lábszárcsont megtörésével, melynek célja a halál meggyorsítása. Erre Jézus esetében már nincs szükség, ezért a katona csak arra szorítkozik, hogy lándzsaszúrás által megállapítsa a halál valóságát, illetve a halál bekövetkezését mindenképpen biztosítsa. Az evangélista ezt az eseményt azért a közbeékelt megállapítás kedvéért közli, hogy a sebből vér és víz folyt ki. Evangéliumában ezt a megfigyelést nem magáért a megfigyelésért állapítja meg, hanem azért, mert ez a megfigyelés különös eklatáns jele KRISZTUS HALÁLA ÉS A KÉT SAKRAMENTUM közötti összefüggésnek. Amint láttuk, ez a gondolat az egész evangéliumon végigvonul. A szerző Jézus életének a legkülönbözőbb eseményeiben a keresztségnek és az úrvacsorának a Krisztus halálával való összefüggését "előre jelezve" megtalálta. De különös nyomatékkal mutathatta ezt Jézus életének e magassági pontján. Nemcsak azt mutathatta meg, hogy itt a KÉT sakramentum a vízben és a vérben az egymáshoz való tartozandóságukban jelentkezik, hanem azt is, ami az evangélista egész szemléletmódjára nézve különösen fontos, hogy a Keresztrefeszített személyében a sakramentumoknak a Krisztus halálához való kötöttsége mondhatni kézzelfoghatóan megtalálható. Ezt a kötöttséget /ti. a két sakramentumnak a Krisztus halálához való kötöttségét/ tartalmaz abban az értelemben kell megértenünk, hogy Krisztus a halála által végbevitt engesztelő művét a két sakramentumban ajándékozta egyháza részére. De ez KRONOLÓGIAILAG is érthető, hisz nem különbözik a történeti Jézus keresztfán függő teste attól, ahogy (feltámadása után) már megmutatta magát, s attól a formától, melyben mostantól fogva a földön lesz: a sakramentumban, a keresztségben és az úrvacsorában; és a 6. fejezetből tudjuk, hogy a sakramentumban való jelenléte éppen olyan reális, mint a történeti Jézus testisége, éppen olyan reális, mint ahogy a sebből folyó víz és vér valóban víz és vér.

Ez az epizód az evangélista számára valóban MAGASSÁGI PONTOT jelent, mely magában foglalja a perikopa általunk is keresett megértését. Azok a jelenhez való összes vonatkozások, melyeket az evangélista ebben az elbeszélésben szemléltetett, mondhatni a keresztre koncentrálnak. Így világosodik meg előttünk az a figyelemre méltó ünnepi hangsúly, amellyel ezt az önmagában nem fontos jelenetet egy sajátos valódiság-bizonyoságtétellel hitelesítette (35.v.): "És aki látta, bizonyoságot tett és az tudja, hogy igazat mond." Ha ennél az epizódnál a szemtanúság különösképpen hangsúlyozást nyer, úgy ez azért történik, mert az evangélista annak megmutatására törekszik, hogy ez az esemény a kortárs gyülekezet számára fölöttébb fontos ígéretet foglal magában, és hogy ennek az eseménynek a reálitása teljességgel és egészen helytálló. Miként valódi víz és vér volt az, ami a sebből kifolyt, úgy lesz Krisztus jelenléte a keresztség vizében és az úrvacsora borában valóságos. Amikor János első levele azt írja, hogy Krisztus vérrel és vízzel jön (5,6-8), akkor egészen az evangéliumnak erre a helyére gondol. A jánosi iratokban a történeti Jézus és az egyház számára a sakramentumban megjelenő Krisztus azonosak. Azonoságukat az evangéliumban a Jézus életének bizonyosságából kell felmutatni. Ezért a jánosi ANTIDOKETIZMUS mind a történeti Jézusra, mind a sakramentumban jelenlévőre vonatkozik. Amikor Jézus meghalt, nem hagyta övéit árvául. Az az ígéret, hogy rövid időn belül vissza fog térni, innen kiindulva új értelmet nyer. A búcsúbeszéd két, illetve három értelemben nemesen jánosi szellemben van végiggondolva: mint a húsvétkor visszatérő megjelenése, mint a vég alkalmával való visszatérés és mint a Lélekben való visszatérés, úgy, amint az a sakramentumban valóság. Az istentisztelet a végtörténet előzménye.

Eredmények

Egyfelől új értelmét nyertük a János evangéliuma szándékának és tulajdonságának, másfelől vizsgálódásaink eredményei által elmélyítettük az őskeresztyén istentisztelet lényegéről szóló ismeretünket, és így

itt és most az őskeresztyén istentisztelet kutatása számára a János evangéliuma indirekt forrás lett.

Megállapítottuk, hogy az istentiszteleti érdek a János evangéliumában nemcsak itt-ott engedi magát kimutatni, hanem az olyan perikopák bámulatos nagy számában is, amelyeket az egész evangélium keretében döntő hely illet meg. Azonban egészen szándékosan csak olyan szakaszokra korlátoztuk kutatásunkat, melyekben az istentiszteleti érdek nyilvánvalóan látható. Amikor feltételezzük, hogy az analóg célzások még más helyeken is feltalálhatók, akkor semmi esetre sem akarjuk azt állítani, hogy az összes elbeszéléseknek kivétel nélkül az istentiszteletre, különösképpen pedig a sakramentumokra kellene vonatkoznok. Már kifejeztem, hogy az az istentiszteleti érdek, melyet az evangélista a Jézus életében lát, a negyedik evangélista általános érdekének mindenestre egyik különlegesen fontos aspektusát képviseli: Jézus életének vonaláról úgy akarja Krisztust felmutatni, hogy a gyülekezet számára azonosságukat /ti. Jézus a Krisztus NL./ bizonyítsa. Mivel Krisztus jelenléte a sakramentumban a gyülekezet részéről elismerést nyert, így ez a vonal sok elbeszélésben a sakramentumokra vezet.

Az ebben a munkában felmutatott szempont helyességének megerősítését továbbá abban a tényben is megtaláljuk, hogy a sakramentumok általános értékelése és leírása, amelyek az összes perikopákban megmutatkoznak, teljességgel egységesek. A következő vonások jellemzik az istentisztelet jánosi felfogását:

1. Az isteni jelenlét többé nem a templomhoz, hanem KRISZTUS SZEMÉLYÉHEZ van kötve. Ezért az istentisztelet középpontja: KRISZTUS. Így az istentisztelet nincs többé területileg korlátozva, hanem minden imádás "lélekben" való imádás lesz és a sabbat is elvégeztetett.

2. Mivel Krisztus a középpontja minden istentiszteletnek, ezért a múlt minden eszközei is, melyek Isten és a bűnös ember közötti összeköttetés helyreállítását szolgálták: tisztasági rítusok, fürdők, János keresztsége - helyreigazítást nyernek azon kegyelmi eszközök által, amelyekben a CSELEKVŐ KRISZTUS a lelki ajándékok teljességében a gyülekezet részére önmagát közli; tehát a KERESZTSÉG ÉS AZ ÚRVACSORA SAKRAMENTUMA a keresztyén istentisztelet nélkülözhetetlen megnyilvánulása.

3. Mind a két sakramentumban az a közös vonás, hogy Krisztus bennük lélekben való jelenlétét bizonyítva DOLOGI FORMÁKAT használ, melyek Krisztus TETTEIRE UTALNAK; ezek: a víz, a bor és a kenyér. Ámbár a sakramentumokban ezek az elemek nem önmagukban ábrázolják a "hasznot hozót", mégis szükségesek, úgy, amiként szükséges volt a hús-test a testté lett Logos számára. Ezek megvetése azonos a Jézus alacsony származásának dőketista megvetésével.

4. Mind a két sakramentumban közös vonás az, hogy a feltámadás utáni időben a testté lett Krisztus által véghezvitt CSODÁK helyére lépnek.

5. Mind a két sakramentumban közös vonás az, hogy a lehető legszorosabban KRISZTUS HALÁLÁHOZ vannak kötve, egyfelől időrendileg, másfelől pedig különösen: kegyelmi hatásuk a Krisztus engesztelő tette által kivívott bűnbocsánatban áll.

6. Mind a két sakramentumban közös vonás az, hogy Krisztus mennybemeneteléhez vannak kötve, mert Krisztus jelenlétét Lélekben közli és Lélek által a feltámadásban való részvételt közvetíti.

7. Mind a két sakramentumban közös vonás az, hogy hatásukban csak megelőzik mindazt, ami az idők végén történni fog.

8. Mind a kettő feltételezi a HIT SZÜKSÉGESSÉGÉT.

9. A János evangéliuma szerint a keresztség és az úrvacsora közötti KÜLÖNBÉG abban áll, hogy a keresztség lényege szerint EGYSZERI, megismételhetetlen, ellenben az úrvacsora lényegéhez tartozik az, hogy MEGISMÉTELHETIK. Ezzel függ össze, hogy a kiemelt és megnevezett közös hatásukhoz a KERESZTSÉGBEN sajátos hatásként az ÚJJÁSZÜLETÉS, az ÚRVACSORÁBAN pedig sajátos hatásként a TESTVÉREK SZERETET-KÖZÖSSÉGE járul. A keresztségben az EGYES LÉLEK egyszer s mindenkorra részesül; az úrvacsorában a GYÜLEKEZET mint gyülekezet újból és újból részesül Krisztusban és az ő művében.

Karácsonyi prédikációk

Borbáth Dániel

A mindeneket nekünk ajándékozó Atya

Alapige: Róma 8,32

Bibliaolvasás: Efézus 1,3-14

"Aki az ő tulajdon Fiának nem kedvezett, hanem őt mindnyájunkért odaadta ..." Milyen kemény, milyen elszánt és céltudatos tettről szól ez a híradás: egy atya nem kedvez tulajdon fiának, nem kíméli őt, hanem halálra adja. Hallatára azt kérdezzük: hol itt a szeretet, hol itt a szív? De amikor belátjuk, hogy ezt maga Isten tette, akkor az úgy nagyságára gondolunk.

Mióta a keresztyénség felismerte az úgy nagyságát, mely a mennyei Atyát erre a tetterre indította, azóta megünnepli a Fiú nekünk ajándékozásának napját. E napon, a szeretet ünnepén elcsendesedik a hívő emberiség. E napokon a karácsonyi történetek felidézésével a betlehemi gyermekre nézünk. Hitünk igazi megújulását és megerősödését akkor munkáljuk, igazi gyülekezeti ünnepet akkor ülünk, ha elsősorban a mennyei Atyára, az ő nagy tetterre és szíve mélységes szeretetére tekintünk. Az igazi karácsonyi lélek amikor ünnepel, mindig az ajándékozó Atyára néz. Igazán csak így tárul fel előttünk a karácsony hitet erősítő áldása.

Karácsony este is csak ott volt boldog a család ünnepe, ahol feltekintettek az ajándékozóra, aki igazi szeretetéből talán ereje felett ajándékozott. Ez a szeretet drágább, mint maga az ajándék. Ilyen családban szent karácsony estén szív a szívvel ünnepi boldogságban forrik össze.

Gyülekezetünk mai ünnepén lássuk meg Jézus Krisztust, az igazi karácsonyi ajándékot. Róla tekintsünk fel a mennyei Atyára, aki tulajdon Fiát nekünk és érettünk adta, s akiben kész mindeneket nekünk ajándékozni.

I.

"Aki ő tulajdon Fiának nem kedvezett, hanem őt mindnyájunkért odaadta." Igazán az érti meg a karácsonyt, aki először is azt látja meg, ami a mennyben történt. Alapigénk most idézett első fele a mennyei Atya szívét mutatja. Istennek egyetlen Fia van, az egyszülött, a tökéletes szent, a szerelmes Fiú, akiben gyönyörködik, mert nemcsak jó és engedelmes, hanem dicsőséges fiú. A világ létele előtt megvolt a Fiúnak ez a dicsősége (Jn 17,5). Karácsony éjszakáján a szerető szívű mennyei Atya a boldog együttléteből kiszakítva szerelmesét, nekünk ajándékozta őt. A földi viszonyok közepette nehéz feladattal, áldozathozattal bízta meg. A mennyei Atya előre látta azt a szenvedést, melyet szerelmesének a bűn világában el kell majd viselnie, a bűnösökért, a bűnösöktől. Nem kedvezett neki, mert a mennyben reánk tekintett; nekünk ajándékozta őt a bennünket szerető mennyei Atya.

Mennyei Urunk szeretetét talán még jobban megértjük, ha arra gondolunk, hogy mi szülők nem tudnánk szeretett gyermekünket így odaadni. Midőn igaz szeretetben úgy együtt vagyunk, mint tegnap este a karácsonyfa mellett, miképpen is tudnánk leszakítani gyermekünket a kebelünkről, és miképpen tudnánk kiszolgáltatni a másokért való szenvedésnek?

Bizonyal mindnyájan ismeritek az Ótestamentumból az Izsák megáldoztatásáról szóló történetet. Ábrám úgy szerette az Urat, hogy hitben és engedelmességben kész volt neki feláldozni fiát. Milyen harcok dúlhettek az apai kebelben! Szerette Izsákot, hisz egyetlen gyermeke volt, akihez isteni ígéretek is fűződtek. De jobban szerette az Urat, hitt benne, és ezért kész volt feláldozva odaadni őt, de Isten nem fogadta el Ábrám

áldozatát. Izsáknak nem kellett áldozatként elégnie az oltáron. A mennyei Atya azonban odaadta egyszülött Fiát a kereszti oltárának halálára. A betlehemi gyermeknek nem kedvezett úgy, mint Izsáknak, hanem őt mindnyájunkért odaadta.

Mindnyájunkért! Érted és értem! Ilyen nagyon szeretett és szeret bennünket a mennyei Atya. Azért van karácsony, hogy megérezzük ezt a nagy szeretetet. A minket szerető mennyei Atya szerelmes Fiát odaadta a betlehemi istálló nyomorúságos viszonyai közé, a galileai, júdeai poros utakra, betegek és bűnösök közé, hogy elvégezze szeretetszolgálatként megváltó művét, mely a legnehezebb volt e világon.

Ez az igazi karácsonyi látás és bizonyágtétel! Életünket körülveszi Isten szeretetének hatalmas és gazdag áradata.

Milyen sokan jöttünk ma is úgy a templomba, hogy karácsony este még a szomorúság könnyeit hullattuk. Fájt az árvaság, fájt az elhagyatottság. Gyötört az aggodalom, fojtogatott a gyász. Nyugtalanított a bűnünk. Karácsony este mindent mélyebben átérzünk. Ma ebben az Igében a mennyei Atya azt mondja, hogy nem szabad így gondolkoznunk és így éreznünk. Nem vagyunk árvák, nem élünk egyedül. Ne aggódjunk. Még a halál árnyékának völgyében is belecsendül az evangélium szava, a győzedelmes karácsonyi hír: "Úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy valaki hiszen őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen!" (Jn 3,16). Mikor János apostol öregén újra a karácsonyi ajándékre emlékezett, ujjongva így kiáltott fel: "Lássátok, milyen nagy szeretetet adott nekünk az atya, hogy Isten fiainak nevezetünk" (1Jn 3,1). "Azáltal lett nyilvánvalóvá az Isten szeretete bennünk, hogy az ő egyszülött Fiát elküldte az Isten e világra, hogy éljünk általa" (1Jn 4,9). Majd így folytatja: "Nem abban van a szeretet, hogy mi szeretjük az Istent, hanem hogy ő szeretett minket és elküldte az ő Fiát engesztelő áldozatul a mi bűneinkért."

Ezzel az ujjongó örömmel szabad ma neked, Isten szeretett gyermekének karácsonyt ünnepelned. Félelemtől, bűntől, gondtól szabadon!

II.

Karácsonyt ünnepelni azonban ennél többet jelent. Az ünnepelő lélek előrenéz. Jó reménységgel a jövőbe tekint. Pál apostol ezt alapigénkben így fejezi ki: "mi módon ne ajándékozna vele együtt mindent minékünk". Ez a keresztyén élet lehetőségének távlata! Ha Isten úgy szeretett, hogy egyszülött Fiát értünk adta, akkor ezzel a legnagyobb ajándékkal együtt igazi szeretete továbbra is minden jót meg fog adni számunkra. Ez a gondviselő szeretet vesz körül. Nincs oly szükségünk, melyre ne tekintene megsegítő szeretettel. Ha Isten legfőbb ajándéka itt van e földön a betlehemi bölcsőben, akkor nem kételkedhetünk abban, hogy az Úr vele együtt minden életfontosságú ajándékkal naponta meggazdagít minket. Éppen az érettünk ideadott Jézus Krisztus a bizonyosága annak, hogy Isten szeretete nagy tetteket végbevivő áldozat. Isten szeret, és akit ő szeret, az olyan lesz, mint a folyóvíz mellé ültetett fa, melyet a szüntelenül csörgedező forrás állandóan éltet és gyümölcstermővé tesz.

Kálvin e vers magyarázatánál ezt mondta: "Valóban kiváló és világos bizonyítéka a mérhetetlen szeretetnek, hogy az Atya nem habozott a Fiát odaáldozni a mi üdvösségünkre. S ennek alapján Pál a nagyobbról a kisebbre következtetve ezt mondja: minthogy az Atyának nem volt semmije sem, ami a Fiúnál kedvesebb, drágább vagy kiválóbb lett volna, semmi sem fog elműlasztani, amit reánk nézve hasznosnak lát". Majd így folytatja: "Ez a hely figyelmeztessen arra minket, hogy mit hoz magával Krisztus minékünk, és ébresszen fel minket az ő gazdagságának meggondolására. Mert amint záloga ő Isten irántunk való mérhetetlen szeretetének, úgy nem is pusztán vagy üresen küldte őt Isten hozzánk, hanem minden mennyei kincssel megrakottan, hogy akik őt a magukénak mondhatják, azoknak semmi se hiányozzék a teljes boldogsághoz."

Látjátok, mennyire természetes, hogy karácsony az ajándékozás, az örömszerzés napja lett a keresztyén életünkben. Megértettünk valamit abból,

hogy Isten ajándékozó Isten. Életünk alapja: az ő legnagyobb ajándéka. Életünk jövője: meg nem szűnő ajándékozó szeretet.

Az ünnepel igazán karácsonyt, aki hálás szívvel öleli át a bennünket így szerető, így gazdagító mennyei Atyát. Fogadjuk örömmel és hálával őt, ki "minden mennyei kincsel megrakottan" jött hozzánk. Amint a karácsonyfa alatt a gyermek igazi örömmel nézi az ajándékokat, mi is ilyen örömmel tekintsük át mennyei kincseinket, melyeknek ma is Isten az ajándékozó Ura.

III.

Akik vele együtt voltak Galileában és Júdeában, igazi drága kincsként vették a mennyei Atyától az ő országáról szóló tanítást. Isten ajándéka a kijelentés, az evangélium. Ez ma karácsonykor újra a miénk. Minden alkalommal szól hozzánk az Ige a prédikációban. Mindennap olvashatjuk a Bibliából. Az Ige ismerete elégséges az üdvösségre, ha hittel fogadjuk. Megismerve Isten akaratának titkát, nem járunk bizonytalanságban.

Akik őt hallgatják ma, azok az Igével együtt veszik a Szentlélek ajándékát. Ez a hatalmas Lélek pedig bevezet az Ige igazságainak ismeretébe. Vigasztal. Krisztusnak és minden ő javainak részesévé tesz.

Ha hallgatjuk az Igét és vesszük a Szentlélek ajándékát, akkor miénk a hit. Nagy ajándék volt ez régen, de az ma is. Hány betegnek, bűnösnek mondta Jézus: a te hited megtartott téged! Ez a hit bizalommal öleli át a bajban, nyomorúságban, a halál árnyékának völgyében azt, kinek sebeivel gyógyulánk meg, és aki maga a feltámadás és az élet. Ő maga mondta, aki hisz énbennem, ha meghal is él. Reformátoraink oly nagy ajándéknak tartották a hitet, hogy az Írás alapján azt vallották, hogy a bűnös Isten előtt csak hit által igazulhat meg. A hit a reménylett dolgok valósága és a nem látott dolgokról való meggyőződés mondja a Zsidókhöz írott levél. Mégis milyen sokszor elhagyjuk a hitet és nem élünk vele. Így aggodalmaskodunk és hitetlenkedünk. Természetes, hogy így nem lesz szívünkben a hit szeretet által munkálkodó hatalom. E karácsonyban, mikor Isten szeretetéről újra bizonyossá tett, fel akarja lobbantani szívünkben a hit lángját. Élővé kívánja tenni hitünket, hogy általa boldoguljunk és másokat is boldogítsunk e földön.

Az Ige és Szentlélek által igaz ajándékunk a hit és az abból következő gyülekezeti élet, a hívők testvéri szeretetben való közössége. Nincs árva, özvegy, beteg, ki magára maradna nyomorúságában. Az egy test tagjai szeretik egymást és segítik egymást a bajban. E karácsonykor is az egy asztal mennyei javaiban részesültünk, mint mennyei Atyánk nagy családjának szeretett gyermekei. Milyen nagy ajándék, hogy a gyülekezetben otthonunk van, ahol szívünk megpihen az atyafiak közösségében. Ajándék számunkra az egymás megsegítésének gazdag lehetőségét kínáló szolgálat. Azt tehetjük, amit Jézus tett.

Csak Isten legnagyobb ajándékaira mutattunk rá, melyek ma a gyülekezetben, a magánéletünkben, a családjunkban a mieink lehetnek. Igazzá lett az Ige az ajándékozó atyai szeretetről: "mi módon ne ajándékozna ő velem együtt mindent minékünk"! Lehet, te még most is a hiányosságokat látod, de tekints fel a mindeneket nekünk ajándékozó Atyára. Míg zeng a karácsonyi gyülekezet magasztaló éneke, te is kapcsolódj be ebbe. Magasztald az Urat: Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek, és a földön béke és az emberekhez jóakarát. Ha hittel tudsz így imádkozni, megtapasztalod, hogy milyen igaz, amit Pál így fejezett ki: Áldott az Isten és a mi Urunknak, Jézus Krisztusnak Atyja, aki megáldott minket minden lelki áldással a mennyekben a Krisztusban aszerint, amint magának kiválasztott minket ő benne, a világ teremtése előtt, hogy legyünk mi szentek, feddhetetlenek öelötte szeretet által" (Ef 1,3-4). Ámen.

Karácsony

Alapige: Máté 2,10-12

Bibliaolvasás: Máté 2,1-11

A Máté írása szerint való szent evangéliumban a karácsonyi történet így kezdődik: "amikor pedig megszületik vala Jézus". Ezt az "amikor"-t, ezt az időt Isten előkészítette. Krisztus Urunk születése előtt 300 évvel hirdették már a próféták, hogy milyen családból, hol és mikor fog születni; hogy miként fogják elárulni 30 ezüst pénzért; hogy miként fogják keresztre feszíteni és a ruhájára hogy fognak sorsot vetni. Ezt az "amikor"-t előre megüzente Isten. Elközelítésével minden megmozdult égen és földön. Népszámlálás volt a nagy római birodalomban, s a parancs szerint mindenki igyekezett oda menni, ahol született. Megmozdultak a csillagok is. Jött az üstökös, vagy két hatalmas csillag együttállása ragyogott fel. A megfajtott babilóniai agyagtáblák írásai is elbeszélik, hogy abban az időben megjelent ez a csillag és mindnyájan tudták, hogy akkor fog megszületni a Mennyei Király. Isten mindent megmozgatott.

Karácsonykor most is érezzük, hogy Isten mindent megmozgat. Most is megindul minden. Megindulnak a levelek ezrei, megindulnak a szívek, mindenki hazavágyik az övéi közé. Mindenki szeretne otthon lenni, mindenki szeretne békességben, bizonyosságban, boldogságban élni. Mindenki szeretne Istennél lenni, Jézus ölelő karjában lenni. Ezért indul meg minden karácsonykor. Megindult a régi csillag az égen, s megindulnak a szívek is. Karácsonykor elindul az ember Isten felé, a szeretet, a békesség felé, a bocsánat felé.

Azért a legszebb ünnep a karácsony, mert az ember megérzi, hogy akkor, amikor megszületett a betlehemi istállóban Jézus, szeretet szállt a földre.

A keleti bölcsek észrevették a csillagot. Akik Betlehemhez közel voltak, nem vették észre! Nem vette észre sem Heródes, sem udvara. Elfeledkeztek róla az írástudók is.

Vajon mivel magyarázható, hogy csak ők látták meg? Mert ők figyelték az eget, mert ők tudták, hogy jönnie kell, mert ők készítették szívüket és az ajándékukat. Figyelték Isten egét, és ezért vették észre a csillagot! Mások feje felett is ott ragyogott a csillag, de azok nem néztek rá. Lehet, hogy csak hajnalban, vagy csak alkonyatkor, vagy csak az éj egy bizonyos órájában lehetett látni.

Mások idegesen, közönyösen, haragosan, kétségbeesve éltek Isten üstökös csillaga alatt, és nem tudtak semmit sem az érkezőről, az érkező örömről.

Csak azok vették észre, akik felkészítették a szívüket!

Így van ez most is.

Így van ez minden karácsonykor, mert az a csillag bizonyos értelemben most is ragyog. Jézus szeretetcsillaga, Isten égi lámpása néha gyermekszemekben gyűl fel, néha karácsonyfák csillagszórójában látszik fénye, néha egy-egy simogató mozdulatból csillan fel, néha egy szerető szóban vagy egy megbocsátó mondatban ragyog fel. Isten láthatatlan szeretetcsillaga most is itt van a szívünk felett. Akik nem készítik fel a szívüket, azok nem veszik észre, azok továbbra is idegesen, vakon, kétségbeesve, összetörve, csillag nélkül, szeretet, békesség, Megváltó nélkül járnak. Pedig Isten csillaga, Isten szeretete mindenkihez egyformán közel van.

Az a kérdés, hogy miként készítették fel az emberek a szívüket? Te hogyan készítetted fel szívedet és otthonodat? Volt-e időd felfelé nézni? Az ima nagy távcsövén át keresni Jézus csillagát? Neked volt-e időd abban az órában, amikor az a csillag felragyog, kinyitni a Bibliát és odatenni

a szívedet Isten kezébe: Istenem, segíts meg engem, hogy észrevegyem a te csillagodat és észrevegyem az én Megváltó Jézusom szeretetét!

A keleti bölcsek észrevették, mert várták, figyelték elindultak a csillag után.

Milyen hosszú úton mehettek végig, amíg Babilóniából odaértek Izrael földjére! Több mint egy hónapba is beletelhetett, miként a csillagászok utólag kiszámították. Mehettek égető homoksvatagokon keresztül, ahol nem volt víz. Mehettek zúgó őserdőkön át, ahol farkasok és tigrisek ordítottak. Mehettek lakott vidékeken és vad pusztaságokon keresztül, veszedelemben, szomjan, könnyben, bánatban, de mentek, mert vezette őket a csillag. Amíg látták a csillagot, addig volt erejük menni, addig tudták, hogy el nem veszhetnek.

A mi életünk is egyik karácsonytól a másikig, születésünktől elköltözésünkig sok mindenben vezet keresztül. Sokszor megyünk égető homoksvatagokon keresztül, ahol nincs víz, nincs öröm, nincs békesség, de hogyha látjuk a csillagot, de hogyha tudjuk, hogy Isten vezet bennünket és velünk van Jézus Krisztus, akkor megfogjuk egymás kezét és azt mondjuk: ne félj, társam, velünk az Isten, nem lesz mindig pusztaság az élet. Sokszor a bánat vagy a félelem zúgó őserdején megyünk keresztül. Ott vannak körülöttünk az élet vadállatai, a betegség, a fekete gyász. Néha ránk borul a halál árnyéka, és futunk, menekülünk, de nem tudjuk, hogy merre. De milyen jó, hogy látjuk Isten csillagát, hogy azt tudjuk mondani: Ne félj, van karácsony, van békesség, van szeretet, mert él Jézus. Amíg látjuk Isten csillagát, addig könnyű menni.

Akkor nehéz, amikor nem látjuk. Amikor elfordítjuk tőle szívünket, amikor csak gonderdőt látunk. Akkor nehéz menni.

Te hogy érkezted el a mai karácsonyhoz? Láttad-e a csillagot? Vagy sötét, bánatos estéid voltak?

A keleti bölcsek szinte elveszítették a csillagot. Volt egy olyan idő, amikor nem látták azt. Azért mentek Heródeshez és azt kérdték: Hol van a zsidók királya, aki megszületett? Szegény keleti bölcsek! Azt hitték, hogy jó úton járnak; és Heródeshez mentek. A korszak legvadabb, leggyűlöltebb királyához, aki a saját legnagyobb fiát is és feleségét is kivégeztette, hogy el ne vegyék tőle a hatalmat.

Heródeshez mennek. De mit keresnek Jézus követői Heródes udvarában? Azt kérdezik Heródestől: Hol van a zsidók királya, aki megszületett? De nemcsak a zsidók királya, hanem az ég királya, minden földi ember Megváltója született meg. A Megtartó született meg, és nem a zsidók királya. Azt majd csak később íratja rá Pilátus a keresztfára: I.N.R.I. Jesus Nazarenus Rex Judearum, vagyis a názáreti Jézus, a zsidók királya. Ez az a hazug vád, mely alapján megfeszítik. Szegény keleti bölcsek, azt hitték, hogy jó úton járnak, hogy mindent tudnak, és semmit se tudtak. Eltévedtek.

Mi is azt gondoljuk sokszor, hogy jó úton járunk. Hogy jó úgy az élet, ahogy mi éljük. Mi is azt hisszük sokszor, hogy igazán hívő református keresztyén emberek vagyunk, hogy már mindent tudunk Isten csodáiról, pedig hogy el tudunk tévedni, mert elveszítjük szemünk elől a csillagot.

Heródes összehívja rögtön az írástudókat, felháborodik vele együtt az egész Jeruzsálem. És összegyűlnek. Külsőleg minden alkotóeleme megvan az istentiszteletnek. Jönnek az írástudók, előveszik az Ószövetséget, az ószövetségi prófétákat, és olvassák: "És te, Judeának Betleheme semmivel sem vagy legkisebb Júda fejedelmi városai között, mert belőled származik a fejedelem, aki legeltetni fogja az én népemet az Izraelt."

Heródes udvarában összegyülekeznek a papok és az írástudók, prófétai szó is hallszik, de még sincs istentisztelet, csak remegő gyűlölet van és félelem. Nincs istentisztelet, mert hiányzik belőle Jézus imádata.

Vannak ilyen istentiszteletek. És vannak olyan karácsonyok is, amikor egy-egy családban minden karácsonyi kellék megvan: karácsonyfa is, ajándék is, együtt van a család is, de nincs karácsony, mert nincs ott Jézus, mert csak a kellékek, a kuliszák vannak ott, de nincs ott az, aki karácsonyt tud formálni ebből a napból. Nincs ott Jézus.

Boldog az, akinél ott van! Még akkor is, ha kisebb a fa, akkor is, ha kevesebb az ajándék, még akkor is, ha több a gond, még akkor is, ha valaki hiányzik a családból, de ha ott van Jézus, akkor annak a családnak boldog karácsonya lesz.

Másoknak csak olyan lesz, mint Heródes udvarában.

A keleti bölcseknek megmondják Heródes udvarában azt, hogy merre menjenek. Mert Istennek hatalma van arra is, hogy úgy rendezze a történelmet, hogy még a gyűlölet is a szeretet felé irányítsa az embereket, miként Heródes udvara is Jézus felé irányítja a napkeleti bölcseket. A bölcsek továbbindulnak, és "amikor meglátták a csillagot, igen nagy örömmel örvendezének"!

Isten visszaadta nekik a csillagot! Isten visszaadta nekik a csillag látását!

Amikor nagyon elhisszük magunkat, akkor Isten elveszi tőlünk a csillagot, a szeretet csillagát, a Jézus békességét, a hit bizonyosságát. Sokszor egyik karácsonytól a másikig beleveszünk Heródes udvarába. Azt hisszük, hogy jó úton járunk és nagyokat tévedünk, amikor összetörik az életünk, akkor Isten visszaadja a csillagot! Visszaadja a szeretetet és a hitet. Visszaadja a csillaglátást, mert a csillag mindig itt van, mert Jézus mindig itt van, mert Isten mindig itt van, csak te nem látod, én nem látom.

Amikor meglátták a csillagot, igen nagy örömmel örvendezének. Nagy örömmel örülve örültek. Szinte le sem tudja írni Máté, hogy milyen nagy volt az az öröm, amikor újra megéreztek, hogy ismét velük van az Isten. Ez a karácsony öröme! Azért énekeltük mi is: szívünk vígasággal ma bétölt. Ezért felülről jövő, mennyei öröm a karácsony, amit mi emberek teremteni soha nem tudunk. Felülről adott öröm, mert meglátjuk Isten szeretetét. Minden karácsony új csillaglátás, új elindulás Isten szeretete felé.

Mennek és bemennek a keleti bölcsek a házba, és "ott találják a gyermeket anyjával, Máriával, leborulván tisztességet tőnek Néki, és kincseiket kitérítve ajándékokat adának néki: aranyat, tömjént és mirhát".

Megérkeztek. Milyen boldogok lehetnek, hogy végre megérkeztek és megajándékozhatták Jézust. Pedig itt tulajdonképpen arról van szó, hogy Jézus érkezett meg. Messzebből érkezett, mint a keleti bölcsek. A magas mennyből, az angyalok köréből érkezett egy piszkos istállóba, az állatok közé! És az emberek közé, akik, ha szívüket a sátánnak adják, még gyűlölködőbbek és gonoszabbak tudnak lenni az állatoknál.

Nagyobb utat járt be Jézus, mint a keleti bölcsek. Nagyobb utat tett meg a keleti bölcsekért és érte és értem! Mi is nagy utat jártunk be születésünktől eddig a karácsonyig, de most úgy érezzük, hogy megérkeztünk és boldogok vagyunk, pedig tulajdonképpen nem ez történt, hanem az, hogy Jézus érkezett meg hozzánk.

Nekünk se aranyunk, se tömjénünk, se mirhánk nincs, csak összetört életünk és bűnös vergődő szívünk van, de ezt odatehetjük az ő kezébe.

Hozzánk érkezett a messzi útról, hogy megajándékozzon bennünket az ő szívével.

A keleti bölcsek más úton tértek vissza hazájukba. Nem mentek többé Heródes udvarába. Így intette meg Isten őket.

Milyen jó lenne, ha ezután mi is más úton tudnánk járni, ha mindig csillaglátó emberek lehetnénk és soha be nem tévednénk a gyűlölet és a hazugság udvaraiba, ha a Jézustól kapott drága szívvel zarándokolnánk boldogan tovább és elmondhatnánk a nagy karácsonyi újságot: nem mi találtuk meg Jézust, hanem ő talált meg minket; nem mi ajándékoztuk meg őt, hanem ő ajándékozott meg minket az ő szívével és az ő szeretetével. Ámen.

Názaretből Betlehembe

Alapige: Lukács 2,1-7

Bibliaolvasás: Efézus 2,17-22

Augustus császár uralkodása (Kr.e. 27--14) a római birodalom aranykora, melynek dicsőségéről, gazdagságáról dalolnak e korszak koronázatlan költő-fejedelmei: Vergilius, Horatius és Ovidius. Halála előtt méltán dicsekedhetett a "felséges" császár: téglából épült Rómát kaptam, márványból épült Rómát hagyok utódomnak. A hét hegyen magasló birodalmi fővárosnak ez a bámulatos újjáépítése mérhetetlen kincseket emésztett fel. A szédületes építkezési költségek fedezése érdekében, Suetonius római történetíró szerint, Augustus császár hatalmas birodalma egész területén új adózási rendszert vezetett be. Az új adózási rendszer bevezetése viszont a birodalom teljes lakosságának összeírását és minden vagyonának számbavételét igényelte. A népszámlálás és a vagyonügyi összeírás pontos végrehajtása érdekében a császár rendelkezése alapján mindenkit a maga szülőföldjén kellett nyilvántartásba foglalni. Azoknak, akik nem a család ősi földjén lakoztak, családotól vissza kellett térniök őshonosságuk helyére. E rendelkezés nyomán a birodalom területén valóságos népvándorlás keletkezett.

Így Szíria tartományban is, ahol ebben az időben Cziréneus volt a helytartó. Ebben a korban Izrael földje, a zsoltáros Dávid király hajdani országa is közigazgatásilag Szíria tartományhoz tartozott. Cziréneus, aki az örökös feszültséggel terhes Közel-Keleten Kr.e. 12-ben kezdte meg helytartói tisztének gyakorlását, a vezetésére bízott tartományban is kihirdette Augustus császár rendeletét. Ennek következtében Izrael földjén, az ósatyák egykori tejjel-mézzel folyó földjén is emberek áradata kelt útra. A szélrózsa minden irányából siető csoportok igyekeztek közelebbi vagy távolabbi céljuk felé.

Augustus rendelete és Cziréneus rendelkezése értelmében így indul útra két árva ember az északi országrészből, Galileából, Galilea Názáret nevű városából a déli országrész, Júdea Betlehem nevezetű városkájá felé. A messze múltat fürkésző, szóttalan férfi és a liliumarcú szűz szegényen és elhagyatottan sodródik e népvándorlásszerű forgatagban. Fészkezőről felvert két árva madárka. Názáret városától hosszú és fárasztó az út Betlehemig. Légvonalban is több mint száz kilométer. E vándorok egyszerű és szegény emberek. Jegyesek. Az izraelita szokásjog szerint jogilag már egy családot képeznek, de házastársi közösség még nincs közöttük.

E szóttalan férfi, miközben - a hagyomány szerint vezeti az áldott állapotban lévő jegyesét hordozó szamarat, befele tekint. Befele él. Messzire néz, Betlehem városa távoli múltjába tekint. Útközben újra végiggondolja, újra végigéli az apjától vagy nagyapjától hallott családi történet leglelkesítőbb eseményeit és legszebb emlékeit. E szóttalan férfi lelkében újraéled egykori nevezetes családjának ragyogó történelme, eseménydús családi krónikája. Betlehemre gondol: családjá ősi városára. Az áldott szülőföldre. Betlehem ősi városának legnagyobb szülőttére gondol: Dávidra, Isai legkisebb fiára, a Góliátot legyőző ifjú hősré, Jeruzsálemet a jebuzeusoktól elfoglaló zsoltáros királyra. A dicső ősré gondol, kinek hatalmából, hatalmas vagyonából, mérhetetlen kincseiből semmi de semmi sem maradt örökül reá. Rá, a késői utódra csak a hajdani dicsőség egyre halványuló emléke maradt. Meg a szájról szájra szálló családi krónika sok-sok szívmengető története. Ez a befele élő és befele néző férfi útközben Dávidra, a szent Úr Isten és Izrael népe egykori közös kedvencére gondol. Talán még most is énekelhetik munka közben a betlehemi asszonyok a régi hősdről arról, hogy Saul király legyőzte a maga ezerét és Dávid is a maga tízezerét (1Sám 18,7). S miközben azon töpreng, hogy régi, híres

családjuk mennyire eljelentéktelenedett, lelkében peregni kezdenek Dávid győzelmi dobjai, felharsannak a léviták diadalmi kürtjei, s felújulnak a próféták feledhetetlen jövendőlései arról, hogy maga az Úr fogja felemelni Dávid leomlott sátorát (Ám 9,11), hogy Dávid uralmának sohasem lesz vége Izrael trónján (Jer 23,5; Ez 37,24). Mint a felkelő fényes nap, ragyog lelkében családjának őse, Izraelnek hőse: a szoltáros Dávid király felmagasztosult alakja, s mint a leáldozó napra, úgy tekint elszegényedett családjára, földhözragadt árva önmagára. Szomorúan tekint a láthatár peremén feltűnő Betlehem városára, ahol már senkije és semmije sincs. Ez a befelé élő názáreti ácsmester most olyan tehetetlen, mint Jákób kedves József fia, akit testvérei belevetettek egy száraz kútba, majd eladtak rabszolgának (1Móz 37,24.28). Ez a szóltan dávidita József Isten kifürkészhetetlen üdvtervére gondol, aki az álomlátó és álomfejtő rabszolgát a nagy éhínség idején az egyiptomi faraó teljhatalmú megbízottjaként apja és gonosz testvéreivel együtt népes családjá megmentőjévé tette (1Móz 46,5-7). Ez a Dávid király házából és családjából származó szegény József, miközben nagy tanácsstalanságában Betlehem városához közeledik, talán egy pillanatra arra is gondolhat, hogy az Úr Isten Jákób fia Józsefnél és Dávid királynál sokkal fontosabb, sokkal megtisztelőbb hivatást és szolgálatot bízott rá örök és kifürkészhetetlen tanácsvégzése szerint, amikor rábízta a nemsokára megszületendő Jézusnak, a Magasságos, Fiának oltalmazását és gondviselését, annak a Jézusnak a védelmét, akinek az Úr Isten átadta Dávid királyi székét, aki örökké uralkodik a Jákób házában, és aki királyságának sohasem lesz vége (Lk 1,31-33). Az Úr Isten által számára kijelölt feladatra gondol, újra hallja az angyal figyelmeztetését (Mt 1,21.24), és Isten magasztos végzésében megnyugodva, megbékélten halad Betlehem városának kapuja felé.

A jövendő anyák átszellemült mosolya tündöklük Mária lilimarcán. Mária, az Úr alázatos szolgálóleánya, áldott az asszonyok között, mert áldott az ő méhének gyümölcse: Jézus (Lk 1,42). Ez a lilimarcú szelíd szűz a Názáretből Betlehembe vezető hosszú utazás fáradsalmi közepette csak az érkezőre gondol, a nagyon messziről érkezőre, akit szíve alatt hordoz. Micsoda kitüntető megtiszteltetés: szíve alatt hordozhatja azt a próféták által megígért csodálatos gyermeket, aki az örökkévalóság atyjának, a békeesség fejedelmének nevezetik (Ézs 9,6), aki Isten legdrágább ajándékaként a megváltásra váró 'teremtett mindenség reménysége (Róm 8,19-21). Az Úrnak ez az egyszerű szolgálóleánya olyan tiszta, mint a szüzesség örök jelképe: a lilim. Mély hódolattal és boldog alázattal várja a világ üdvözítőjének érkezését. Minden gondolata az érkező csöpp kis rózsabimbó körül repes, aki a vállán fogja hordozni az egész teremtett mindenség fölötti kegyelmes uralom teljességét.

E népvándorlásszerű forgatagban a Betlehem városa kapujába érkező két ember olyan hontalan és árva, mint fészkeről felvert két szomorú madár. A jó kenyeret termő, gazdag búzaföldek között meghúzódnak város kapujában aggodalmuk nőttön-nő. Merre menjenek? Kihez forduljanak? Fölöttébb fontos most arra figyelünk, hogy az evangéliumok József egyetlen szavát sem öröktették meg, miként a bethániai Lázár egyetlen szavát sem hagyományozták reánk. Egyetlen megoldási lehetőség számukra most a mindenkinek szállást kínál, de otthont senkinek sem nyújtó vendégfogadó. Nehéz és szomorú sors idegenben hontalannak lenni, de százsorta nehezebb és szomorúbb otthon lenni hontalan és idegen. Mint ennek a szállást kereső jegyespárnak. Pedig most kéne igazán a csendes otthon nyugalma és boldogsága! Most, amikor nemsokára betelik e lilimarcú szűz ideje, amikor betelik az idők teljessége és e csodálatos gyermekben maga a kegyelmes Isten jön népe megváltására.

E jegyespár Názáretből Betlehembe vezető útja maga a teljes hontalanság, mely tovább mélyül azáltal, hogy a vendégfogadóban sem találunk szállást. A csendes és tiszta otthon számukra elérhetetlen álmom. Csak az istállóban van számukra hely. A magasságos Isten szerelmes Fiának, a világ üdvözítőjének szelíd állatok jászola lesz a bölcsője. Így várja a világ Jézust, aki gazdag lévén, szegénnyé lett értünk, hogy mi az ő szegénysége által meggazdagodjunk (2Kor 8,9).

A betlehemi kised az "elsőszülött" messiási nevet hordozza. Ez az elsőszülött "képe a láthatatlan Istennek", aki "minden teremtmény előtt született" (Kol 1,15). A megváltó Isten a Szentlélektől való fogantatása és a szűztől való születése csodájában "behozza az ő elsőszülöttét a világba", akit születése éjszakáján Betlehem mezejében imádnak "az Istennek minden angyalai" (Zsid 1,6). Jézus az "elsőszülött sok atyafi között", akiket Isten benne és általa megigazít, elhív és megdicsőít (Róm 8,29). Jézus az "elsőszülött a halottak közül" (Kol 1,18; Jel 1,5), a "zsengéje" azoknak, akik elaludtak (1Kor 15,20). A halált elszenvedett, a halált legyőző Jézus sok atyafi között a mi számunkra is megnyitotta az örök élet kapuját.

Ez a lilimarcú anya bepólyálja a kisedet, és elhelyezi a jászol bölcsőjébe. Isten szerelmes egyetlenegyet egy gyöngye anyára és egy alázatos férfira bízta. Nem állít e gyenge gyermekecske köré lángpallósú mennyei ármádiát. Isten e gyenge anya ölébe helyezi szerelmes Fiát, hogy a legerősebb emberi hatalom, az édesanyai szeretet oltalmazza és táplálja a betlehemi istálló jászol-bölcsőjének síró szegénységében ezt a csodálatos gyermeket, aki önkéntes és mély megalázkodásban is "a föld királyainak fejedelme" (Jel 1,6b), akiben "nem vagyunk többé jövevények és zsellérek, hanem polgártársai vagyunk a szenteknek és cselédei az Istennek" (Ef 2,19).

A márvány Rómát építő Augustus császár korában Betlehem városában így jön közénk a mennyei elsőszülött Jézus, hogy Isten kegyelmének soha véget nem érő aranykorát hozza el az első Ádám árva maradékai számára, a világ minden népeinek üdvösségére.

A teljes hontalanság jegyében induló karácsonyi történet Isten örök érvényű szeretetének és a család értékének magasztos ünnepévé vált. A teljes hontalanság az örökkévaló mennyei őshonosság ünnepévé vált. Ámen.

Nagy László

Az első karácsonyi prédikáció bevezetése

Alapige: Lukács 2,8-12

Bibliaalvasás: Ézsaiás 9,2-7

Kemény és szegény pásztorok virrasztanak Betlehem mezejében. Kicsiny nyájukat őrzik a vérszomjas dúvadaktól: farkastól, medvétől, oroszlántól. Rájuk borul a csillagatlan éjszaka fekete subája. Csend borul Betlehemre, Dávid király eljelentéktelenedett városára, melyet valósággal elárasztottak az Augustus császár rendeletére hazatérők csoportjai. A virasztó pásztorok éberem is bizonyára számtalanszor visszaálmodták Dávid hajdani dicsőségét. "Régi dicsőségünk, hol késsel az éji homályban." Most szomorú szürkeség, szürke egyhangúság, egyhangú unalom uralkodik mindenütt és mindenben. Hosszú évtizedek óta hallgat az Úr. Nincsenek próféták. Nincs kijelentés. Haragszik az Úr szövetségrontó, szövetségbontó népére. Vajon meddig fog tartani Isten sértődöttsége, vészjósló hallgatása? Mikor fog újra felvirradni Isten kegyelmének hajnala? Ilyen s hasonló kérdések foglalkoztathatják a virasztó pásztorokat és a várakozó adventi Izraelt.

A csillagatlan éj mély csendjében nagy hirtelenséggel Isten dicsőségének fényözöne árasztja el a betlehemi mezőket. Az Úr káprázatos és kápráztató dicsőségének világossága ragyogja körül a megrettenő pásztorokat. A világosság Istene sugaras dicsőségében újra jelét adja népe felé forduló kegyelmének. Isten dicsőségének fényözönében az Úr anyala, Isten rendkívüli és meghatalmazott nagykövete jön a pásztorokhoz. A világosság Istene angyalai által is munkálja szent nevének dicsőségét és népének üdvösségét. A Jézus születésének éjszakáján, íme, újra angyaljelenés van Betlehem mezejében. Ezek a kemény, dúvadakkal viaskodó pásztorok nagy félelemmel megrettennek.

Mi a pásztorok félelmének oka? A pásztorok Izrael népe történetéből bizonyára több olyan angyaljelenésre emlékezhetnek, melyek nagyméretű katasztrófával végződtek. Emlékezhetnek a Szodomát és Gomorrát meglátogató angyalokra (1Móz 18,25). Emlékezhetnek az Úr angyalára, aki Jeruzsálem kőfalai előtt "levágott az asszír táborban száznolcvanötezer" harcost (Ézs 37,36). Ilyen rettenetes az élő Isten kezébe esni! A pásztorok a maguk és az egész Izrael bűnére gondolnak, megrendülnek és megrettennek Isten dicsőségének fényözönében.

De ez az angyal, a karácsonyi angyal, nem a haragvó, hanem a kegyelmes Isten követe. Izrael prófétáit helyettesítő nagy prédikátor. A mennyei örömmüzenet postása. A karácsonyi evangélium első földi prédikátora. A karácsonyi angyal olyan jóakarattal, olyan megváltó-indulattal közelít most a betlehemi pásztorokhoz, miként egykor az a másik angyal ölelte körül védelmével Dánielt és két társát a fehérizzásig hevített tüzes kemencében. Isten dicsőségének fényözönében a halálfélelemtől reszkető pásztorokhoz így szól a karácsonyi angyal: Ne féljete!

Ne féljete! a karácsonyi angyal ajkán keresztül maga a megváltó Isten intéz most olyan felhívást a bűntudat és halálfélelem karjai között remegő pásztorokhoz, mely képessé teszi őket a karácsonyi prédikáció örömmüzenetének meghallására és meghallgatására. Ne féljete! - szól a pásztorokhoz a karácsonyi evangélium bevezetése; ez a kegyelmes Isten olyan hatalmas szózata, mely egyedül képes lecsillapítani a szent Isten előtti halálfélelemben vergődő lelkek háborgó örvényeit. Mindaddig, amíg lelkünket az örökös halálfélelem borzongása és borzalma uralja, nem tudjuk tisztán meghallani és világosan megérteni a karácsonyi prédikáció mennyi örömmüzenetét. Mint egykor Laokoon trójai papot és fiait a tengerből feljövő óriáskigyó, úgy ölel körül bennünket is a halálfélelem borzalmas kígyókarja. Remegünk a holnapért. Félünk a betegségtől, a balesettől, az öregségtől, a ráktól; félünk az atomkatasztrófától. A halálfélelemnek ebből a borzalmas öleléséből szabadít meg a karácsonyi prédikáció bevezető szózata: Ne féljete se a természeti erők romboló hatalmától, se a vak sors szeszélyes játékától, se a betegséget okozó, halált hordozó parányoktól, se a rosszindulatú lelkek gonoszságától. Ne féljete szól a karácsonyi prédikáció szózata se Isten szentségétől, dicsőségének fényözönétől, mert Isten szerelmes Fia ajándékozásában megváltó kegyelmét jelenti ki számunkra.

Ezért az első karácsonyi prédikáció Betlehem mezejében Isten megváltó szeretetéről szóló kijelentés. Olyan örömmüzenet, mely minden népek örömévé lesz; olyan örömmüzenet, mely mind a világ végezetéig kiapadhatatlan gyógyító forrása lesz a megváltásra szomjúhozó és rászoruló lelkeknek. Az Éden kertjét öntöző, majd négy ágra szakadó folyó megtermékenyítő hullámaiként árad ma is végig a karácsonyi nagy öröm a keresztyén egyházon, a hívó lelkeken. Ez a megtermékenyítő, gyógyító nagy öröm árad végig az emberi szíveken mindig és mindenütt, ahol és amikor a karácsonyi angyal első karácsonyi prédikációját tisztán és elegyítetlenül továbbmondják Isten mai követői; ahol és amikor Szentlélek Isten elveszi szívünkéből a félelem akadályát, mely meggátolja a karácsonyi evangélium előtti maradéktalan kitárulkozást. Így lesz az első karácsonyi prédikáció "ne féljete" bevezetése Istennek az az atyai szózata, mely kiszabadít a félelem halálos öleléséből és Isten gyermekeinek örömével ajándékoz meg. Ez a karácsonyi öröm erejében és méreteiben olyan hatalmas, hogy próféta egyszerűen képtelen a kimondására, hisz a próféták legnagyobbika, Ézsaiás is így kiált fel, teljes valóságában megrendülve a jeruzsálemi templomban: "Jaj nékem, elvesztem, mivel tisztátalan ajkú vagyok ... hisz a királyt, a seregeknek Urát látták szemeim" (Ézs 6,5). Ezért kell először Betlehem mezejében angyalnak prédikálnia azt. E nagy öröm prédikálása és befogadása nyomán születik meg az Úr Jézus szívünkben, aki az örök élet üdvösséget ajándékozó Fejedelme. Ahol ez a nagy öröm lakozást vesz az emberi szívekben, ott valósággá válik Isten jövendője. Isten jövendője pedig abban jelentkezik, hogy a félelmek félelmét felváltja lelkünkben a karácsonyi nagy öröm. Amikor az örvénylő halálfélelem a megváltás megtapasztalásának ujjongó örömévé

változik lelkünkben, akkor bizonyára elközelített hozzánk is az örök életnek az az új létrendje, melyet Isten ajándékoz a Krisztus Jézusban az őt szeretőknek.

A betlehemi angyal karácsonyi prédikációja bevezetésének második témája a "nagy öröm". Ez a nagy öröm kell hogy felváltsa a félelmet mind a pásztorok lelkében, mind a mienkben. Ennek az életet és örök életet eredményező üdvösséges cserének a valóra válása érdekében prédikált egykor a karácsonyi angyal, és ezért hirdeti a karácsonyi evangéliumot ma is az "örömmondó Sion" (Ézs 40,9).

A karácsonyi angyal "nagy örömet" hirdet. Nem feltűnő és eltűnő pillanatnyi örömet. Nem gyorsan elolvadó hópehelynyi örömet. Nem szentjánosbogárnyi fényként felvillanó és hirtelen kilobbanó örömet. Nagy örömet hirdet az első karácsonyi hírmondó. Miért? Azért, hogy újból rabul ne ejtsen a félelem sötétsége, a halálfélelem és a kárhozattól való rettegés gyötrelme. Azért, hogy teljesen betöltse lelkünket a "Krisztus öröme", hogy a mi örömünk beteljék (Jn 15,11). A karácsonyi angyal azt a nagy örömet hirdeti, hogy lelkünk egyetlen és örök, soha el nem homályosodó, hanem egyre fényesebben tündöklő örömszillaga az Úr Jézus Krisztus, megszületett a Dávid városában és minden nemzedék számára újból és újból megszületik a szívek jászolbölcsőjében. Krisztus a mi nagy örömünk. Benne fordul öröme minden szomorúságunk (Jn 16,20). Amikor a karácsonyi nagy öröm betölti lelkünket, akkor fénybe borul lelkünk, mint a sivár és sötét betlehemi mezők; akkor elérkezett számunkra a kegyelem nagy pillanata. Ilyenkor tiszta öröm tölti be a mennyek országát, és mind a dicsőség Ura, mind fényes angyalai egyaránt örvendenek a megtérő bűnösnek (Luk 15,7). Nekünk.

A karácsonyi evangélium öröme az a páratlan sajátossága, hogy az angyal prédikációjából, mint az életmentő vérátömlesztés, egyenesen átárat a mi félő, remegő szívünkbe, elűzi annak minden sötétségét és tartósan boldoggá tesz abban a hitben, mely szilárdan meg van győződve annak bizonyossága felől, hogy az örök mennyei Fiú örömmel vállalta a kegyelmi szövetség végzése szerint a karácsonyi testté lételel csodáját, a hideg-rideg jászolbölcsőben való születést, a világ minden népeinek megváltását.

Ez a karácsonyi nagy öröm ezért a "minden népek" öröme. Nemcsak a pásztoroké. Nem csak kicsiny Betlehem egykori lakóié. Nem csak a Dávid király leszármazottaié. A karácsonyi öröm a minden népek nagy öröme. A betlehemi angyal első karácsonyi prédikációjában a reménység hangján szól a minden népek nagy örömről. Miként egykor a betlehemi pásztorok, úgy zarándokolnak sorban a népek a Krisztus Jézus jászolbölcsőjéhez. Isten kegyelmének egy nagy történelmi pillanatában a mi népünk is a világ többi népei között szívébe fogadta az Úr Jézus Krisztus megszületéséről szóló karácsonyi evangéliumot. A nagy örömet, mely az egész lakott föld egyetemes karácsonyi ajándéka. Ebből a nagy örömből nem lehet és nem szabad a keresztyén egyháznak senkit sem kizárnia. Az örömmondó Sionnak minden fenntartás és visszavonás nélkül kell hirdetnie a karácsonyi evangéliumot. Éspedig nagy örömmel kell hirdetnie. Az örömmondó Sion, a keresztyén egyház, csak úgy és csak akkor lehet a világ minden népeinek hűséges és áldozatos lelki édesanyja, ha kicsordul örömmel hirdeti a karácsonyi evangéliumot. A karácsonyi evangélium hirdetése az örömmondó Sion számára angyali küldetés, mellyel a világ minden népeire tekint. Az egyháznak nem szabad önmagában és önmagának élnie. Az egyetemes keresztyén egyház nem rejtheti el a maga számára a karácsonyi evangélium nagy örömét, miként az édesanya sem tárolhatja és zárolhatja az élet örömét a maga számára, hanem ebben az örömben neveli fel kicsinyeit. Az egyház öröme, a minden népek nagy öröme: a betlehemi gyermek Isten örök atyai szeretetének jele a mi számunkra. Benne és általa örvendezzünk Istennek és az üdvösségnek.

"A reménységnek Istene pedig töltsön be titeket minden örömmel és békességgel a hívésben, hogy bővölködjetek a reménységben a Szent Lélek ereje által" (Róm 15,13). Ámen.

Ma

Alapige: Lukács 2,11

Bibliaolvasás: 2Mózes 14,13-18.29-31

A karácsonyi angyal minden népek nagy öröme egy olyan titokzatos és elévülhetetlen máról prédikál, melyet Isten ígérete nyomán (1Móz 3,15) évezredekken keresztül reménykedve várt a szent tanuk egymásba láncolódó sora; melyet izzó reménységgel várt nemzetekről nemzedékre Isten megváltás után esengő népe. Ez a "ma" Isten megváltó szeretetének az a nagy és diadalmas napja, mely életet és örök életet hirdetve szüntelen megújulásban lüktet végig a történelmen és az egyházon. Ez az örök "ma" Isten örökkévaló szeretetének örökké érvényes kegyelmi ideje.

A betlehemi pásztorok a szerető Isten e diadalmas napjának voltak örvendező részesei és boldog tanúi. Isten szeretetének ez a rendkívüli napja ma is tart. Az egyház anyai ölni mi magunk is itt és most Isten szeretetének ebben a dicsőséges és diadalmas kegyelmi idejében élünk. Isten kegyelmének ez a drága napja nem áldoz le soha fölöttünk, kilobbanó csillagként nem hull a múlt sötét tengerébe. Isten kegyelmének ez a dicsőséges napja a megígért Messiás megszületésének napja. Isten kegyelme akkor vált időtlen időig érvényes mává, amikor beteltek Mária születésének napjai, amikor az Augustus római császár elrendelte népvándorlás zűrzavarában Betlehem városa vendégfogadójának istállójában megszületett az Úr Jézus Krisztus. Ez a karácsonyi angyal által hirdetett "ma" az Úr Jézus Krisztus megszületésének napja. Az Atya és Fiú közötti örök kegyelmi szövetség végzése szerint az Úr Krisztus megszületésének mája így lett a világ megváltásának jeles napjává; így lett Isten szeretetének kitárulkozó kapujává, melyen keresztül maga Isten érkezett e földre szerelmes Fia személyében a világ minden népeinek megváltására; így lett ez a "ma" az az út, melyen az egymást követő nemzedékek lélekben és igazságban elindulhatnak a betlehemijászolbólcső felé a Megváltó imáadására. Ez a "ma" a diadalmas karácsony, az örökké érvényes új szövetség győzelmes és boldogító napja.

Vajon a mi rendkívül bonyolult korunkban, az atomkorszak, az ürrepülés korában, érvényes-e még a karácsony eseményével, a Megváltó megszületésével a világra köszöntő kegyelmi idő? Mit jelent számunkra ez az esemény éppen ma?

Bizonyára vannak olyan keresztyén lelkek is, akik a karácsony eseményét olyan legendának tartják, mely az élet hétfejű sárkányával viaskodó ember számára kegyes ábrándot és enyhítő balzsamot ajándékoz csupán. Bizonyára vannak olyan keresztyén lelkek is, akik a karácsonyt a szeretet olyan fennkölt tanítómestere születésnapjának tekintik, aki méltó az esztendőnkénti ünnepélyes megemlékezésre. Bizonyára vannak olyan keresztyén lelkek is, akik a karácsonyt olyan kegyes hagyománynak minősítik, melyen a boldog gyermekkor elvesztett Édenkertjét sirató emlékezés örömkönyre ragyog; mely bár mindössze egyetlen csillagszóró ellobbanásáig tart, mégis képes kiemelni egyhangú életünk gondjai közül, mégis képes megszépíteni családunk életét. Igen, ezen a napon még a józanok, a lelkedni nem tudók, a csak számokban és pénzben gondolkodó hideg észlelnek is valami olyan csodára várnak, mely alapjaiban átminősíti életüket és gazdaggá teszi lelküket. Valamennyien csodára várunk. Várjuk a rákbetegség gyógyításának felfedezését; várjuk az életünk gyertyaszálát kioltó váratlan szívkatasztrófák állandó félelmes szorongása alóli felmentésünket, várjuk a nagy családi katasztrófákat okozó közlekedési balesetek rémétől való szabadulásunkat. Ebben a felfokozott várakozásban

formálódnak az olyan keresztyének, akik a karácsonyt a szüntelen új megváltásra váró reménykedés ősi jelképének, a jobbra és a szebbre törekvő emberiség jelképének tekintik.

A karácsonyi evangélium ilyen szűk és átformált értelmezéseire válaszol a karácsonyi angyal prédikációjának örömmüzenete: "Született néktek ma a Megtartó."

A Megtartó megszületett. "Kegyes anya nem szül több Krisztust" - verselte a hit világos látásával a századforduló vajúdó korszakában sok szép emberi reménységet megszólaltató költőnk, Ady Endre. Egészen igaz a hívő református költő e biblikus tartalmú sora: "Kegyes anya nem szül több Krisztust." A betlehemi Jézus az egyetlen Krisztus, a világ népeinek egyetlen Megtartója. A Megtartó megszületett! Ezért csupa ábránd, ezért csupa gyötrelém Betlehem városa szülőtténél újabb és külön meg tartó után esengen. Szülhetnek az anyák és szüljenek is az egész emberiség javára minden eddiginél fennköltebb lelkületű papot, bölcsőbb tudóst és tudósabb bölcsőt; minden eddiginél emberségesebb orvost, szélesebb látókörű közigazdászt és leleményesebb mérnököt, az egész emberiség közmegebecsülésére inkább méltó férfiakat és nőket, de Megváltót nem. Betlehem szülötte, Jézus, az emberiség egyetlen Megtartója, a senki mással soha fel nem cserélhető Krisztus. Isten kegyelmének örökké tartó idejében, vagyis "ma", úgy ajándékozta Jézust egyszer s mindenkorra a világnak, hogy benne és általa találja meg az emberiség minden újabb és újabb nemzedéke a bűnhocsánatot és az üdvösséget, az életet és az örök életet. Akkor lenne igazán áldott karácsonyi ünneplésünk, ha vajúdó szellemünk megpihenne benne, ha reménykedő szívünk szorongása feloldódna benne, aki a bűn és a halál, a kárhozat és a pokol fölött diadalmas meg tartó.

"Néktek született a Megtartó." A karácsonyi örömmüzenetből most a "néktek" részeshatározót hangsúlyozzuk. Egykor a betlehemi pásztorok, ma mi magunk vagyunk azon, akik számára és akikért a Megtartó megszületett. Ezerszer igaz, hogy az Úr Jézus az egész teremtett világmindenség egyetlen Megváltója, akiben és aki által az egész egyetemben sóhajtó és nyögő mindenség megújul (Róm 8,20-23), de ebben a magasztos órában az igehirdetés szolgálatának azt kell hangsúlyoznia, hogy a mennyei Fiú értünk, vagyis Isten embergyermekéiért vállalta születése csodájában a testté lételet, ön maga megüresítését, a keresztt és a halál rettenetének elszívését. A betlehemi gyermek a világ minden népeinek Krisztusa, a mindenkori fájdalmas szívű ember édes Megváltója.

Bár a betlehemi pásztoroktól közel kétezer esztendő különbsége választ el bennünket, mégis ugyanazok az Istennel megbékélni kívánó lelkek vagyunk, mint azok. Gondjaink és örömeink, álmaink és terveink közösek. Fájdalmaink és félelmeink is alapjaiban ugyanazok. Bár az egyes történelmi korok emberei között lényeges különbségek is lehetnek, de minden kor embere tulajdonképpen túltal és túltutat önmagán, mert egyformán tehetetlenül állunk az élet és a halál titka előtt, mert mindnyájan azonosak vagyunk azzal az emberrel, aki a legmélyebb és legőszintébb emberi megdöbbenésből így kiált fel: "Ó, én nyomorult ember! Kicsoda szabadít meg engem a halálnak testéből?" (Róm 7,24) Így vagyunk és ebben vagyunk teljesen azonosak a betlehemi pásztorokkal. Ez maga az ember, aki megváltásra vár. Lehet, hogy ifjúságunk tüzes tavaszában, a jólét és a csalfa boldogság csúcsein egészen más eszmények után érdeklődünk, de szép csendesen a mindnyájunk lelkében földereng és megszólal az ősi és örökké időszerű, a nagy és tiszta emberi sóvárgás és szükség: a bűnös ember megváltásra vár.

Megváltásra váró lelkünk most boldogan merüljön el a karácsonyi angyal által prédikált evangélium gyógyító vizében: "a Megtartó megszületett!" Van Megtartónk! Személyiségünkben nem hasonlítunk egy megoldott és széthulló kékéhez. Anyaszentegyházunk egyetemében nem a halál prédájának kített árva, szétszóródott nyáj. Van Megtartónk! Van, aki bűneink ellenére meg tart Isten atyai szeretetében. Van Megtartónk, aki szent egyházának fiait és leányait meg tartásra való néppé szenteli.

Kicsoda ez a Megtartó? Ez a megtartó Betlehem városának, a Góliátot legyőző zsoltáros Dávid király városának szülötté. Bár Betlehem kicsiny és jelentéktelen város (Mik 5,2), de széles e világon az az egyetlen hely, ahol Isten kegyelmének örök "májában" megszületett a Megtartó. Betlehem a megváltó Isten atyai szeretetének városa, kegyelembe fogadtatásunk megszentelt helye, ahol a szegény városka nyomorúságos vendégfogadójának rideg jászolában született meg a mennyei Fiú, az a csöpp kis rózsabimbó, akit, bár árvák árvája, mégis leborulva és hódolva angyali seregek imádnak (Zsid 6,1).

A karácsonyi angyal betlehemi prédikációjában azt a csöpp kis rózsabimbót, Dávid városának szülöttét, három messiási cím segítségével mutatja be először a pásztoroknak, majd a világ minden népeinek.

Ez a csöpp kis rózsabimbó: Úr. Ez első messiási címe. Ez a szegények legszegényebbike: Úr. Ez az árvák árvája: Úr. Nem tehetetlen és magatehetetlen Jézuska, hanem erős és dicsőséges Úr. Nagyobb és dicsőségesebb Úr, mint Dávid király vagy Augustus császár. Ez a csöpp kis rózsabimbó az utolsó ellenség, a halál fölött is diadalmas Úr, aki vasvesszővel veri ellenségeit (Jel 19,15), de jó Pásztorként az örök élet útjain kormányozza azokat, akik befogadták az ő Úr voltáról szóló első karácsonyi prédikáció nagy örömét, akik szívük trónjára ültették dicsőséges mennyei Urunkat.

E betlehemi csöpp kis rózsabimbó második messiási titulusa ez: Krisztus. Felkent, akit számunkra az Atya rendelt és Szentlelkével felkent a mi legfőbb prófétánkká, egyetlenegy főpapunkká és örökkévaló királyunkká. Prófétaaként Isten megváltó kegyelmének a mai napját hirdette; főpapként tulajdon testét áldozta szent és büntetlen áldozatként Isten kiengesztelésére és lelkünk megváltására; örökkévaló királyunkként a nekünk szerzett váltságban oltalmaz és megtart. Ez az Atya jobbán dicsőségesen országoló Krisztus ma is így imádkozik érettünk: "Szent Atyám, tartsd meg őket a te nevedben" (Jn 17,11).

Az Úr Krisztusa a mi drága Megtartónk. Ez a harmadik messiási címe. Ez a teljhatalmú Úr nem tartja meg tulajdon életét (Lk 23,35), hogy a világ minden népeinek megtartója lehessen és legyen.

E karácsony ünnepében ujjongva ünnepelve Dávid városának szülöttét, nagy örömmel zengedezzük a zsoltárt: "Ti kapuk, emeljétek fel fejeteket, és emelkedjétek fel örökkévaló ajtók, hadd menjen be a dicsőség királya!" (Zsolt 24,9), aki az Úr Krisztus a Dávid városában. Ámen.

Székelly András

Isten szeretet

Alapige: 1János 4,16

Bibliaolvasás: Máté 21,10-18

Engedjétek meg, hogy ma, karácsony reggelén egy kérdést intézzek hozzátok. Egy kérdést, mely lehet, hogy váratlanul hangzik, de melynek mindenképpen el kell hangoznia, ha közeledni akarunk a karácsony öröméhez.

Kicsoda Isten? Lehet, hogy úgy vagyunk ezzel a kérdéssel, mint az a régi pogány bölcs, aki a kérdés megfejtésére előbb néhány nap, majd több hónap, végül évekig tartó gondolkodási időt kért, míg belátta, hogy egész élete kevés ennek a kérdésnek a megfejtésére és a helyes válasz megadására, holott először nagyon könnyűnek találta e kérdést. Mi ma Isten tündöklő kegyelmének idejében élünk, ezért próbáljunk meg ezen a napon választ keresni e létfontosságú kérdésre.

Kicsoda Isten? A kérdés azért nagyon nehéz, mert Isten tulajdonsága nagyon sokrétű: rejtőző, majd kijelentő, büntető, majd atyailag kegyelmező, kikutathatatlan magasságban járó, majd emberi utainkra térő, velünk egyesülő Isten. Ma, amikor meleg hullám árad végig a világon, mind hajdan

a betlehemi mezőkön, úgy érezzük, hogy Isten sátort vert az emberek között, Isten közelségét sugározza a karácsonyi ajándékozó szeretet hangulata. Isten e tulajdonsága reánk is átárad, és ezért ünnepünk a szeretet ünnepe lesz és marad.

De most tegyük félre az ünnep hangulatát, karácsonyfáink ajándékozó szeretetének minden melegét, emlékét, mert nem élhetünk emlékeinkből. Nekünk nem magunkról és nem a mi emberi szeretetünkről kell ma beszélünk, hanem kérdéseinkre kell választ keresnünk: Kicsoda Isten? Ma, karácsony napján világosan látjuk Istennek azt a tulajdonságát, melyben összes isteni tulajdonságai egybefoglalhatóak. Kicsoda Isten? Szent Igénk ezt a rövid és tömör választ adja: Az Isten szeretet.

Most bontsuk részzeire ezt az igazságot!

I.

Isten szeretet. Ez először azt jelenti, hogy Isten a szeretet gyökere és forrása. Belőle ered és belőle származik a szeretet. Az emberek azt tartják, hogy egy fának olyan mély és szerteágazó a gyökérzete, mint amilyen magas a koronája. Minden igazi, képmutatás nélküli szeretet Isten szeretetének hatalmas gyökeréből nő ki. Azt is tudjuk, hogy a kristálytiszta, ásványi sókban gazdag forrásvizek a nagy hegyek mélyéből buzognak fel. Isten szeretete is egy ilyen kiapadhatatlan forrás, mely atyái kebeléből buzog fel és mintegy kicsiny forrásban, a betlehemi jászolbölcső titokzatos csendjében a ma született Megváltóban tör felszínre. Isten e forráshoz hívogat, mint egykor a pásztorokat és napkelet bölcseit. Hívogat a szeretet gyökeréhez, forrásához, e karácsonyi szent asztalhoz, a szeretet asztalához, és azt mondja: "az én vérem bizony ital". Szeretetre szomjúhozók: jöjjetek merítsetek és igyatok belőle ingyen!

"Ó, Isten gazdagságának, bölcsességének és tudományának mélysége" szól Pál apostol (Róm 11,33), és ezzel az igével minket is a szeretet gyökeréhez és forrásához hívogat. Hívogat, hogy meglássuk Isten szeretetének mélységét és magasságát, hosszúságát és szélességét. Ha nem járulunk Isten szeretetéhez, ha nem merítettünk belőle, akkor olyan az életünk, mint a gyökér nélküli fa, melyet titkos féreg foga rág, vagy mint a kiapadt forrás, mely nincs honnan táplálkozzék.

Voltunk-e már ennél a gyökérnél és forrásnál? Isten ott mutatta meg, hogy honnan lehet kapni a szeretetet. Régi embereknek tartjuk a pásztorokat és a napkeleti bölcseket, de mi vajon eljutottunk-e ezeknek az embereknek a lelki magasságára? Mindig fontosabb és égetőbb volt számunkra egyéb kérdés, mint az, hogy mindnyájan elmenjünk Betlehembe, a szeretet forrásához. Mostani karácsonyunk is tele ünnepi programokkal, de ha nem jutunk el a szeretet forrásához, Jézus Krisztus jászolbölcsőjéhez, akkor sohasem tudjuk meg, hogy kicsoda Isten. Akkor sohasem tudjuk őt szeretetként igazán megismerni.

Az ember felüldülésre, megpihenésre, szerető lélekre vágyik. Ma sem tudjuk felejteni, hogy világunk nem a szeretet világa. Ha a karácsonyi szeretet elmúlik, a gyűlölet és a fenyegetés újra megszólalnak. Pedig Isten beszédes jelek által hív magához. Nekünk jó tudnunk, hogy addig nem lesz igazi szeretet e világban, az emberi szívekben, amíg nem merítünk Isten szent szívének kiapadhatatlan szeretetforrásából.

II.

Ma, szent karácsony ünnepén azt is el kell mondanunk, hogy Isten nemcsak a szeretet gyökere, hanem a szeretet teljessége is.

Igaz, szeretet bennünk is van. Ezt senki sem vitathatja el tőlünk. Olykor, nagy ünnepeken vagy szívünk felhevülésének idején, érezzük, hogy mi is mennyire tudunk szeretni. Mégis azt kell mondanunk, hogy nagyon szegényes és kicsinyes bennünk a szeretet, hogy életünknek csak egy kicsiny részét világítja meg a szeretet, nagyobbik része szeretetlenség, sivárság és hidegség. Valahogy úgy vagyunk mi is, mint a kőzet, amit a földből

bányásznak. Annak is csak egy kicsiny része az érték, elenyészően kevés benne az arany vagy az ezüst. Ha Isten ítéletének mérlegére állunk, bizonyosan kiviláglunk, hogy életünknek nagyon kevés százaléka tartalmazza a szeretet nemesfémét.

Isten a teljes szeretet. Neki minden gondolata, cselekvése, egész valójára csupa szeretet. Nincs benne semmi sötétség. A mi szeretetünk korlátok közé szorul. Ezzel szemben Isten szeretete korlátlan, az egész világot átölelő szeretet. A mi szeretetünk családi, rokoni, vagyis vérségi alapon keletkezik. Szerelmi érzéseinkben és ösztöneinkben, viszontszeretetre vágyó gondolatainkban él. A mi szeretetünk nagy áldozatokra nem képes, csak kicsi ajándékokra. Ezért korlátozott szeretet. Isten szeretete ezzel éles ellentétben mindenkire kiterjedő válogatás nélküli szeretet. Isten nemcsak néhány embert szeret, hanem az egész világot. Szeretetének teljes nagyságát és hőfokát ez az Ige mutatja: "Úgy szeretete Isten a világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta..." Ez az ajándékozó teljes szeretet a karácsony szeretete, mert Isten épp ekkor mutatta meg az ember iránti kimondhatatlan szeretetét.

A mi szegényes szeretetünk Istenben juthat teljességre. Nála minden szertefoszlik, ami nem tartozik az igaz szeretethez, de megmarad, sőt kiteljesedik a gyűlölet és képmutatás nélküli teljes szeretet. Az a szeretet, mely olyan, mint a tűzben megpróbált arany.

III.

Isten szeretet. Ez azt jelenti, hogy ő a szeretet lényege.

Hányszor láttunk már olyan elkényeztetett gyermeket, akinek szülei mindent megengednek. Majd láttuk ennek a nevelésnek a káros hatását is. Az elkényeztetett gyermek könnyelmű, felelőtlen és hálátlan emberré válik. Sokszor bajt és szegénységet okoz szüleinek.

Isten szeretete nem ilyen elkényeztetett gyermekeket akar nevelni. Isten szeretete céltudatos szeretet. Sokszor ostort suhogtat. Isten szigorú és büntető Úr. Ezért igazi az ő szeretete. Nincs benne semmi képmutatás. Sokszor oly titokzatosan cselekszik, hogy meg sem értjük, hol van az ő irgalmas szíve. De tudnunk kell, hogy úgy, ahogy " , soha senki sem fog szeretni minket.

Isten a szeretet lényege. Ez számunkra azt jelenti, hogy nyugodtan rábízzhatjuk magunkat. Isten szeretete ajándékozta számunkra az Úr Jézus Krisztust, szerelmes egyszülött Fiát. Isten féltő szeretete kísérte, s bár Jézusnak szegénységben kellett megszületnie, megvetettségben kellett élnie, kínokat kellett elszenvednie és gyötrelmes halált halnia, mégis Isten atyai szeretete vezette Jézust halálán, feltámadásán keresztül az ő jobbjának királyi trónusára. Így nevel és vezet az isteni szeretet minket is az örök élet dicsőségére.

Isten szeretetének lényege az, hogy szenvedésre és áldozathozatalra képes szeretet. A ma született Kisdédben, a golgotai töviskoronás Krisztusban maga Isten fog szenvedni értünk. 288. énekünk csodálattal kiált fel: "Ó, csodálja föld s ég, Isten szenved értünk." Ott látjuk meg, hogy Isten karácsonyi szeretete nem csupán beszéd, hanem szenvedő és áldozathozatalra kész szeretet.

Isten már a betlehemi jászolbölcsőnél arra tanít bennünket, hogy az igazi szeretet szenvedésre és áldozathozatalra képes szeretet. Az ószövetségi prófécia: "fájdalmak férfiáról és betegségeknek ismerőjéről", "vágóhídra vitetett Bărănyáról", "Isten szenvedő szolgájáról" jövendölt. Ez a szenvedő szeretet született ma nekünk. Jézus, a megtartó, aki éppen szenvedése által tart meg minket. Földi viszonylataink között talán az édesanyai szenvedő szeretet lehet halvány visszatükröződése ennek a mennyei szeretetnek. Mi ettől a szeretettől nagyon távol állunk. Mi inkább várjuk a szeretetet, mint ajándékozunk azt. Míg körülvesznek földi örömeink, irtózunk az áldozathozataltól és kerülni igyekszünk a szenvedéseket. A karácsonyi jászolnál most azt kell elmondanunk, hogy az, aki teljességgel elfogadja Isten szenvedő és áldozatos szeretetét, maga is önként képes

lesz szenvedni és áldozatot hozni e szeretetnélküli, hideg világért.

IV

Isten szeretet. Isten szeretete örök szeretet. Írva van, hogy amíg e földön élünk, csak homályosan látunk. Nem látjuk tisztán otthonunkat sem, ahol Isten szeretetére várunk. Hajlékaink külső falai szegénységről tanúskodnak, mint a betlehemi istálló. Láthatólag egy védtelen, gyenge család rejtőzik benne. De ha megnyílnak szemeink, akkor hajlékainkban Isten otthonát látjuk, mert a gyermek Jézus gyengeségében, e koldusruhába öltözött királyfiban meglátjuk az örökkévaló Istent, aki öröktől fogva vár reánk. Áll a kapu előtt, szólongat, és reméli, hogy mi a mélységekből hozzá fordulunk. Nem adja fel a reményt. Atyai szívében él az örök szeretet, és eltévelyedett gyermekeinek jó tudni, hogy a mennyei Atya mindent megtett otthonaink védelmére, üdvösségünk érdekében. Ezért él az emberi szívekben a vágy, hogy otthonainkból Isten hajlékába érkezzünk, ahol felnyílik szemünk előtt a nagy titok, s mi szemtől szemben, lepel nélkül látjuk Istent, az örökké szerető mennyei Atyát.

Minket vár Isten örök szeretete. Ma karácsonyi hívogatással, holnap a jövőendő útjaink készítésével. Nincs nekünk fontosabb célunk, mint az, hogy hazataláljunk. Hideg, rideg világban van a mi otthonunk, de jó tudnunk, hogy Isten örök szeretete öröktől fogva vár és elfogad bennünket. Előtte felujjong a lélek: "Ó örök szeretet mély csodája. Mindenek feje, Isten Fia ..." (275.ének 4.v.)

Úgy bontottuk ma alkotórészeire Isten szeretetét, miként a prizma is a szivárvány színeire bontja az áldásadó fényt, mely ráesik. Mindez azonban csak hangzatos karácsonyi beszéd marad, zengő érc vagy pengő cimbalom lesz csupán, ha ez a szeretet nem lakozik bennünk. Az apostol örömtől dobogó szívvel szól: "És mi megismertük és elhittük az Istennek irántunk való szeretetét. Az Isten szeretet; és aki a szeretetben marad, az Istenben marad, és Isten is őbenne." Így kell ezt a szeretetet megismernünk és elfogadnunk, és akkor a szeretet karácsonyi Ura mindvégig velünk marad. Ámen.

Tőkés István

Karácsonyi beszéd

Alapige: János 3,17-18

Bibliaolvasás: János 1,1-18

A karácsonyi evangélium, vagy más kifejezéssel a karácsonyi örömmüzenet, nemcsak nekünk szól, nemcsak ennek a gyülekezetnek, hanem kivétel nélkül mindenkinek: az egész világnak. Tehát nem csupán azoknak kell tudomást szerezniük róla, akik ma eljönnek vagy elmennek a templomba, hogy meghallgassák az Ige hirdetését, hanem hívóknak és hitetleneknek, templomjáróknak és templomkerülőknak, keresztyéneknek és nem keresztyéneknek egyaránt mindenhol "a föld végső határáig".

Azért egyetemes, világraszóló a karácsonyi örömmüzenet, mert a végtelen irgalmasságú mennyei Atya meg akar ajándékozni vele minden embert: az egész világot. Gondoljunk olyan földterületekre, ahol száz- meg százmilliók élnek a karácsonyi bölcső gyermekének az ismerete nélkül; gondoljunk azokra a hozzánk nagyon közel álló családtagokra vagy ismerősökre, akikkel állandóan érintkezünk, de ők valami miatt nem nyitottak ajtót a megváltó Úr Jézus előtt, vagy az egykor kinyitott ajtójukat időközben bezárták. Gondoljuk el: a mai nap is hány meg hány édesanya és édesapa imádkozik az ilyen gyermekekért?! Vagy fordítva: hány meg hány gyermek imádkozik az ilyen szülőkért?! És éppoly bizonyosan: hány meg hány házastárs, barát, rokon és ismerős vagy ismeretlen könyörög az ilyen hozzátartozókért. Igen,

mindezt végig kell gondolnunk, amikor halljuk az Ige üzenetét, amely nemcsak nekünk szól, hanem valóban az egész világnak, érzéseink és gondolataink minden személyének, azaz kivétel nélkül mindenkinek.

Amikor az evangéliumnak ezt az egyetemes igényét tudomásul vesszük, rádöbbenünk a magunk szűkkeblűségére és kicsinyhitűségére: milyen könnyen szoktunk lemondani a távolállókra vagy az elzárkózókra! Milyen könnyen tudunk bosszankodni miattuk vagy éppen haragudni rájuk. Milyen könnyen mondjuk némelykor: "hulljon a férgese", vagy "nem érdeklik meg a velük való törődést". A világgal törődők száma - valljuk meg - fölöttebb kevés azokhoz képest, akik nem foglalkoznak vele: a világgal.

De bármiként viszonyuljunk az Igéhez mi magunk, félreérthetetlenül hangzik az: Nem azért küldte Isten az ő Fiát a világra, hogy kárhoztassa azt. Mi könnyen kimondjuk az ítéletet a világ felett, de Isten épp ellenkezőjét cselekszi. Ő nem akarja, hogy csak egyetlenegy személy is elvesszen. Jézus Krisztust, az ő szent Fiát nem kárhoztatás végett küldötte az Atya a világba, hanem épp fordítva, hogy megtartassék a világ által.

Az egyszülött Fiú azért jött, hogy megkeresse és megtartsa azt, aki elveszett. A keresztyén egyház létének addig van értelme, amíg hirdetni akarja és tudja az üdvözítő evangéliumot. Nem azt mondja: távozzanak a hitetlenek és a hamisak, a megátalkodottak és a zabolátlanak, hanem fordítva: őket kettőzött szeretettel hívja az Úr. Mi gyakran abba a hibába esünk, hogy olyanokká válunk, mint a tékozló fiú testvére, aki bosszankodott, amikor keblére ölelte az édesatya a hazatért tékozlót, a paráznát és a zabolátlant. A karácsonyi evangélium nem az önmagát megváltó és saját magát tisztára mosó farizeusoknak és kegyeseknek szól, helyesebben nekik is, de nemcsak nekik, hanem az egész világnak. A keresztyén egyházak minden bizonyára azért erőtelenedtek meg és színtelenedtek el, mert szem elől tévesztették a misszió egyetemes parancsát. Hajlamosak az egyházak, hogy mondják: ki-ki a maga módján keresheti és találhatja meg a boldogságát és üdvösségét. Márpedig az evangélium szerint a megtartás, a menekvés, a szabadulás csak az egyszülött Fiú által következik be. Nélküle lehetünk kiváltképpen erkölcsösek, mint a farizeusok és az írástudók, kiváltképpen vallásosak, mint a bibliai gazdag ifjú, megelégedettek és vidáman élők, mint általában a saját útjaikon járók, de nem lehetünk a megtartás fiai és leányai, vagyis az üdvösség gyermekei.

Megtartottak azok, akik befogadják a betlehemi gyermeket; akik megbizonyosodtak arról, hogy nélküle csak hazátlan vándorok e földön; orvossága nélkül gyógyíthatatlan betegek, békessége nélkül nyugtalan békétlenek, eledele nélkül szomjasok és éhezők, s bocsánata nélkül az ítélet és átok hordozói. Istennek Fia azért jött a világra, hogy a szabadulás útját, a megtartás ösvényét mindenkinek szeme elé állítsa. Micsoda egyéb maga az Úr asztala is, ha nem az örömművet kiabrázolója: Nem azért küldte Isten az ő Fiát a világra, hogy kárhoztassa azt, hanem hogy megtartassék a világ általa. Ennek a megtartásnak a kezessége pedig nem én vagyok, nem az én cselekedeteim és beszédeim, nem az én imádságom, s mégcsak nem is az egyház, hanem egyedül az Atya "által" küldött Fiú. Nincs más megváltás, hanem csak az övé, nincs más ösvénye a szabadulásnak, hanem csak az a egy, amelyet ő készített el az egész világ számára: pogányoknak éppúgy, mint keresztyéneknek, ateistáknak nem kevésbé, mint a hívőknek, a tékozló fiaknak ugyanúgy, mint az atyai házban maradottaknak. Igen, a minden istentiszteleten elhangzó feloldozás ezt így fejezi ki: "Úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, érte, valaki hiszen őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen." Igen: "általa"; egyedül "általa".

A karácsonyi evangélium egyetemes igényének a pusztá kihirdetésénél azonban nem szabad megállani. Nem szabad arra gondolni, hogy magától oldódik meg minden, mivel Jézus meg akarja tartani az egész világot. Amennyire igaz ez, éppoly igaz és bizonyos a folytatás is, mely szerint a felkínált ajándékot el kell fogadni. Az evangélium személyes döntést

kíván, mégpedig az én szabad döntésemet. Amint hallottuk: Aki hiszen őbenne, el nem kárhozik. Az egész világnak szól a szabadítás, de az elfogadás csak személyes döntésben mehet végbe. Most azt kérdezi tőlünk és személyesen tőlem az Úr: hiszek-e őbenne? Hiszem-e, hogy nem szabad önmagamban hinnem sem az eszméimben, sem a gondolataimban és érzéseimben? Hiszem-e, hogy nem válthat meg senki és semmi, hanem egyedül csak ő: az Isten Fia? Hiszem-e, hogy az egyszülött Istenfiú neve azért éppen Jézus, mert ő szabadít meg bűneimtől, azaz ő bocsátja meg azokat, ő mossa fehérre minden vétkem ruháját? Hiszem-e, hogy ezt a megtisztító és bűnbocsátó Úr Jézust veszem magamhoz a szent asztalnál az úrvacsorában? Semmi más feltételhez nincs hozzákapcsolva az én üdvösségem, mint egyedül ehhez a hithez. Nem azt mondja: higgyél, és hited mellett még mutasd fel a magad érdemeit, érdemszerző cselekedeteit, kegyességét, hanem: Aki hiszen őbenne, el nem kárhozik. Ne engedjük, hogy bárki és bármi eltántorítson ettől a hittől, s benne a kárhozatot megsemmisítő ingyen kegyelemtől. Még a mennybéli angyaloknak se higgyünk, ha az Isten Fiában való hiten kívül egyébhez akarnák kapcsolni az üdvösséget. Milyen jó megállani ezen a szilárd fundamentumon: a mi hitbizonyosságunk rendíthetetlen kezességén! Örvendező karácsonyi gyermek lehetek és vagyok, mert immár tudom, hogy kárhoztatásomat nem én távolítom el, hanem a bölcső gyermeke, akiben rendületlenül hiszek. Ezért, vagyis az ő kezét megfogva akarok és tudok minden hamisságom ellenére is a szent asztalhoz járulni, hogy ott mondjam: köszönöm, Istennek Fia, hogy hozzám is eljöttél s hitem karjával átölelhetlek, mint a kárhozattól megszabadító üdvözítőmet.

Elképzeljük magunkat: milyen szép és megnyugtató volna, ha kivétel nélkül mindenki elfogadná a karácsonyi evangéliumot, amint azt a mennyei Atya felkínálja. Azonban nem ez történik. Még ha beleszakad is a szívünk, megmarad a keserves valóság: nem mindenki hisz. Mindmáig igaz marad változatlanul, hogy nem vala néki helye a vendégfogadó háznál; igaz marad a Heródes gyermekgyilkossága, a farizeusok önmegváltása és annyi meg annyi példája a keményszívű visszautasításnak. Évszázadokon át hangzik a tisztátalan lélek beszéde: Mi közöm hozzád, Istennek Fia, Izraelnek Szentje, azért jöttél, hogy elveszíts engem. Erre a visszautasításra figyelmeztet intő szóval az Ige kemény beszéde: Aki pedig nem hisz, immár elkárhozott, mivel nem hitt az Isten egyszülött Fiának a NEVÉBEN. Az a kárhozat, hogy nem vallom magaménak a megtartó nevet, nem ölelem át az én Szabadítómat, nem énekelem a dicsőséges új éneket: "Csillag villog, már fenn ragyog, mint a látnok látta régen, fénylik, mint szép nap az égen"; vagy a másik dicsérettel: "Krisztus Urunknak áldott születésén, angyali verset mondjunk szent ünnepén." A kárhozatnál szükségtelen a tüzes kemencére gondolnunk, hanem csak az árvaságra, szegénységre és kifosztottságra, amelyet jelent az én Jézus-nélküliségem, az én üres jászlam, igen, az én örömmézenet nélküli szívem. Lehet, hogy mindennel rendelkezem: gazdagsággal és hatalommal, mint Heródes; egyháziassággal és kifogástalan erkölcsiséggel, mint a farizeusok; reménységgel és megváltásra vágyó álmokkal, mint a szebb jövőt váró bibliai tömegek, de hiányzik belőlem Isten egyszülött Fiának a neve: a karácsonyi Jézus.

Adjunk hálát Istennek ezen a mostani szent ünnepen, hogy hallhattuk az egész világot megtartásra hívó és kivétel nélkül mindenkit üdvösséggel megajándékozó örömmézenetet; legyünk hűséges biznyságtévői ennek az evangéliumnak mind családunknak, mind a mindennapi életünk sokfelé ágazó útjain; imádkozunk azokért, akik még nem fogadták el az egyszülött Fiút, s mondjunk hálaéneket azért, hogy a hit döntésében igennel válaszolhatunk itt a hívők közösségében: Hiszek, Uram, a te egyszülött Fiad nevében, aki az én karácsonyi Jézusom most ezen a napon, itt a megterített asztal mellett, és üdvözítő Jézusom marad minden időben. Ámen.

Prédikációk az esztendő végén

Csiha Kálmán

Két kéz

Alapige: Dániel 5,5.25-28 és Márk 5,23

A két felolvasott Ige közül az első az Ószövetség világából való. Belszár király nagy lakomát rendez palotájában. Előhozatja a jeruzsálemi templomból elrabolt kelyheket, a templom ezüst- és aranyedényeit, és abból itatja vendégeit. Éjszaka a gyertyatartóval szemben a falon egyszerre egy kéz írása jelenik meg, egy kézfej, egy csontos kézfej mint a halál előrevetített árnyéka lesz láthatóvá, mely rejtelmes jeleket ír fel a falra.

Mennyi minden történhetett abban a szobában, az előtt a fal előtt, amire most Isten odaírta figyelmeztető üzenetét! Lehet, hogy abban a szobában a király sokszor számolta a pénzét, a vagyonát, és nem tudta, hogy közelben maga Isten veszi számba az ő életét. Lehet, hogy abban a szobában sokat gondolt királyi hatalmára, és nem tudta, hogy maga is Isten hatalmában van.

Ezen az éjszakán valami megszakad, és a palota falára írni kezd Isten!

Jó nekünk erre az órára figyelni, hisz ma éjszaka a mi életünkben is valami megszakad; ma este a mi szívünk falán is oly sok írás jelenik meg, egy évnek örvendetes és szomorú emlékei!

Lehet, hogy ebben az évben mi is sokat számoltuk a pénzünket, vagy díszítettük terveinket, és elfelejtettük, hogy közben minket is számba vesz Isten!

Lehet, hogy ebben az évben mi is mérlegre tettük az embereket, mérlegettük erőiket, és nem tudtuk, hogy közben Isten minket is megmér. A mi szívünk falán belül is sok minden történt, mint a Belszár palotájában. Öröm és bánat váltogatta egymást, és nem gondoltunk arra, hogy egyszer ki nyúl egy kéz, írni kezd a falra, és azt írja: "Mégméréttél, megszámláltattál, és híjával találtattál!"

Ma este mi is számadást kell hogy készítsünk, mint ahogy számadásra hívta Isten Belszár királyt is!

A falon négy szó jelent meg: Mene, Mene, Tekel, Ufarszin!"

Belszár bölcsei nem tudták megfejteni ezt az írást, mert ahhoz, hogy összefüggésbe tudják hozni e szavakat, a próféta magyarázatára volt szükség. Rajta keresztül üzent Isten. Mene magában azt jelenti, hogy "megszámláltatott". A második szóban a mene vagy a mine a legnagyobb pénzértéket jelentette. A harmadik szó, a tekem, vagy másképpen a sekel, az első pénzértéknek csupán az ötvenedrészét képezte. Az ufarszin részt, illetve részeket jelent.

Isten azt üzent ezzel Belszárnak, hogy a világnak kincsként adta őt, mint egy minát, mint a legnagyobb pénzértéket, és sekel lett belőle, vagyis csak ötvenedrészre annak, amiért küldte, és az is részekre hullott, és ezért elveszi Isten tőle az országot.

Ma este mi is meg kell hogy vizsgáljuk életünket, meg kell látnunk, hogy kinek és miért küldött Isten bennünket, hogy mivé lettünk mi ebben az évben, és hogy mik azok a részek, amik megmaradtak még abból, amiért küldött minket Isten!

Minket Isten a szeretet nagy pénzegységének küldött. Az elmúlt évben, miközben átmentünk 365 napon, vajon nem lett szeretetünkben csak egy tekem, csak egy sekel, vagyis az első pénzértéknek csupán csak ötvened része?

Bizonyára ötvenszer több szeretetről kellett volna tanúságot tennünk, ötvenszer többet kellett volna vigasztalnunk, gyógyítanunk, erősítenünk,

mint ahogy tettük. De mi konokul a magunk útját jártuk, és most, amikor megmér bennünket Isten, akkor csak egyötvenedet talál bennünk és nálunk kegyelmének ajándékából. Teljes jószág kellett volna hogy legyen bennünk, és amikor most mérlegre teszi Isten az életünket, akkor csak részeket talál belőle.

Úgy van minden ember életében, miként Belszár életében is volt. Mi is azt gondoljuk, hogy nem fog írni Isten a szívünk falára!

Lehet, hogy amíg fiatalok és egészségesek vagyunk, lehet, hogy amíg anyagilag jól állunk, úgy gondoljuk, hogy minden úgy lesz, ahogy mi akarjuk, hogy mi mérjük meg az életet, hogy mi vesszük számba azt, hogy mennyi öröm és békeség vagy mennyi szomorúság és bánat jutott nekünk osztályrészszerű életünkben, és nem gondolunk arra, hogy Isten vesz számba bennünket.

Egyszer minden bizonnyal a mi életünkben is eljön az a pillanat, amikor Isten keze írni kezd szívünk falára, mint ahogy írni kezdett egykor Belszár palotájának falára. Belszár palotájának a falán megjelent írás próféta-jelentése ez: "Számba vette Isten a te országlásodat, és véget vet annak!"

A mi szívünk falára is különösképp ilyenkor óesztendő estéjén - írni kezd a mulandóság hangulata, és arról ír, hogy előbb - utóbb jön a számadás: Isten számba vette már a te országlásodat.

Vajon mit érzel, amikor Istennek ezt az írását olvasod?

Szívünk falára írni kezd a lelkiismeret, és ezt írja: a minából csak egy sekel maradt, az egész jószágból csak ötvenedrész. Megszámláltattál, és híjával találtattál!

Ilyenkor sokak szívén írni kezd a bánat. Visszagondolnak valakire, akit eltemettek; valakire, akinek elengedték a kezét és többet nem tudták megfogni; visszagondolnak valakire, aki még él és lélekben mégis olyan számukra, mintha halott lenne. Ilyenkor óesztendő estéjén sok kéz ír a szívedre. Ír a bánat is, a szánakodó lelkiismeret is, de ír Isten is!

Vajon mit felelünk az Isten írására?

"Mégmértél, és híjával találtattál!"

Milyen sokszor megmértük az életet! Mértük az embereket, mérlegeltük terveiket, mérleget készítettünk eredményeikről, és közben nem is tudtuk, hogy mindennap Isten a maga serpenyőjébe tette bele szívünket. Sokszor fel-emelkedett a serpenyő, és híjával találtattunk.

Azon az éjszakán Belszártól elvételét a hatalom. Azon az éjszakán megölték, és a perzsáknak adatott országa.

Ilyenkor óesztendő estéjén mindig arra gondolunk, hogy egyszer lepe-regnek a homokórán napjaink, és tőlünk is elvétetik az ország; tőlünk is elvétetik a család; az egészség, az ifjúság. Az elszállt év is magával vitt egy részt minden fiatal szépségéből, minden felnőtt egészségből, elvitt egy részt földi létünkéből, melyet visszaszerezni többé már nem lehet. Szeretnénk visszatérni a múltba. Szeretnénk újra benyitani egy-egy szobába, szeretnénk visszatérni egy-egy kedves naphoz, szeretnénk valakinek megsimogatni a kezét, valakinek, akinek elfelejtettük megsimogatni a kezét és többet nem lehet; szeretnénk valakihez egy jó szót szólni, aki mellett konokul elmentünk, de többet nem lehet visszatérni a múltba. Ilyenkor érezzük igazán, hogy rajta vagyunk az idő futószalagán, és amit egyszer elhul-latunk, amit egyszer elmúlasztottunk, azt visszahozni többé nem lehet. Ilyenkor érezzük igazán, hogy az idő nem a mienk, az idő és az élet az Istené!

És Isten megmér és megszámlál minket mindennap!

Ma este is oda kell tegyük szívünket az ő kezébe, hogy megmérje, hogy ítéletet mondjon róla, mert egyszer egy közelebbi vagy távolabbi estén végleg bele fogjuk tenni az ő kezébe életünket.

Vajon számunkra mit üzen ez az Ige: "megszámláltattál, híjával találtattál"?

Vajon hányszor nézett le ránk az Úr az elmúlt esztendőben? Vajon hány-szor talált híjával bennünket? Észre sem vettük, hogy valaki benézett a szívünk ablakán. Csak ő tudja, a szeretetünk, jószágunk és békeségünk is mennyire híjával találtatott.

Ez az első textus egy ítéletes textus. És mi most itt az óesztendő estéjén igazán megérezzük Isten ítéletes hatalmát, amint kinyújtja kezét és a szívünk falára írja figyelmeztető üzenetét.

De a másik textus az Újszövetségből Isten kegyelmi textusa!

Egy embernek nagyon beteg volt a leánya, és elment Jézushoz. Leborult elébe, és ezt mondta: "Uram, a leányom halálán van, jer, vesd reá a kezedet, hogy meggyógyuljon és éljen!"

Íme, van egy másik kéz is!

Nemcsak egy ilyen csontkéz van, nemcsak egy ilyen szíveket összeszorító, fekete kéz, amely bűneinket és az idő múlását és Isten ítéletét hirdeti, hanem van egy másik kéz is, amelyet átszegeztek érettünk a golgotai keresztfán! Ezzel a kézzel a földön jártában Isten fia megérintette Jairus halott leányát és az feltámadt!

Ez a másik kéz is írt!

Amikor hozzávitték a házasságtörő asszonyt, amikor annak megkövezését kérték, akkor ez a másik kéz, a Jézus keze írt a porba. Jézus írását sem tudták megfejteni az emberek mindaddig, míg fel nem emelte fejét és azt nem mondta: "Az vesse rá az első követ, aki maga sohase vétkezett!"

Akkor az emberek megszégyelték magukat. Lehajtott fejjel elmentek, és Jézus feloldozta az asszonyt. Megbocsátott neki: "Eredj el, és többé ne vétkezz!"

Az ószövetségi kéz az ítéletet írta reá Belszár palotájának falára, ez a másik kéz, a Jézus keze a bocsánatot írta reá a parázna asszony szívére.

Milyen jó, hogy mi úgy tekinthetünk vissza az eltelt óesztendőre, hogy nemcsak ez az első kéz írt, hanem az a másik is! Az a másik kéz, amelyet rátett Jézus egy-egy beteg szívre, és az meggyógyult tőle. Az a másik kéz, amelyet rátett a vak ember arcára, és az újra látni kezdett. Az a másik kéz, mellyel megállította a naini özvegy fiának halotti menetét és azt mondta: "Ifjú, neked mondom, kelj fel!" Ez a másik kéz, mely bocsánatot írt a porba. Ez a másik kéz, melyet a kereszten átszegeztek, hogy számunkra ne az az első ítéletes kéz maradjon óesztendő estéjére, mely híjával talál bennünket, hanem az a másik kéz, melynek tulajdonosa a híjával találatást bőségesen megfizette érettünk a Golgota keresztfén!

Érzed-e, hogy most óesztendő estéjén, amikor visszanezünk az esztendő lefolyására, akkor meg kell köszönnünk ezt a másik kezét?

Ó, ha csak az első kéz lett volna életünkben, már rég elvesztünk volna. Elvesztünk volna a legjobb akaratunk ellenére is!

Milyen jó, hogy amikor már-már belevakultunk volna a gyűlöletbe vagy a bánatba, akkor odatette szívünkre Jézus az ő átszegezett kezét, és tudtunk újra reménykedni, és tudtunk újra megbocsátani. Amikor minden erőnk elszállt és nem tudtunk volna megállni egy sír mellett, akkor megérettük, hogy valaki csendesen, észrevétlenül átölelt és új erőt árasztott belénk. És amikor nagyon akartuk kövezni egymást, akkor ez a másik kéz a szívünk falára írta az irgalom és a bocsánat betűit, és mi megtanultunk lehajtott fejjel és szégyenkezve hazamenni, és megtanultunk gyűlölködés és ítélet helyett szeretni és megbocsátani. És megkíséreltünk tétován, emberi módon belelépni a Krisztus nyomába, és megpróbáltunk elindulni a Krisztus útján.

Milyen jó, hogy ez a másik kéz őriz bennünket!

Igen, megmérettünk és híjával találtattunk, de Jézus azért jött, hogy lehajoljon hozzánk, magához öleljen, meggyógyítson és megtartsa bennünket. Ha az elmúlt esztendőben volt egy tiszta mosolyunk, ha volt egy boldog nevetésünk, ha volt igazi emberségünk, ha a könnyben és a bánatban volt reménységünk és erőnk, akkor ezt ennek a másik kéznek köszönhetjük. Annak a másik kéznek köszönhetjük, amellyel Jézus most a mi templomunk és a mi szívünk falára nem a megmérettél és híjával találtattál ítéletét, hanem az ő kegyelmét írja. Bár megmérettél és híjával találtattál, mégse félj, mert én veled vagyok, és ha vizen mész át, az el nem borít téged, ha tűzön mész át,

az meg nem éget. Ne félj, mert megváltottalak, neveden hívlak, enyém vagy, mert én szeretlek téged és veled maradok örökkön-örökké! Ámen.

Molnár János

A jövődöt keressük

Alapige: Zsidókhöz 13, 12-14

"Óh, én myomorult ember! Kicsoda szabadít meg engem e halálnak tes-téből?" Üdvösségért aggodalmaskodó vívódásai során Pál apostol tette fel ezt a megdöbbenő kérdést, és nyomában évszázadokon keresztül mindazok, akik szívből vágyakoztak egy tiszta, bűn nélküli és mennyei életre.

A bűn és a megváltás feszültségében joggal kérdezzük ma mi is Pál a-postollal együtt: Kicsoda szabadít meg minket? Feltett kérdésünkre mai a-lapigénk három fő gondolattal válaszol: I. Jézus szenvedése eltörli bűne-inket; II. A megújult élet Jézust követő élet; III. Isten gyermekeinek otthona a menyország.

I.

A mindenkori ember vágya a bűnből való szabadulás. Ahol ez a vágy megszületik, ott az ember megkísérel valamit tenni szabadulása érdeké-ben. Kísérletezése azonban emberi erőfeszítés csupán, olyan meddő pró-bálkozás, amely nem hozott és nem hoz eredményt. A vallás sem más, mint a szabaddá válni óhajtó ember útkeresése. Ez útkeresés során legnagyobb sajnálkozásunkra nem-keresztyén vallások tanításai is behatolnak a ke-resztyén egyházakba. Jézustól merőben idegen szellem és idegen vallásos gyakorlatok honosodtak meg a keresztyén hívők körében is. Gondoljunk a középkor bűnbocsátó céduláira vagy azokra a jelenkori meddő egyházi szer-tartásokra és cselekményekre, melyek mind-mind a bűntől való szabadulás vágyát hivatottak kielégíteni. Keresztyén gondolkodásunkban ma is jól megférnek a különböző pogány eredetű babonák; példának okáért: az újszű-lött gyermek karjára és az először virágzó gyümölcsfára piros fonalat kö-tünk rontás ellen, vagy a szárguldo gépkocsiba kabalababát helyezünk el baleset elleni óvszerként.

Az ószövetség ideje alatt Isten az évenkénti nagy engesztelési ünne-pen levágott állat vérében jelölte meg népe számára a bűntől való szaba-dulást. A zsidó nép számára ez a szabadulás Istentől adott útja volt. Szá-munkra, keresztyének számára, ez az út is járhatatlan minden olyan emberi úttal egyetemben, melyet a vallások kínálnak fel; minden olyan emberi út-tal egyetemben, melyet önmagunk áltatására magunk találunk ki a gépies mamormogástól kezdve egészen a horoszkópokig.

Számunkra az egyetlen adott út: a Jézus vére. A bűntől való szaba-du-lásnak ezt az igazi és egyetlen útját mai alapigénk párhuzamba állítja az ótestamentumi úttal. Miként egykor az ószövetség ideje alatt az állat vé-re, akként szerez szabadulást a bűntől Jézus vére. Miként az áldozati ál-lat testét a táboron kívül el kellett égetni, azonképpen Jézus is a tábo-ron kívül szenvedett. Jézus szenvedése és halála viszont s itt megtörik a párhuzam! sokkal több és sokkal másabb, mint az állat vérében adott szabadulás volt. Jézus szenvedésének és kiontott vérének ezt a páratlan nagyságát és jelentőségét a következőkben összegezhethjük:

1. Míg a főpap az ószövetség ideje alatt az állat vérével szerzett engesztelést és bűnbocsánatot a népnek, addig Jézus saját vérével szer-zett szabadulást. Jézus egy személyben maga az áldozat és az áldozó fő-pap, és ez számunkra Isten érthetetlen és megmagyarázhatatlan szereteté-nek jele. Amiképpen érthetetlen, hogy Isten miért szerette meg azt a nyo-morult rabszolga népet Egyiptomban, éppen úgy érthetetlen az is, hogy Is-ten mit szeretett ezen a világon akkor, amikor szent Fiának vérében kí-nálta fel a tiszta, büntelen és mennyei életet e világ számára.

2. A főpapnak évenként megújuló módon kellett elvégeznie az engesz-

telés szertartását. Egyszeri elvégzése nem hozott tökéletes megoldást. Zsid. 10, 10-ben azt olvassuk, hogy Jézus az ő vére által egyszer s mindenkorra eltörölte a bűnt. Így az ő áldozata végérvényes, örökkévaló. Nem kell és nem lehet megismételni.

3. Jézus vére megszentel. E drága vér eredményezi életünkben a megszentelést. Ez azt jelenti, hogy Jézus megtisztítja lelkiismeretünket a holt cselekedetektől / 9,14 / és Isten számára lefoglalja életünket. Jézus tehát nemcsak megtisztítja életünket a bűntől, hanem megtisztult életünket átadja Istennek. Jézus sohasem végez félmunkát. Nem elégszik meg azzal, hogy megtisztít bennünket, a holt cselekedetektől, hanem a maga uralmába veszi életünket. Igényt tart megtisztított és felékesített életünkre. Jézus úgy foglal le minket az Atya számára, úgy ad át bennünket az Atya szolgálatába, hogy ügyel ránk és megvédelmez bennünket. Ügyel vérevel szerzett tisztaságunkra, és alkalmassá tesz szolgálatára.

Meg akarsz-e tisztulni bűneidtől? Vágyakozol-e Isten szerinti életet élni? Nem lehet másképpen, csak Jézus megtisztító vére által. Minden más út és mód hamis, még akkor is, ha némelyek szép színben tüntetik fel azokat. Isten csak ezt az egyetlen lehetőséget, a kapun kívüli helyzetet kínálja fel számunkra. Jézus a Kapun kívül, az elhagyatottság, a bizonytalanság és az otthontalanság helyén szenvedett értünk. De ebben a kapun kívüliségben, vagyis a Golgota keresztyében van a mi örök életünk.

II.

A megújult élet Jézust követő élet.

Míg alapigénk első üzenete a bűntől szabadulni vágyó embernek szólt, addig második üzenete a bűntől megtisztult és az Isten számára lefoglalt embert szólítja meg. Ez a felhívás két lényeges dolgot hordoz magában.

1. Az első felszólítás így hangzik: menjünk ki hozzá a táboron kívül. Mit jelent ez az elgondolkoztató felhívás? Értelmezése földrajzilag egészen világos. A tábor kifejezés Jeruzsálemet, a lakott várost jelenti. Jézus a táboron, azaz Jeruzsálemtől kívül szenvedett. Menjünk ki tehát arra a helyre, ahol Jézus szenvedett és meghalt értünk. De Igénk itt és most nem arra szólít fel minket, hogy hagyjuk el gyülekezetünket és záródokoljunk el a Golgota hegyére vagy valamilyen lakott területen kívüli búcsúhelyre. Mivel a tábor kifejezés a zsidóság jelképeként is értelmezhető, e felszólítás a zsidóságból való kiszakadásra vonatkozott. A zsidóságból való kiszakadásnak viszont természetes velejárója a kapun kívüli helyzet. De a tábor elhagyása nemcsak a zsidóságból való kilépést, hanem a világtól való elszakadást is jelenti. Számunkra itt és most főleg az utóbbit. A Jézus vére által megtisztított és Isten számára lefoglalt embernek, jóllehet földrajzilag továbbra is e világban marad, ki kell lépnie a világból, el kell szakadnia tőle, és nem szabad közösséget vállalnia vele. A világgal való barátkozás - mondja az Írás - ellenségeskedés Istennel. Ebben az értelemben hangzik János apostol felhívása is: " Ne szeressétek a világot, se azokat, amik a világban vannak" / 1 Jn 2, 15/. A bűntől való megtisztulás egyben magával hozza a világgal való kapcsolatunk átértékelését, a világhoz való szoros kötődésünk végét is. Isten megtisztított gyermekei többé nem élhetnek a világszerintiség törvényei szerint. Életünkben nem érvényesülhetnek e világi kívánságok. A megtisztulásnak, a megszentelésnek és az Isten számára való lefoglaltságnak életünk másságában kell jelentkeznie és meglátszania. A táborból, vagyis a világból való kimenetel az a szükséges folyamat, mely nyomán az egyház valóban Isten egyháza, a keresztyén hívő valóban Isten gyermeke lehet és lesz. Az egyház e világban él, e világban szolgál, de Istennek él és Istennek szolgál. Az ő dicsóságára.

2. A második felhívás így hangzik: hordozzuk az ő gyalázatát. Amikor Igénk Jézus gyalázatáról beszél, azokról a gúnyolódásokról, szidalmokról és szemrehányásokról is beszél, melyek személyét érték. Tömören így foglalhatnánk össze: Igénk Jézus keresztjéről beszél. Amikor alapigénk arra szólít fel, hogy hordozzuk Jézus gyalázatát, vagyis hordozzuk az ő keresztjét, akkor tulajdonképpen azoknak a szenvedéseknek a vállalására biztat, melyek a hívő embert Jézusért érik e világban. E pillanatban nemcsak a keresztyén üldözések rettenetes eseményei elevenedhetnek meg előttünk, hanem mindazok a gúnyolódások, megalázások, lenézó megkülönböztetések, melyet érték és érik nap mind nap a keresztyén embert. Hányszor mi magunk sértegetjük azt a felebarátunkat, aki komolyabban hisz, aki komolyabban veszi megtisztult életét, mint mi. De most nem arról van szó, hogy ne sértegesd a hívő embert, hanem arról, hogy te hívő emberként vállald-e azokat a szenvedéseket, melyekkel Jézusért bántalmaz téged a világ? Jézus a Hegyi beszédben együtt emleget minket a prófétákkal: Boldogok vagytok, ha szidalmaznak és háborgatnak titeket és minden gonosz hazugságot mondanak ellenetek én érettem. Örüljete és örvendezzete, mert a ti jutalmatok bőséges a mennyekben, mert így háborgatták a prófétákat is, akik előttetek voltak! / Mt 5,11-12/ Összefoglalva: vállalni a Jézus gyalázatát, vállalni a kapun kívüli helyzetet azt jelenti, hogy a prófétákkal együtt a kegyelmes Isten királyi trónusa elé lépünk.

III.

Isten gyermekeinek igazi otthona a mennyben van.

Alapigénk harmadik üzenete a megtisztult és a szenvedést is vállaló keresztyén embernek a világ felé szóló hitvallását tartalmazza. Nincs itt maradandó városunk! A jövődőt keressük!

Isten gyermekei mindig úgy éltek ebben a világban, mint jövevények és vándorok. Isten népe zarándokgyülekezet ebben a világban. E zarándokgyülekezetbe Isten minket is felvett, és ennek tagjaként kíván Isten minket is megoltalmazni és megtartani. E zarándokgyülekezethez való tartozás a táborból való kilépéssel és kapun kívüli élethelyzet vállalásával kezdődik. Ez a táborból való kilépés egyben a szenvedés útjára való rá lépés. De csak ezen az úton haladva érem el hitem végcélját, az alapokkal bíró várost, az élő Isten városát, a mennyei Jeruzsálemet, a mozdíthatatlan országot.

Nincs itt maradandó városunk, hirdették az első keresztyének azoknak a zsidóknak, akik Jeruzsálem elpusztíthatatlanságát hangoztatták, de hirdették azoknak a rómaiaknak is, akik az örök Róma /Roma aeterna/, a legyőzhetetlen római birodalom esszéjét vallották. Nincs itt maradandó városunk - hirdetjük ma mindazoknak, akik e világ maradandóságát hangoztatják, akik az örök életet e világ kívánságaival beteljesedve akarják megélni, hirdetjük mindazoknak, akik maradi eszméket és téves szellemiségeket akarnak örökkévaló értékeknek nyilvánítani. Isten gyermekei úgy élnek e világban, hogy bizonyosak e világ mulandósága felől és úgy tesznek meg minden lépést e világban, hogy tudják: minden egyes lépéssel az alapokkal bíró mennyei város felé közelednek. Ez az alapokkal bíró város Istennek az a városa, melyet az őt szeretőknak készített, az a mennyei Jeruzsálem, ahová boldogan érkezhetünk meg földi zarándokutunk sok-sok szenvedése után.

Alapigénk arra utal, hogy Isten gyermekei ezt a jövődőt, ezt az országot keresik. Keresni a mennyei jövődőt azt jelenti, hogy nekünk mindent meg kell tennünk Isten országa és dicsősége érdekében. Ezt a jövődőt itt, ebben az életben keressük. Itt szolgáljuk Istent. Cselekedeteink végső célja: Isten országa. Úgy zarándokolunk ebben a világban az alapokkal bíró város felé, hogy menet közben megtisztult életünkkel e világot akarjuk megtisztítani. Só és világosság akarunk lenni ebben a világban, hogy valóban meggyógyuljon ez a világ.

A Jézus vére által megtisztult zarándok életünkhöz adjon az Úr nekünk naponként erőt. Ámen.

Nagy József

Én vagyok az út!

Alapige: János 14, 6a

Amikor átléptük ennek a történelem rostáján lassan kihulló esztendőnek a küszöbét, az idő és a történelem igazi Ura legbensőségesebb ígéinek egyikkel így tett bizonyosságot önmagáról: én vagyok az ajtó.

Ma, az esztendő fordulásának pillanatában arra tanít, hogy ő az út.

Amíg az emberiség az őseiber által vert nyomadéktól és az első küllő nélküli kétkerekű kordé sárba, porba vagy hóba rajzolt nyomától eljutott MacAdam betonból öntött útjáig, sok-sok évezred rohant tova vagy vánszorogott végig azon az útszakaszon, melynek távolságát nem a méretek és a kilométerek, hanem a percek és a napok mérik.

A kultúra és a civilizáció mértékét és értékét az utak mérik, s talán nem követünk el erőszakot, ha kimondjuk: mutasd meg nekem az országod útjait, és megállapítom műveltségének és civilizációjának mértékét és értékét. Az asszír-babilóniai utak készítői még csak arra vigyáztak, hogy az áradó vagy tócsába gyűlő víz ne rongálja az utakat, s ezért nyergelt, jobbra-balra átszivó árkokkal látták el azokat. Az etruszkok jól ledöngölt, vastag kavcságyra rakták lapos útburkoló köveiket. A rómaiak már "nucleus" t, vagyis kőből és mészből készített betonhoz hasonló réteget öntöttek rá. Ha csak itt Erdélyben végigjárjuk ezeket a régi római útmaradványokat, azt látjuk, hogy eljutnak minden termához, meleg fürdőhöz és eljutnak minden arany- és sóbányához. Ezek az utak mindenütt arra vezettek, ahol testi felüdülést lehetett találni, ahol létfontosságú javakat lehetett bányászni, termelni és szállítani.

A világ útjai könnyű utak. Az emberi találékonyság még gödreit is kitölti álörömökkel, a veszélyes kanyarokat kiépíti a könnyű megalkuvás és alkalmazkodás védőgátjaival, hogy a tovarohanó emberi élet még csak véletlenül se térhessen le róla. A széles emberi utak mindenképpen alkalmasak arra, hogy az ember jól érezze magát rajtuk. Azonban mi, a második évezred utolsó évtizedének emberei nagyon jól tudjuk, hogy ezek az utak csak látszólag ilyen biztonságosak. A közlekedési balesetek és civilizációs betegségek nagy számban szedik áldozataikat.

Amikor az ember ez újabb esztendőfordulón számba veszi az eddig megtett utakat, meg kell állapítania a másik igazságot: emberi útjainkat leginkább az optikai csalódások jellemzik. Ha megállunk egy széles út közepén, mely nyílegyenesen vezet a távoli láthatár irányába, úgy látjuk, hogy a szemhatár felé egyre szűkül az út, míg végül két széle a semmiségbe vesző pontban fut össze. Ez az optikai csalódás adja a világ útjainak igazi képét. Mert végül a világ útjain járó minden emberi út elszűkül és visszahozhatatlanul belevesz a halálba.

Az ember útja és az ember élete Isten nélkül ilyen látszatélet, csupa optikai csalódás. Megyünk az úton és messziről azt látjuk, hogy gyárkémények emelkednek. Megjósoljuk: világváros terül el ott, s mire az utunk odaér, látjuk, hogy elhanyagolt gyárterület csupán. Távolban hegyek körvonalai íródnak rá a kék égre, mint egy kifeszített vászonra. Megjósoljuk: hegyóriások, s mire utunk odaér, látjuk, hogy apró dombocskák csupán. És ahogy haladunk a történelem útján, a holnapok kódéből kibontakozó útszakasról megjósoljuk, hogy világrengető események következnek reánk a veszélyes kanyar után. És mire odaérünk, látjuk, hogy csak egy csomó emberi hazugság és emberi reménység keveredett össze az út porában és játszott képzeletünkkel, mint a délibáb.

Milyen gyorsan mentek el ezen az úton a búcsúzó esztendőben azok közül sokan, akiket szerettünk és tiszteltünk, s ahogy nézünk utánuk, elhomályosodik a szemünk, elszorul a torkunk, és egyetlen vigasztalásunk az, hogy mindezek az emberi utak az optikai és lelki csalódások, a szertefoszlott álmok és a hazug délibábok ellenére is végső soron nem emberi kéz és értelem munkái. Mert akkor elviselhetetlen lett volna mindaz, amit az elmúlt év útszakaszán végig kellett járnunk és elviselhetetlen lenne mindaz, amit ezen a reánk köszöntő új útszakaszon végig kell járnunk.

Nem könnyű útjainkon az egyetlen reménységünk az, hogy ezen a most következő útszakaszon is velünk lesz az utak Ura, maga az Úr Jézus Krisztus, aki maga az út.

Ez azt jelenti, hogy bármennyire próba és szenvedés is várna az emberiségre ebben az új útszakaszban, a golgotai utat, az emberi bűnökért való elégtétel utját maga az Úr végigjárta helyettünk.

A Jézus útja keskeny út. Kevesen fognak járni ebben az évben is rajta. Jézus és a tömegek a történelem útján csak legfeljebb érinthetik egymást. Ott és akkor Júdeában a tömegember, aki a maga önzésében és gyűlölködésében halálra keresi Jézust, mert álmaikat nem teljesítette és nem úgy alakította a világot, ahogy ő szeretné látni a maga fékeveszett önzésében, nem követi Jézust a keskeny úton, hanem "feszítsd meg" et kiált.

A Jézus igazi útján kevesen fognak járni ebben az évben is, mint ahogyan nagyon kevesen jártak rajta ezen a most tovatűnő útszakaszon is. Pedig valamilyen tudjuk, hogy a világ útjainak egyszer mindenképpen vége szakad.

Jézus útja végtelen, mert ő maga az út. Az élő út, mely a mennyből a földre, a földről a mennybe vezet.

Boldog az az ember, aki most ennek az útszakasznak a végénél, ahol a múlt és a feledés pora már lassan belepi az útjelző 1990-es azámot, arra az útra léphet, melyen véges-végig vele lesz a láthatatlan útítárs, Jézus, aki az idői-emberi utak szakadéka felett hídként végigfekteti a maga keresztjét, hogy mi az ő szenvedésének hídján át boldogan induljunk a holnapok felé, azzal a tudattal, hogy az Úr Jézus maga az út, aki látva, hogy az ember nem tud igazi utat készíteni a világban, a legnagyobb útkészítőként jött hozzánk, hogy az ő megmaradó útján vezessen az örök élet felé. Minden bizonnyal ebben az évben is sokan fognak távozni erről az útról, mint az elfáradó versenyző a salakpályáról, de mi tudjuk, hogy aki a Jézus útján halad, a halálon, a fáradságon, a szenvedésen túl is megérkezik oda, ahová minden út vezet, és ahol minden út találkozik: Istenhez. Ámen.

Eduard Thurneysen

A jövődő már elkezdődött

Alapige: Ézsaiás 2, 1-5

Bibliaolvasás: Jelenések 21, 1-7

Ézsaiás, Ámosz fiának beszéde, melyet látott Júda és Jeruzsálem fölől." Ó, ha mi igazán meghallhatnánk ezt az ígét! Mert minden attól függ, hogy meghalljuk azt, amit a próféta látott. Vagy nem az a legfontosabb ma is, hogy feltárulkozzék egy ablak és a másik világból fuvallat érkezzék hozzánk? Hisz minden olyan zárt, olyan komor, olyan feszült ebben a világban. Szívünk is meg van kövesedve mindazzal szemben, ami kívül, a világban történik. Hogyan élhetünk tovább? S íme, most itt van az Igének az a csodája, hogy a próféta most szemünk láttára feltárja az ablakot és egy új világra enged kitekintenünk. Ezt a mi földi világunkat látja a próféta újnak, vértől, hatalomtól, könnytől megszabadítva, egy olyan világgé látja, melyben béke, jog és igazság uralkodik. Az Isten által megszabadított világot látja. Ha a prófétával együtt arra tekintünk, amit ő lát, akkor mindnyájan fellélegezhetünk, gyermekeink újra vidáman ujjonghatnak, és megvigasztalva lépdelhetünk a jövődő felé. Akkor mindnyájan újra élhetünk és reménykedhetünk.

Bizonyosan tudom, jó szívvel halljuk azt, hogy ezen a földön egyszer mindennek jó vége lesz. De hogyan is áll a helyzet a valóságban? Néha-néha úgy tetszik, mintha a világ fiai az egyház híveinél jobban megfigyelnék azt, hogy milyen óra út. Az írók a jövődőről szóló regényeikben azt mondják, hogy az alkony világa felé tartunk. A fizikusok azt tanítják, hogy bolygónk könnyen egy láncreakció áldozatává válhat. A világ fiainak kényelmetlen sejtelméi vannak a bekövetkező dolgokról. És mit szól a Biblia eh-

hez? Ímé, éppen most hallottuk a próféta nagy béke-igéjét. De azt szegezhetik a mellünknek, hogy a Bibliában egészen más értelmű igék is találhatóak. Ugyanez az Ézsaiás egy másik helyen így szól: az ég szétszakad, mint a füst, és a föld széthull, mint egy ruha. Jézus pedig azt mondja: az ég és a föld elmúlnak! És János: e világ elmúlik minden kívánságával együtt. Az egyházban félnek nyilvánosan beszélni. Talán azért, mert néhány szekta balgán és tévesen beszél erről a kérdésről. De mindezek ellenére ezek a szavak is benne vannak a Bibliába.

De ezek mellett itt van ez a béke földjéről, az új korról szóló csodálatos Ige, amikor a fegyverek széttöretnek és egyetlen nép sem emel többé a másik népre kardot. Hogyan fér e kettő össze? Hogyan kell erről gondolkodnunk? Mindkettő igaz? Az is, hogy Isten ítélt, és az is, hogy megszabadít? Igaz mind a kettő?

Irányítsuk most figyelmünket arra, hogy az új földről szóló nagy békeigét ez a mondat előzi meg: "ez az, amit Ézsaiás látott". Ézsaiás látott egy képet. Ezt a képet nem a saját szívéből vetítette elő. Isten mutatta meg számára, és így jutott el hozzá az új, a megszabadított föld képe. Ezt a képet senki sem teremthette volna meg önmagától és önmagából. Ézsaiás nem egy más világban, hanem ugyanabban a világban élt, mint mi. A próféta kora tele van Isten ítéletével. Kifejezhetetlen szenvedés veszi körül mindenfelől. Minden szenvedés közepette Isten trónusáról ez hangzik: vér, szenvedés, hatalom, háború igen, mindezek jelen vannak a földön, sőt betelve velük a föld, de nem ez a legutolsó. A legutolsó valami egészen más. A legutolsó a teljes irgalom napjának világossága, mely tele van a mennyekből alászálló üdvösséggel és békességgel. Ez az, amit Ézsaiás látott.

Ez a látás kétségtelenül a próféta számára is felfedezésként és meglepetésként jelentkezik. Amikor a Biblia emberei számára Isten valamit felfedez, s amikor ők Isten irgalmának nagy üdvösségigéjét ajkukra veszik, akkor ez számukra kijelentés. A kijelentésben pedig valami hallatlan tárulkozik fel számunkra, melyet az egyik tanú így fejez ki: "Ami szem nem látott, fül nem hallott, sem emberi szív meg sem gondolt." Ilyen nagy az Isten? Minden ítélete mögött utolsóként ez az egészen nagy béke, ez az egészen nagy üdvösség áll? Igen, Isten ilyen nagy! Ilyen irgalmas! A mi Istenünk nem kicsi Isten, Isten az az Isten, aki a halottakat feltámasztja. A próféták és az apostolok mintegy körbeállják a halottak feltámaszásának nagy tényét, Jézusnak a bűn és a halál feletti győzelmét. A prófétának az új földről szóló igéjében erről van szó. A próféta ezt a jövődőt látja. És ez a jövődő már megkezdődött. Mi magunk is ebben élünk. Maga az Úr hűsvét óta ebből az irányból közeleg felénk szabadtításával.

De halljuk csak közelebből! Ézsaiás így szól: "Lészen az utolsó időben, hogy erősen fog állani az Úr házának hegye, hegyeknek felette, és magasabb leszen a halmoknál, és özönlenni fognak hozzá minden pogányok." "Az utolsó időben"! Létezik tehát egy utolsó nap. Vagyis az az idő, melyben élünk, a ma ideje, nem az egyetlen, nem a teljes idő. Az időnek határa van, határa van annak az időnek, melyben mi élünk. A mi időnk egy közti idő, amely elmúlik. És ott az utolsó időben, ott lesz minden - minden egészen más.

Hát nem hallatlan vigasztalás ez? Mert ha azt mondjuk, hogy ez az egész sötét jelen nem a végső idő, mert létezik egy végső idő, mely szembejön a mi jelen időnkkel, s melyből fény és üdvösség tör be a mi időnkbe, akkor a mi időnk, a mi tulajdon kicsi élet időnk is egy olyan szigetté válik, melyet körülölel Isten ideje, az örökkévalóság. Akkor még a legsúlyosabb dolgokat is, melyek itt és most történnek, minden komolyságuk ellenére sem kell többé egész komolyan vennünk. Mert van valami, amit sokkal komolyabban kell vennünk mindannál, amit szemünk előtt látunk, és az Isten üdvössége, mely az utolsó idők felől szembejön velünk. És ez az a vég, melyet Isten ad nekünk. Ez az a jövődő, mellyel szembemegyünk. És ez a jövődő már megkezdődött. Ebből élünk. Ismét és ismét csodának kell történnie, amíg végre rádöbbenünk erre az igazságra; de mi mégis úgy élünk, mintha ez a csoda történné velünk. És most azt mondja a próféta és azt mondja a Biblia mindenik szava, hogy ez nem egy "mintha", hanem ez maga a valóság. A kegyelem világol, a csoda megtörténik! Istené az utolsó szó. És Isten utolsó

szava üdvösség és élet. Jézusban most már minden, amit Isten megígért, igen és ámen. Bűneink meg vannak bocsátva! A halál legyőzött! Az Úr vissza fog térni, és mindent újjá tesz!

Hadd halljuk meg azt, amit a próféta erről mond! "Lészen az utolsó időkben, hogy erősen fog állani az Úr házának hegye, hegyeknek felette, és magasabb leszen a halmoknál." A próféta nyilvánvalóan most érinti a világtörténelem titkát. A próféta a zsidó népről beszél. Isten, akit az egek egei sem fogadhatnak be, nevét a jeruzsálemi templomban engedi lakozni. És itt kezdődik az idő fordulata. Isten Fia új templomot teremt. Most ő maga Isten lakozóhelye az emberek között. De az emberek nyilvánvalóan rosszat cselekednek vele. Elvetik. És végül a golgotai kereszt két gerendáján függ. Ott van most Isten temploma. És aki találkozni akar vele, ott kell keresni őt, ott a keresztfán. Onnan ítéli meg a világ bűneit. De ugyanott ragyogtatja fel irgalmát és megbocsátását. De mi történik ekkor? Ekkor valóban az "utolsó idő" tör elő. És ekkor teljesül be az, amit a próféta jövendölt: ez a hegy, ahol Isten lakozik, a kereszt hegye felemeltetik, oly magasan felemeltetik, hogy minden népek meglátják őt. Pünkösöd lesz. És pünkösödben a Szentlélek sok nép képviselőjének szeme elé állította azt az Egyet, akit az emberek Jeruzsálemben elítéltek. És most Jézus a bíró és a szabadító, aki minden idők minden emberének életébe a döntést hozza. S ez történik azóta egyre tovább és tovább. A Szentlélek idejének nincs vége. A Szentlélek ideje komolyan megkezdődött. Mert Isten össze akarja gyűjteni a maga népét, melyet minden ítéleten keresztül át akar vezetni érkező országába.

Ezért így szól tovább az ige: "És eljönnek sok népek, mondván: Jer-tek, menjünk fel az Úr hegyére...hogyan megtanítsa minket az ő utaira." Amit itt a próféta ígér, az végérvényesen az utolsó időkre vonatkozik. Vagyis nem ma, hanem az idők végén fog megtörténni az, hogy az összes népek elindulnak Isten háza és országa felé. De ez a jövendő már megkezdődött. Már ma, már most önmagához hívja Isten mind a népeket. És a népek sietve elindulnak. Minden vasárnapi istentisztelet, melyet megünnepelünk, annak jele, hogy mi az utolsó időkben élünk. Igen, Isten országának jele az, hogy minden vasárnap a templom ajtajai kitárolnak, hogy az emberek sietnek Isten népe gyülekezetébe, melynek központjában annak az Egynek a neve áll, aki mindnyájunk szabadítója! Ez azért lehetséges, mert pünkösöd lett, mert Isten országának ideje betört a mi időnkbe. Hetenként egyszer Isten házába megyünk, a kereszthez és a húsvéti győzelemhez járunk, mert mi is Isten népéhez tartozunk, mely Isten országa felé vándorol. Remélhetőleg hét közben sem felejtjük el azt, hogy "Isten munkatársai" legyünk.

És végezetül: "Ki ítéletet tesz a pogányok között és bíraskodik sok nép felett; és csinálnak fegyvereikből kapákat és dárdáikból metszőkéseket, és nép népre kardot nem emel, és hadakozást többé nem tanul." Ez mindenestre a jövő kérdése. De semmi esetre sem a jövendőről való álmodozás. Ez a jövendő érkezőben van. Mert az Úr érkezik. És jövetéle közben beavatkozik dolgainkba. Ítélni fog, és utasításokat ad a nemzetnek. Felfedi bűneinket. De ekkor az az Egy is jelen lesz, aki minden bűnt azért vett magára, hogy azt a kereszten elhordozza. És a nemzetek meg fogják ismerni Jézus Krisztust, s ebben az ismeretben fellélegeznek és megszabadulnak a hatalommal való visszaélés és a meghalni muszáj rémítő kényszerétől.

És ez a jövendő már megkezdődött. Már ma beavatkozik Isten a mi dolgainkba. Már ma ad utasításokat a népek számára.

A jövendő már megkezdődött. És nem lehet eltekinteni többé attól, hogy az utolsó óra kondulóban van. De ez az utolsó óra az Isten órája. Ezt az utolsó órát maga az Isten kondítja meg. Az ember ma azt gondolja, hogy az ő hatalmában van ennek az utolsó órának a megkondítása. De ebben a vonatkozásban érvényes az, amit a második zsoltár mond: "Az egekben lakozó neveti, az Úr megcsúfolja őket." Az a benyomásom, mintha ma már hallanánk Istennek ezt a mennyekből aláhangozó nevetését. Isten nem enged beavatkozást az ő jog és hatalmi körébe. Isten nem engedi, hogy mi az ő földjét összetörjük. És amit Isten nem akar, az nem történik meg. Isten a maga földjét kegyelem és ítélet által szándékozik megújítani. De ez egészen más, mint a mi félelmes atomjátékunk. Bizonyosak lehetünk afelől, hogy az atomkorszakban is Istené az utolsó szó. Isten ezt az utolsó szót Jézus Krisztusban mondotta ki. Maradjunk meg szilárdan a Jézus Krisztusban való hitben, mert csak így maradunk életben. Ámen.

Fordította: Nagy László

Esketési beszéd

Adorjáni Albert

Menjek-e veletek?

I.

Alapige: 2Mózes 33,14-17

Egy döntő kérdés és az arra adott felelet hangzik a felolvasott Igében. Azokhoz szoktuk intézni e kérdést, akik út előtt állnak, vagy akik már úton vannak. Azokhoz szoktuk intézni e kérdést, akiket nagyon szeretünk, akiket féltünk attól, hogy eltévednek, hogy rossz útra térnek vagy sohasem találunk vissza és kitűzött céljukhoz soha meg nem érkeznek. Minden úton találhatunk nehéz szakaszokat. Már egy kis figyelmetlenség, egy önkéntelen félrelépés is okozhat veszedelmet. Az előretekintés vagy felpillantás elhanyagolása könnyen balesetveszélybe sodorhat. Gyakran halljuk drága szüleink hangját, máig lelkünkben él, hogy amikor elengedve gyermeki kezünket feltették a kérdést: Menjek-e veled? Féltő szeretetükből származott e kérdés.

II.

Az örökösen útban lévő Mózeshez is így hangzik e kérdés. Élete eddigi útját Isten csodálatosan vezette. Anyja felülről kapott tanácsot rejtegetésére. De arra is, hogy miként adja át gyermekét az idegen környezetben a Faraó leányának. Isten előre rendelkezett megmaradása felől még a pusztában is. Elhívása után Istentől nyert tanácsot és erőt népe megmentésére. A szabadulás útján már nem egyedül halad. Másokért is felelős. A jövőre kell tekintenie. Fülébe és népe fülébe még mindig ott zeng a beérkezés ígérete és a célhoz érkezés boldog reménysége. Van sikerünk is. A Vörös-tengernél megsemmisül az ellenség. Van terített asztal a pusztában: manna és fűrj. Megédeseedik a keserű víz, és az élet vizévé válik. De van bűn és lázadás, kísértés és bálványozás is. A bajba jutott Mózesnek és népének hallania kellett Isten megoldást hordozó kérdését: Menjek-e veled? Az út nehéz, és a pusztában még negyven esztendő vár reájuk.

III.

Ma is ezt kérdezi Isten. Felteszi e kérdést öregnek és ifjúnak, betegnek és orvosnak, tudatlannak és tudósnak, vezetettnek és vezetőknak. A feltett kérdésre naponta kell felelnie mindenkinek. Nektek is. A történelem azt mutatja, hogy az ember által választott utak Isten nélkül rendre zsákutcába vezettek. A holnap miatt nyugtalanok a szívek. A felmutatott eredmények elégtelenek. A technika kápráztató eszközei több félelmet és nyugtalanságot ébresztenek bennünk, mint bizodalmat. Az ember emberhez való kapcsolata sem biztató. A látszólagos jóra való törekvés ellenére a népek még félnek egymástól. További utunk egyre bizonytalanabb. Sok területről kiszorítottuk az Istent. Önbizalmunk nem engedte, hogy Istennel komolyan szóba álljunk és vele haladjunk előre. Elég volt sokak számára Az ember tragédiája főhősével felkiáltani a kátyúba jutás pillanatában: Vezess új útra, Lucifer!

IV.

Ma kettőtöktől kérdezi Isten: Menjek-e veletek? Nem elég a kiállított házassági anyakönyvi kivonat? Van szüksége a ti szereteteteknek még valami másra is? Testileg, szellemileg, anyagiakban egyaránt fel vagytok készülve a házassáletre. Isten mégis felteszi nektek a kérdést: Menjek-e veletek? Szeretetét Jézusban megmutatta. Kereszthalála bizonyítéka irántatok való jó szándékának. Azt akarja, hogy a szent házasságban vele együtt lakozzatok és a tőle nyert megbocsátó szeretettel éljete. Negyven esztendőről

és azon túl ki tudja hány esztendőről van szó. A ti házasságotok útja nem rövid séta, nem kedves találkozási alkalom, nem gondoktól, nehézségektől és kísértésektől mentes kellemes együttlét. A szent eskü szövegét nemcsak el kell mondanotok, hanem meg is kell tartanotok. Nem könnyű dolog vele együtt túrni, vele együtt szenvedni, vele megelégedni. Évekig, hosszú évtizedekig. Nem könnyű dolog vállalni egymást boldog és boldogtalan állapotában egyaránt. Halálig nem szabad elhagynotok egymást. Kinek van erre elégséges ereje önmagában? Sok házasság szomorú példája azt mutatja, hogy az útra nem hívták magukkal Istent. Ti Mózes példájára házasságotok útjára örök útitársnak hívjátok meg az erős és dicsőséges Urat.

Isten jól ismerte népét és az út nehézségeit. Ezért ajánlotta segítségét. Életetek e döntő ünnepi órájában nektek is felajánlja mindenre elégséges, hathatós segítségét. Mindkettőtöket többször láttalak a templomban. Az Ige meghallgatására jöttetek. Együtt is vettetek úrvacsorát. De azt, hogy mennyi egymás iránti szeretet van szívetekben, nem tudhatom. Nem tudhatom, hogy él-e szívetekben az Úr Jézus Krisztus, Isten testté lett szeretete. Mint Isten szolgája, szent hivatásomnak kell tekintenem, hogy mindkettőtöket szeresselek és féltselek a világban uralkodó gonoszságok miatt. Nem könnyű szeretetben, nem könnyű Jézusban élni. Ezért Isten felhatalmazása alapján most kérlek benneteket arra, hogy mielőtt kilépnétek Isten szent házából, szívetek őszinte vágyakozásával így imádkozzatok: Uram Jézus, ha te nem jössz velünk, jobb nekünk, ha el sem indulunk. Jöjj hozzánk, végy szállást szívünkben. Légy örökös útitársunk. Légy minden utunk Ura. Légy minden utunkban hűséges őriző pásztorunk. Otthonotokban is zengjétek el gyakran jól ismert énekünket: Fogjad kezem, oly gyenge vagyok, érzem, hogy nélküled én járni nem tudok /267/. Szent esküvéstek előtt pedig imádságos szívvel kérem, hogy az Úr fordítsa az ő orcáját tireátok és adjon békeséget néktek /4Móz 6,26/. Mindhalálig. Ámen.

Temetési beszédek

Csiha Emese

Hitetlen felett

Alapige: Ézsaiás 16,9b

Ebben a szomorú órában, gyászoló Testvéreim, Isten Igéjével szeretnék vigasztalni és megvigasztalni benneteket. Szeretném, ha megéreznétek, hogy mellettetek állok, hosz rég ismerjük egymást, gondjainkat sokszor megosztottuk, örömeinket megfelleztük. Szeretném... de Isten Igéje arra kötelez, hogy akik közel állnak hozzánk életünkben, azokat haláluk óráján is őszinte szóval illessük és szeressük.

Alapigénk sok mindent mond. Beszél egy régi aratásról. A moabiták bűne felett szólal meg az ítélet szava. Az 5. vers szerinti "bíró, jogosság keresője, igazság ismerője" szólal meg, és ezt mondja: "...aratásodról a víg éneklés elmaradt".

a/ Az aratás elől senki sem térhet ki. Az aratás Ura megáll életünk mellett, hazahív, betakarít. Ítéletében vagy a kegyelem, vagy a büntetés vár reánk. Sokan lesznek olyanok is, akiket mi elítélnénk, de ő, az "igazság ismerője" kegyelmében részesít. Vagy fordítva. Nem érdemeink szerint, nem a hosszú élet jegyében ítél. Be lehet érni áldott, meleg napsütésben már igen korán, fiatalon is, és lehet egy hosszú, végigkínlódott élet után is éretlenül, üszkösen learattatni. Isten, az aratás Ura, Jézus Krisztust küldte, hogy benne felismerjük Isten szeretetét és boldogan fogadjuk életünk Urának. Boldog az az ember, aki őt felismerte, megismerte s benne megtalálta nemcsak sok kérdésre a feleletet, hanem életének megváltó Urát is.

Az aratás Ura váratlanul szólította el körötökből azt, aki nektek kedves volt: Édesapátokat. Mennyi szépet valósított meg körülöttetek. Tanulhattatok szegény időkben. Minden kérészeteket megoldotta. Pontos, dolgos emberként megbecsülték munkahelyén. Szerette az embereket. Könnyen elhordozta a bántásokat, mert felül tudott emelkedni hiúságán. És ti mégis, akik közlelről ismertétek értékeit, milyen sokszor láttátok tusakodásait az aratás Ura felett és miatt. Mindent elfogadott az aratás Urától, csak őt magát, az aratás Urát nem. Mennyit imádkoztatok érte! Mennyit próbáltátok Isten szeretete felé irányítani őt! Hányszor jöttél, kedves Testvérem, szomorúan a templomba, s mondtad, hogy mindenüvé együtt jártok, csak ide nem tudtok soha együtt jönni. Jó ember volt, de a zörgető Krisztus szavát nem hallotta. Ezért marad el most aratásáról a víg éneklés. S ez olyan de olyan szomorú!

b/ Mikor az aratás Ura megszólít, sok minden "elmaradt". Így a közös beszélgetések, a tervezgetések, gyermekeitek közös várása a családi fészek ölen, a gondok közös hordozása. Most mindez örökre "elmaradt". S ti magatok tudjátok a legjobban, hogy mennyi minden még! De elmarad most a víg éneklés is. Elmarad, az Istenben vetett hit örömeke, az a boldog tudat, hogy úgy tudunk kezeket elengeni, hogy biztonnal tudjuk: egy áldottabb kézbe tesszük annak kezét, aki minket szeretett, és akit mi szeretünk. Elmarad az örömekeklés a legjobb helyre, az Isten csúrébe került kalász felett, aki bűnösen és nyomorultul, de mégiscsak mindig oda vágyott. Ebben az esetben a kegyelem és az irgalom Atyja előtt még a legnagyobb fájdalomban is az öröm éneke tör fel szívünkéből, s ilyenkor igaz hittel énekeljük: "Fönn a csillagok felett, hallelujah, ámen, / Boldog lelkek zengenek, hallelujah, ámen." Ez az örömeke most elmarad. Ne áltassuk magunkat a koporsó mellett, de ne is legyünk mi az "igazság ismerője", hisz mindenkinek van egy belső szobája, amit csak a Bíró ismer, és tudjuk, hogy a reménység nem szégyení meg.

Tegyétek gyászotokat, fájdalmatokat szeretett Testvéreim - az aratás Urának kezébe, s készüljünk mi is mindennap, minden percben, hogy ha Isten hazahív bennünket, készen legyünk, megért gabona legyünk, hogy a bűnbánat és az alázat ösvényén találjon minket Isten hazahívó szava. Ámen.

Pap Géza

Tudom, az én Megváltóm él

Alapige: Jób 19,25

E megdöbbentő tragédiában a Mindenható hirtelen és váratlanul kiszakította Testvérünket, kinek koporsója mellett fájdalmas szívvel és gyászba borult lélekkel állunk. Miközben nap mint nap szembenézünk az élet és a halál nagy kérdéseivel, e tragédiával is szembe kell néznünk, mely nyomán özvegyen maradt a hitves és árván a gyermekek. A megváltoztathatatlan vizsgálást keresve kérdezzük: "Uram, kihez mehetnénk?", s Péterrel együtt jó válaszolnunk: "Örök életnek beszéde van tenálad."

I.

A bánatban, gyászban és szenvedésben egy háromezer évvel korábbi hitvallás szólal meg, éspedig egy olyan ember ajkáról, aki igazán ismerte a szenvedést, hisz Isten sokféleképpen megpróbálta: hirtelen és váratlanul minden vagyonát elveszítette, borzalmas tragédiában mind a tíz gyermeke meghalt, s őt magát is szörnyű betegséggel sújtotta Isten.

De Jób istenfélő ember, s hite szerint perlekedik a látogatóba jövő barátaival. A kérdések sokasága szólal meg mindnyájuk szívében: Mi az értelme és célja a szenvedésnek? Miért szenvednek a jók is? Hogyan egyeztethető össze az Isten szeretete és a szenvedés? S a szenvedés súlya alatt nyögve, barátainak okoskodását elviselve, Jóbnak azzal a kísértéssel is meg kell küzdenie, mely feleségén át a hitét támadja: "Átkozd meg az Istent és halj meg!" E kísértő gondolatban ott van az a meggyőződés, hogy ilyen Istent nem érdemes szolgálni, nem érdemes benne bízni és ígéreteiben hinni.

A kísértések közepette, a szenvedésben sokféle kérdésre választ keresve, a "miértekkel" küszködve, Jób alázattal beismeri: Nem tudom! Nem tudom, miért jött a szenvedés, a próba, a gyász, a tragédia. De Jób nem marad meg ezen a szinten. A gyászban és a szenvedésben nemcsak azzal foglalkozik, amit nem tud, amire nincs emberi válasz, hanem azt próbálja hittudatából napfényre hozni és megfogalmazni, amit tud. S hite, Istenbe vetett bizodalma éppen e nehézségekben bizonyul olyan alapnak, amire építeni lehet. Jób azt fogalmazza meg, amit tud: "Tudom, az én Megváltóm él."

II.

Koporsó mellé állított most bennünket Isten. Lám, egy szempillantás, egy kis figyelmetlenség... és e rettenetes tragédia híre borzongatott meg váratlanul minket. Hirtelen érkezett meg Isten hazahívó szava. S bennünk, akik e koporsót körül vesszük, sokféle kérdés döbben fel: Urunk, csak ennyi az emberi élet? Csak harmincöt esztendő!? Uram, miért ilyen fiatalon, miért ilyen hirtelen, miért búcsúszó nélkül? Miért vetted ki szerető családja köréből, miért hagyta árván gyermekeit akkor, amikor a legnagyobb szükségük lett volna az atyai szeretetre? De kérdezhetnénk általánosságban is: Atyánk, hogyan egyeztethető össze a te kegyelmed, szereteted és ez a tragédia, hogyan méred ki az emberi élet időtartamát, milyen mérce szerint adsz az egyiknek hosszú életet s rövidíted meg a másikat? Bajt és tragédiát hozol az egyik családra, és csendes békeséges életet adsz a másiknak?

Lehet okoskodni, lehet feltételes módban így fogalmazni: ha nem arra fordul... ha késik egy keveset... ha nem indul útnak... De a tény akkor is tény marad. E kérdésekkel és e tragédiával szembe nézve, Isten előtt állva csak egyet mondhatunk: Nem tudjuk. Sokféle kérdésünkre nincs válasz. De éppen a miértekkel küszködve lehet a Jób hitvallása a miénk is. Hisz mi is tudunk valamit: "Tudom, az én megváltóm él." E tragédiában szabad ebbe a tudásba belekapaszkodnunk, hisz egyedül csak ez adhat számunkra vizsgálást.

Mire gondolt Jób, amikor hitvallását megfogalmazta? Minden bizonytalanságot szeretete volna világosan megfogalmazni, arról szeretett volna bizonyosá-

got tenni, hogy Istenben olyan támasza, olyan szabadítója van, akire mindig számíthat, aki sohasem hagyja cserben. Lehet, hogy sokan elhagyják, lehet, hogy megfogyatkozik saját ereje, lehet, hogy az életnek sokféle terhe nehezedik a vállára mégis Istenben sohasem fog csalatkozni. Isten él, és ő maga az egyetlen, aki hatalommal avatkozhat be az események alakulásában, akinek akarata nélkül semmi sem történhet.

Mennyivel többet tudhatunk mi, az új szövetség emberei, mint Jób, erről a Megváltóról. Hisz Isten mindnyájunknak szabadítót küldött, aki feltámadt a halálból és él, aki kiszabadított minket a bűn börtönéből, akinek ezért el kellett viselnie a halált. Róla viszont tudhatjuk nemcsak azt, hogy meghalt, hanem azt is, hogy harmad napra feltámadt és él. Az ő feltámadása biztosítéka és záloga a mi feltámadásunknak, mert "aki hisz őbenne, ha meghal is él".

III.

Ez a tudás és ismeret adhat a keresztyén embernek erőt a próbák és nyomorúságok idején. Aki ezt hiszi, az másképpen hordozza terheit, vesztéseit és a gyászt, mert a keresztyén ember ragaszkodik ahhoz, amit tud.

Aki pedig tudja, hogy a Megváltó és éppen az ő személyes Megváltója él, az biztos lehet abban is, hogy pora felett majd megáll. E koporsóban Testvérünk földi maradványait kegyelettel és gyásszal, de tehetetlenül veszszük körül. Senki sem tud segíteni. A megváltó Jézus Krisztus tud hatalommal és erővel életet ajándékozón megállni a por felett, hisz ő "a feltámadás és az élet".

Isten most azt kérdezi tőlünk, akik e koporsót körül vesszük: Tudjátok-e, hogy a Megváltó él? És tudjuk-e, hogy ez a koporsó mindnyájunk számára felkiáltójel, erős figyelmeztetés: nem tudjuk, meddig tart számunkra Isten kegyelmi ideje. Örömben és bánatban éljük hétköznapijainkat, kimondhatatlan terheket hordozva küszködünk, kínlódunk, és észre sem vesszük, mikor hirtelen és váratlanul megérkezik hozzánk Isten hívó szava. Bárcsak ott élné szívünkben-lelkünkben a biztos ismeret: Tudom, hogy az én Megváltóm él. Ő a feltámadás és az élet s aki hisz őbenne, ha meghal is él. Ámen.

Karácsonyi ünnepély

Nagy József

A betlehemi csillag

Az első karácsonyt csodálatos földi és égi jelek ölelték körül. Valami kozmikus remegés rezgett végig a mindenségben. Ma is remegés fogja el a szívünket. Karácsonyt nem lehet belső remegés és meghatottság nélkül ünnepelni. Karácsonykor, az első karácsonykor is, mindenki siet. Mária "siet" Erzsébethez. Nagy hirtelenséggel jelenik meg az égi seregek sokasága. A pásztorok sietve mennek Betlehembe. Felkerekednek az emberek, és mindeki oda megy, ahol több szeretetet, több melegséget remél. Az otthon karácsonyának melege és fénye olyan vonzóerő, amelynek mindenki sietve engedelmeskedik. Karácsony varázsától nem lehet szabadulni.

Megmozdul a föld, és megmozdul az ég. Megmozdulnak a csillagok is. Két, egymástól sok fényévnyi távolságban bolyongó égi bolygó, a Jupiter és a Saturnus is elindulnak egymás felé, és úgy találkoznak a Halak csillagképében, hogy a földi szem egyetlen csodálatosan ragyogó, szinte új csillagnak, "nova"-nak látja őket. Olyan égi jelenségek, amelyet egyáltalán vagy nagyon-nagyon régóta nem láttak az emberek, ha a Földről a csillagmiriárdokkal teleszórt égboltra tekintettek.

Ma, ha a csillagászat előrejelzése tudtul adja, hogy valamilyen égi elváltozás, napfogyatkozás, üstökös feltűnése vagy csillag konstelláció várható, a csillagászok mind oda utaznak, ahonnan a jelzett jelenség a legjobban látható és megfigyelhető. Az űrkutatás is ezekhez az égi változásokhoz igazítja programját. Egy-egy ilyen "csillagkép" valóságos tudományos forradalmat válthat ki, melynek hatalmas irodalma születik, minden oldalról igyekeznek megvilágítani azt a jelenséget, amikor a sokmiriád égi lámpás mellett feltűnik egy újabb, egy "nova", vagy ha olyan csillagtalálka folyik le a távcsöszemek előtt, amelyeket nemcsak látni, hanem tudományosan rögzíteni is érdemes. Ilyen csillagászati izgalmat váltott ki a "betlehemi csillag" is a maga "feltűnésekor", amikor "felragyogott a betlehemi mezők felett". Már Origenész, a Kr.u. 200 körül élt keresztény egyházatyja megírja, hogy ezt a csillagot NOVA-nak, új csillagnak vallották kortársai. Ősi kínai, kaldeus, egyiptomi kéziratok tanúskodnak ilyen megrendülést okozó csillagjelenségekről, így a Ven-hien-thung-kháó kynai kódex vagy a szippari, babiloni cseréptábla 1925-ben megfejtett ékírása.

A betlehemi csillagot zsoldárköltőnk, Szenczi Molnár Albert barátja, a 17. század nagy csillagásza, Kepler írta le, aki 1603. dec. 17-én a prágai császári udvar csillagvizsgálójával felfedezte a Jupiter és a Saturnus újabb konstellációját, és Abarbanel zsidó csillagász-rabbi feljegyzései alapján, visszaforgatva a csillagok menetrendjének óráját, megállapította, hogy Kr.e. a 7. év közepétől Kr.e. a 6. év elejéig játszódott le az egykori bolygótalálkozó, és a két csillagot együtt látó ember örvendezett a "betlehemi csillag"-nak, illetve a csillag feltűnéséhez kötött próféta jövendölések beteljesülésének.

Az ősi, ószövetségi és rabbinisztikus magyarázat a világ és a mindenség jelenségeivel kapcsolatosan olyan tanításokat dolgozott ki, amelyekről a Krisztus születése idején élt emberiség nem tudott és nem is akart szabadulni. Izrael szemlélete az volt, hogy a mennyi seregek, Jahve csillagai közül a Jupiter nevű csillag a szerencse és a király csillaga, a Saturnus Izrael földjének a csillaga, a Halak csillagképe pedig Izrael égi, mennybolti ábrázolása. Az izraeli jóslatok úgy szóltak, hogy a Messiás, a szabadító, a menny királyfia akkor születik meg a zsidó királyaként, amikor a Halak jegyében konstellációba jut a Jupiter és a Saturnus és az égen együtt csillogva, egy csillagként tündökölve, mint a betlehemi csillag lesz látható. A Halak csillagképe egyébként is egy nappálya végét és egy új nappálya kezdetét jelöli.

Amikor ennyi konstelláció állt egybe a mennyboltozaton, nem volt-e természetes, hogy még napkeletről is elindult három babilóniai csillagász, három "mágus", hogy leboruljon a "zsidók királya" előtt, akinek "hatalom van a vállán, aki csodálatos, hatalmas, tanácsos, erős Isten, békesség fedjedelme" (Ézs). Vajon a "Halak jegyében" kialakuló csillagkonstelláció nem jelentette-e a hívő ember számára Isten "kedves esztendejé"-t, annak az új életnek, annak az új világnak a kezdetét, amikor a farkas a bárányal, a kecske az oroszlánkölyökkel játszik, amikor a vakok látnak, a süketek hallanak, amikor az egyenetlen egyenessé, a bércek a rónává lesznek /Ézs/, mert Isainak, a királyi ősatyának gyökeréből kinő a "nécer", a vesszőszál, miként a tövisek közül is kinő a lilium?

Ha ezeknek a napkeleti mágusoknak érdemes volt elindulniuk e csillagjelenység nyomában, akkor mi is elindulhatunk a nyomukban! Kik is voltak ezek a mágusok?

Történeti tény, hogy sokezer zsidót hurcoltak el Izraelből Babilonba, és hogy a nehémiási hazatelepítés ellenére is még sok ezren maradtak ott. A babilóniai csillagászati iskolának, a szippari csillagjósának tanítványai zsidók is lehettek. Ha lehetett Artaxerxesz babilóniai királynak pohárnoka egy zsidó, Nehémiás, akkor a csillagjós is miért ne lehetett volna az. Természetes, hogy egy ilyen "izgalmas" égi csillagtalálkozó, mely egy új király születését jelentette az izraeli hagyományok szerint, tehát a Babilonban maradt zsidók között is, izgalomban tarthatta a babilóniai csillagászokat is. Mint egykor Nehémiás, úgy most három mágus indul el innen, hogy leboruljanak a "zsidók királya előtt", aki Isten országának kezdetét vezeti be e világba. Október harmadikán volt a zsidók nagy engesztelési ünnepe, a Jupiter-Saturnus találkozó ünnepének egyik részlete. A két nagy bolygó utolsó találkozója a Halak csillagképében éppen december negyedikére esett. A mágusok november végére vagy december elejére érkezhettek Jeruzsálembe.

Azonnal felkeresik Heródest a királyi udvarban, és arról érdeklődnek, hogy hol született meg a zsidók megígért királya. Elképzeldhetjük, mekkora meglepetést keltett ez a kérdés annak a Heródesnek az udvarában, aki hatalmi féltékenységében egyik fiát mint trónkövetőt kivégeztette. Az udvar egész tudósi apparátusát mozgósította, és hamarosan kiderült a Mikeás próféta jóvendöléséből következtethetően, hogy király, hogy Messiás csak Betlehemben született: "De Efratának Betleheme, bár kicsiny vagy Júda ezrei között: belőled származik nékem, aki uralkodó az Izráelen; akinek azármazása eleitől fogva, öröktől fogva van" /Mik.5,2/.

A mágusok elindultak Heródes "küldése" alapján Betlehem felé. Egyenesen délnek haladtak az egykor már Ábrahám által is megjárt, dombhátakon átvezető hét kilométeres úton. És ímé, a csillag, amelyet ők egykor "felkeltében" láttak, újra megjelent az égen, és "előttük ment" mindaddig, amíg megállott a fölött a hely fölött, ahol a gyermek volt.

Leírhatatlan öröm töltötte el a napkeleti bölcsék lelkét: nagyon nagy örömmel örvendeztek. Azt sem tudták, hogy mit csináljanak örömükben. Újra megjelent ez a csillag az égen, és ők, nyomába haladva, északról délnek tartva eljutottak a "zsidók királya", a Messiás elé, "és bemenvén, ott találák a gyermeket anyjával, Máriával, és leborulván tisztességet tettek néki, és kincseiket kitárván, ajándékokat adának néki, aranyat, tömjént és mirhát".

Ímé, a "betlehemi csillag"-nak ez a története.

De bármennyire is csillagászati tény a "betlehemi csillag" megjelenése, mégsem a csillagok együttállása, az égi találkozó a karácsony legfontosabb eseménye. Ez csupán égi jel. A nagy esemény az, hogy karácsony éjszakáján egy üdvtörténeti konstelláció történt: Isten és az ember együttállása, találkozása, mely Jézus Krisztus születésével következett be. Isten és az ember együttállása a szeretet csillagképében. Vagy hogy csillagászati kifejezéseknél maradjunk: a Halak csillagképében. A hal ugyanis görögül így hangzik: Ichthüsz. A hal lett az első keresztyének titkos jelvénye és ismertetőjegye az üldözések idején, hiszen az ichthüsz betűiből konstellál-

ható, vagyis összeállítható a keresztyén hit és élet egyetlen lételapja: Isus Christos Theou hűiosz SZotér - Jézus Krisztus Isten Fia Megváltó.

Karácsonykor újra együtt van Isten és az ember, mivel Jézus Krisztus az Istenember. A betlehemi Gyermekekben újra találkozik és újra együtt van a Teremtő és a teremtmény, a könyörülő Isten és a bűnös ember. Beteljesednek az ószövetségi próféciaák, az ég összeér a földdel, és itt van a karácsonyi csoda: Szűztől születik az Istenember. Az ember felismeri a hatalmas Istenben a gondviselő és irgalmas mennyei Édesatyát, és teszi ezt még a csillaglátás legnagyobb öröménél is sokkal nagyobb örömmel.

A csillagkonstelláció, a "betlehemi csillag", bármilyen szép és csodálni való is, elmúlik; de az igazi karácsonyi öröm nem múló ünnepi érzés és hangulat! Az első karácsonyban újra elkezdődött Isten és az ember találkozása Jézus Krisztusban, és ez az Isten által kezdeményezett együttállás örök folyamatosságában halad a történelmen végig. Mi már nemcsak egy csillag után indulunk, mint a napkelet mágusai, hanem a csillagkép jegyében született mennyei Királyfi nyomában haladhatunk. Mi is leborulhatunk ma előtte, s mivel se aranyunk, se tömjénünk, se mirhánk nincs, amivel megajándékoznánk Őt, hisz nekünk csak bűneink vannak, azért kincseinket nem "tárhatjuk ki" előtte, mint tették a mágusok az első karácsonyban. De elhozhatjuk a betlehemi kisdédhez egyetlen kincsünket, bűnös szívünket. Hadd szólaljon meg hódoló imádságban karácsonyi énekünk:

Ó, kedves Vendég, nálam szállj,
Bűnömtől ne iszonyodjál,
Jövel, csinálj csendes ágyat,
Szívemben magadnak házat! Ámen.

Karácsonyi versek

Csiha Kálmán

Most már érted

Jászolbölcsőben
mosolygott régen,
s aztán pár évre
kifolyt a vére.
Töviskorona
volt a fejében...

Jött, hogy szenvedjen,
meghaljon érted.
Lehet, amit tett,
még nem is érted,
és nem is tudod,
karácsony fénye,
nagyapóntek gyásza
mit hozott néked!..

De majd megtudod,
ha egyszer végül
az ég elótted
csodásra kékül,
és belépsz oda,
ahol nincs bánat,
s meglátod majd Őt
a mennyben fénylő,
örökké élő
Égi Királynak!

Szerettem volna

Szerettem volna jászol lenni,
hogy bennem megpihenjen Ő,
az égből jövő Szent Király.
Szerettem volna lenni földdarab,
hol a betlehemi régi jászol áll.

Szerettem volna néma este lenni,
hogy átöleljem csendesesen,
vagy üstökös, hogy átragyogjak
minden sötétlő fellegen,
s fényem kisgyermek arcára hulljon.

Ember vagyok. Megtért gyermekként
jászolához a szívem így teszem.
Többet nem adhatok. E szív nem tiszta még.
Többet nem adhatok, és ez úgy fáj nekem.
Fogadj el, Jézusom!

Énekelnek az angyalok

Betlehemi mezők felett,
a szívünk táján fény ragyog.
Mondd, hallod-e édesapám?
Énekelnek az angyalok!

Bánatodat hagyd el máról,
az aggodalmad elfeledd.
Énekelnek az angyalok
a meggyötört szívek felett.

Édesanyám, ne sírj tovább,
töröld le most a könnyedet.
Énekelnek az angyalok
a könnyező anyák felett!

Édesanyám, édesapám!
Jó pásztorok, hú pásztorok,
látjátok-e? Betlehemben
a szívünk táján fény lobog.

Betlehem a "kenyér háza",
ott vár reánk a nagy Király.
Vigyünk neki ajándékot,
énekünk biztos rátalál.

Induljunk el, édesapám,
ha éjszaka is bánatod,
a bánat barna éjjelén
az égi fényt megláthatod!

Mert vár reánk a béke még,
mert vár reánk a nagy Király.
Vigyünk neki ajándékot,
a szívünk biztos rátalál!

Édesapám: a gondodat,
Édesanyám: a könnyedet
vigyed és nézzen ott reá
szemed, mi annyit könnyezett.

Én is megyek. Szívem viszem,
és ezt a csendes, halk imát:
Úr Jézusom, áldd meg őket,
és áldd meg ezt az éjszakát!

Jön a karácsony

Lágy, tünde - szárnyon
Jön a karácsony.
Ezüstös álom...
A szívem újra remélve dobban,
S mint régen, kicsi gyermekkoromban
Az angyalt várom.

Ezüstös szárnyút, csodaszépet,
Ki visszahozom sok-sok évet,
Hogy halljam újra énekét,
S csodákat lássak szerteszét.

Mert, jaj, mi lenne, ha furcsa hanggal,
Az ész hangjával dobbanna a szívem,
S azt sírná halkán, bús haranggal:
Megg halt az angyalt!

Félve vigyázok, nem akarom.
Az angyalt várja két karom,
És szívem, lelkem, minden porcikám,
S csak érte szólal bús dalom.
Mert tudom, érzem, hogy jön az angyal,
Ezüstös, csengős giling - galanggal
Jön az angyal...

S a szívem újra elébe tárom,
Kicsi gyermek, vesztett határon,
Még egyre várom...
S ajándékát is...
Valami szent érzést, édes dallamot,
Amit a szívem oly remegve várt:
Szívembe muzsikáló szeretet-zenét,
A régi angyal szent ajándékát.

/1946/

Ma este

Ma este, mikor
már hazamentél,
s ágyadba térve
elcsendesedtél,
kulcsold hát össze
két kezed,

és adjál hálát
Annak, aki máma
e durva, véres,
könnyes világra
teéretted is
érkezett.

És kérjed Őt, hogy
itt el ne hagyjon,
egy életen át veled maradjon,
s örök karácsonyt
a mennyben adjon
teneked.

Vígan zengjetelek citorák

Népi

Magyar népdal

1. 2.

1. Vigán zengjetelek ci-to-rák, Jé-zus szü-le-
2. É-ne-ke-ljünk víg örömmel há-lát Is-ten-
tett, Harsogjatok dobs trombiták,
nek, Ki elküldöt- te szent Fi-át
Ist-tenember lett! A-kit a Szűz
üd-vö-zí-tőnk- nek! Ö-rül- je-tek,
fo-ga-dott, és méhében hordozott, Akit Gábri-
bús szívek, é-gi-ek és földiek, Énekeljünk
el arkangyal áldottnak mondott, Akit Gábri-
víg örömmel hálát Istennek, Énekeljünk
el arkangyal áldottnak mondott.
víg öröm-mel há-lát Is-ten-nek!

Vendégeink

Sepsy Károly

Jó gondolat

Példabeszédek 19,21

Esperesbeiktatás alkalmával köszöntöttem ezzel az Igével egy kedves barátomat. Sokat örvendeztünk ott is, meg azóta is az ige remek mondanivalójának. A "gondolat" jelentőségéről szóló aktualitása egész életünkre érvényes, minden emberi tevékenységünk kiinduló magja. Lehet áldást hozó inspiráció, és foganhat bünt és romlást egyaránt. Hiánya pedig az élet értelmetlenségébe taszít. Cogito, ergo sum gondolkodom, tehát vagyok!

Descartes korszakot jelentő meghatározása is tanúsítja, hogy a gondolat döntő hatású életünkben.

1) Vessünk egy pillantást előbb arra a meddő állapotra, amikor nincs gondolat. Leverő, megszegyenítő érzés, amikor üres a tekintet, tompa az agy, néma az ajk, béna a kéz, mert nincs gondolat! Gyakran átéljük ezt környezetünkben - valljuk meg önmagunkban is. "Állóvíz" állapot ez, mely visszatükrözi talán az eget, gyönyörű felhőket láttat, de nem vezet sehová. Bénító, tehetetlen érzés.

Könnyű rá számtalan példát találni. Ilyen a modern lakótelepek lélektelen betontengere. Az üzemi konyha fantáziátlan, egyforma étrendje. Ilyen legtöbbször a politikai és társadalmi élet a sok gépies mondanivalóval, az elcsépelet szólamokkal, a hosszadalmas értekezletek álmosító unalmával. De ilyen a rossz prédikáció is, amelyben érvényes, igaz minden szó, csak a "gondolat" a mára szóló üzenet nincs sehol. És ezért értelen és fárasztó. Vagy ilyen a céltalan templomi orgonálás: az akkordok jók, a hangzás sem hamis éppen csak gondolat nélküli, tétova lavírozás egyik hangról a másikra. Üres, mert "nincs gondolat".

Az egyházban is gyakran átéljük ezt a hervasztó érzést: nincs gondolat. Egymásnak üres frázisokat mondunk, sőt igéket, amelyek mégsem hatnak, csak előrángattuk őket, de nincs "gondolat", azaz világosság, bizonyosság, érvényes szó Istentől. Csak a magunké. És ez megaláz, lealáz, kudarcot vallunk és szegények maradunk.

2) S milyen nagyszerű, amikor van gondolat: szikrázik a szellem, üde a lélek, van tetterő, nagyszerű tervek és remek megvalósítások születnek. Amikor egy vezető "látja a dolgokat" - s helyesen dönt. Irányt, utat mutat, jó módszereket választ. Van felelősség és van bátorság cselekedni. Gondolat, amelyből remek megvalósulások születnek.

Amikor a beosztottak s minden egyes munkás érti a feladatot, látja a célt s értelmesen dolgozik. Nem arra vár, majd megmondják, mit hogyan kell tenni, hanem "használja a fejét": vannak gondolatai, ötletei, "újítsái" önállóan is megkeresi és megtalálja a megoldást. Napjainkban ilyen munkásokra lenne szükség Magyarországon, s gondolom, erre felé is...

Csodálatos, amikor "szól az Ige" a szószéken meg az utcasarki beszélgetésben: van gondolat, fény, erő, lélek, világosság, hűség, szárnyalás, tett. Élet, lendület, öröm, pezsgés, lüktető erő - ilyenek járnak a "gondolat" nyomában.

Gondoljunk az emberiség történetének nagy felfedezéseire, eredményeire s hősi tetteire. Mind úgy kezdődött, hogy volt gondolat, felismerés, elhatározás és bátor, áldozatos cselekvés. Áldott minden gondolat, mely előbbre visz, többé tesz élni, hinni, győzni segít Isten szándékát szolgálja.

Az egyházban csodálatosan működik a "gondolat" a krisztusi indulat és szándék: meghallani, felismerni a Szentlélek által Isten szavát: "Kit

küldjek el, ki mégyen el nekünk? Itt vagyok én, küldj el engemet." Áldások forrása, amikor valaki enged az őt vezérlő gondolatnak és annak nyomán győzelemre jut. Pál apostol örömmel mondhatta el magáról: "Nem voltam engedetlen a mennyei látás iránt."

3) De nem minden gondolat bizonyul helyesnek, hanem csak az Úr "tanácsa" szerint valók. "Sok gondolat van az ember elméjében, de csak az Úrnak tanácsa áll meg!" Vagyis: csak Isten gondolata az érvényes gondolat! Nem elég, ha "van" gondolat. Hajlandók vagyunk zséniális ötleteinket "isteni szikrának" tartani, mintha gondolataink Isten gondolatai volnának. Nem árt megszívlelni az ézsaiási Igét: "Mert nem az én gondolataim a ti gondolataitok és nem a ti utaitok az én utaim, így szól az Úr! Mert amint magasabbak az egek a földnél, akképpen magasabbak az én utaim a ti utaitoknál, és gondolataim gondolataitoknál!" (Ézs 55,8-9) Isten szándékához kell mérnem magamat: "Mit akarsz, Uram, hogy cselekedjem?"

Az ember gondolata "szüntelenül csak gonosz". Nemcsak a szívünk, az agyunk is bűnös. Az ember gonoszt gondol, mint József ellen testvérei a pusztaikútnál, vagy mint a népek, amelyek "feltámadtak és gonoszt gondoltak az Úr ellen és az ő felkentje ellen". A szívben vannak a gonosz gondolatok.

Gondolataink is megváltásra szorulnak. Ezeket is őhozzá kell vinnünk, ezt a zsongó méhkaszt agyunkat minden gondolattal: tisztítsa meg, teremtse rendet közöttük, használja jóra - dicsőségére. Legdédelgettebb vágyamat, legtitkosabb gondolatomat kitárni őelőtte: Legyen a Te akaratom!

Mert "csak az Úrnak tanácsa áll meg". Isten tanácsvégzése az Ő döntése Isten gondolata. Mert Isten ellen bármit is gondolni eleve sikertelen.

Legyen ez biztatás is számunkra, amikor olyan gondolatokkal és szándékokkal találkozunk az életben, amelyektől a vér is meghűl bennünk és rémült gondolataink támadnak. Amiktől nyugtalanok leszünk, vagy végtelenül szomorúak, amelyek béklyóba verik saját gondolatainkat. Ne feledjük, Testvéreim: csak az Úrnak tanácsa áll meg. S "ha Isten velünk, kicsoda ellenünk"?

4) És most keressünk feladatot gondolatainknak. Hisz a gondolat semmivé lesz, ha nem használjuk: akkor csak álmodozás marad, tétlenség, amely rosszra visz.

Emlékezzél azaz gondolj bűneidre! "Emlékezzél, honnét estél ki, és térj meg!" mint a Lélek üzeni az efézusi gyülekezetnek. Vagy mint Izráel: "Emlékezzél, hogy szolga voltál Egyiptomban, s az Úr hozott ki téged erős karral! "Emlékezzél meg a te Teremtőről ifjúságodban." És emlékezzél vénségedben: "elébe állok csakhamar"... És gondolj órea halálad órájában: "Uram, emlékezzél meg rólam, mikor eljössz a Te országodban."

Gondolj a "gondolkozó Istenre"! Mikre gondol Isten? - Gondol az övéire: "Megemlékezék Ábrahámról." Megemlékezék szövetségéről irgalmasságáról - ígéretéről. Nem gondol viszont a bűnre, amelyet igaz szívvel megbántunk és megvallottunk előtte.

Gondolj Isten kegyelmére, tetteire, csodáira. S gondolj ígéreteire: "Légy hív mindhalálig, és néked adom az életnek koronáját!" Ha úgy érzed, hogy teljesen egyedül maradtál, gondolj Isten hűségére, aki nem hagy el téged, hanem melletted áll "és nem késik el az ígérettel az Úr".

És gondolj Jézus Krisztus Igéjére és szeretetére, "aki foglyul ejtett minden gondolatot" s összebékíthet téged Isten gondolataival. Szentelje meg gondolataidat, őrizze meg önmagában, ejtse rabul egész valódat, hogy gyönyörködhesz Isten gondolataiban s a magadéit őhozzá vihesd, hogy összevetesd "az Úrnak tanácsával". Ez nem lemondás, hanem beteljesedés Isten gondolataival. Ez a gazdag élet - ez a szív, a szellem és a gondolat igazi szabadsága: szabad a jóra és az életre. Ez a holnap, ez a jövődő! Ámen.

(Elhangzott a Farkas utcai templomban, a debreceni református Kollégiumi kántus hangversenyén, 1990. okt. 20-án)

